

GROENPLAN GEMEENTE THOLEN

2019-2023

SAMENVATTING

Groen LEEFT!

Want:

- Groen is ADEM : Groen zorgt voor de productie van zuurstof, het opvangen van fijnstof, kortom zorgt voor betere luchtkwaliteit.
- Groen is ook ADEM RUIMTE : Een groene omgeving werkt stressverlagend, draagt bij aan woongenot en is een basis voor recreatie, ontspanning, ontmoeting en spelen en heeft ook op die manier een positieve invloed op de gezondheid.
- En groen ADEMT : Groen reguleert temperatuur en hemelwaterafvoer en biedt veel kansen bij de bestrijding van de gevolgen van klimaatverandering. Groen ademt ook in de zin dat planten leven en biotopen op zich zijn (schuil-/verblijfplaats en voedselbron voor (dier)soorten).

Groen is dus een belangrijk onderdeel van de openbare ruimte en daarmee van de inrichting van het bebouwde gebied. Dat vormt de **missie**, het bestaansrecht van het groen. De waarden van groen, in het bijzonder voor de openbare ruimte, maar ook op eigendommen van derden, worden in dit groenplan benoemd en in beeld gebracht met als doel die waarden te behouden en te vergroten.

In dit groenplan wordt richting gegeven aan een toekomstbestendige inrichting en beheer van het openbaar groen. Het is de **visie** van de gemeente om een robuuste groenstructuur te bereiken die de waarden van groen versterkt.

Beleid- en beheerplannen ten aanzien van het openbaar groen, die in de periode 2004 - 2011 zijn ontwikkeld, zijn geëvalueerd. Overkoepelende plannen geven richting wat ook aanleiding geeft om het groenbeleid te actualiseren en hierop te laten aansluiten.

Met de opstelling van de Integrale Visie op de Openbare Ruimte (IVOR) wordt het groenbeleid ook sterk geïntegreerd en afgestemd op de andere beleidsonderdelen van de openbare ruimte. Ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn ook in de evaluatie benoemd en krijgen een plaats in deze actualisatie van groenbeleid groenstructuur en groenbeheer en zijn hierbij gebundeld in één groenplan met de volgende **ambitie**:

1. Het is een speerpunt voor de komende jaren om maatregelen te treffen om de samenleving en de openbare ruimte aan te passen aan actuele en verwachte klimaatveranderingen en de effecten daarvan (klimaatadaptatie). Het inzetten op behoud en ontwikkeling van (openbaar) groen is een goede maatregel om het stedelijke gebied meer klimaatbestendig te maken, omdat het groen in de bebouwde omgeving een hele belangrijke rol speelt in tijden van extreme droogte en hitte. Maar ook voor het beperken van wateroverlast biedt het openbaar groen kansen.
2. Een andere accent is de aandacht voor natuur en milieu en het belang voor het vergroten van de biodiversiteit. Het actuele groenbeleid wil invulling geven aan het vergroten van de ecologische waarde van het openbaar groen (in het bijzonder bij- en vlindervriendelijke inrichting en beheer) en ook naar het vergroten van de belevingswaarde van het groen.

Andere toekomstperspectieven zijn:

3. Zo robuust mogelijke groenstructuren;
4. Sterke ruimtelijke hoofdstructuren;
5. Groen combineren met spelen, recreatie en educatie;
6. Lange levensduur van groen bereiken;
7. Sterke identiteit en herkenbaarheid;
8. Zelfbeheer en adoptiegroen meer zichtbaar maken, faciliteren en stimuleren.

Kortom, groen leeft! De gemeente Tholen zet daarom in op:

Het behouden en ontwikkelen van een robuuste groenstructuur die de waarden van groen versterkt (ruimtelijke waarde, landschap en biodiversiteit, cultuurhistorie, educatie, recreatie en spelen, leefbaarheid en toekomstwaarde).

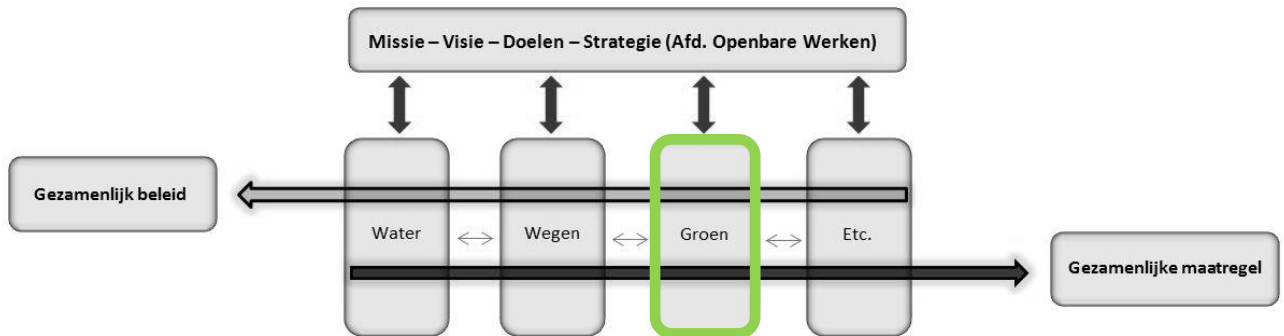
INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	Pag. 3
1.1 Inleiding	
1.2 Waar gaat het om	
1.3 Leeswijzer	
2. Conclusies evaluatie	Pag. 5
3. Missie	Pag. 7
2.1 Het bestaansrecht van openbaar groen	
2.2 Tholen en groen	
4. Groenvisie	Pag. 8
4.1 Huidig kader	
4.2 Areaalgegevens	
4.3 Cultuurhistorie	
4.4 Ruimtelijke waarden	
4.5 Landschap en ecologie	
4.6 Educatie, recreatie en spelen	
4.7 Leefbaarheid	
4.8 Toekomstwaarde	
4.9 Visie	
4.10 Ambitie	
4.11 Strategie	
5. Groenstructuur	Pag. 15
5.1 Kaarten en projectenlijst	
5.2 Status en groenstructuur	
5.3 t/m 5.11	} Groenvisie per kern
5.12 Kaart gewenste groenstructuur per kern + projectenlijst per kern	
6. Beleidsthema's	Pag. 38
6.1 Cultuurhistorie	
6.1.1	Behouden huidige waarde
6.1.2	Realiseren nieuwe groene waarden gekoppeld aan historische elementen
6.2 Ruimtelijke waarden	
6.2.1	Structuurgroen
6.2.2	Snipergroen
6.3 Landschap en ecologie	
6.3.1	Kansen biodiversiteit en natuurlijk groen
6.4 Groene regelgeving	
6.4.1	Wet natuurbescherming
6.5 Educatie en recreatie	
6.5.1	Spelen in het groen
6.6 Leefbaarheid	
6.6.1	Groen en luchtkwaliteit
6.7 Toekomstwaarde	
6.7.1	Onkruidbeheersing chemisch (vrij)
6.8 Onderhoud	
6.8.1	Toelichting zonering incl. deelgebieden (gekoppeld aan waarden van groen)
6.8.2	Integraal werken
7. Bomenbeleid	Pag. 54
7.1 Ontwerp en inrichting	
7.2 Hinder en overlast	
7.3 Bescherming waardevolle bomen	
8. Aanbevelingen	Pag. 60
9. Financiën	Pag. 62

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Onze gemeente had beschikking over een groenvisie (2004), groenstructuur-(2005) en groenbeheer- en werkplannen (2011). Uiteenlopende maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen hebben er voor gezorgd dat deze plannen niet meer actueel zijn en niet zijn afgestemd op de ontwikkelingen die op ons af komen. Om die reden is een evaluatie uitgevoerd en is dit nieuwe groenplan opgesteld wat gezien moet worden als een onderliggend document van **de integrale visie op de openbare ruimte**. Dit groenplan is daar een nadere uitwerking van, specifiek met betrekking tot het openbaar groen:

Dit moment van actualisatie en aanpassing naar een integrale aanpak biedt tevens de gelegenheid om deze verschillende plannen te integreren tot één nieuw groenplan met als doel een compact, leesbaar en praktische leidraad te bieden om op **strategisch en operationeel niveau** uitvoering te geven aan het behoud en de ontwikkeling van het openbaar groen.

Het groenplan is de uitwerking/beschrijving van het gemeentelijk groenbeleid en vormt de basis voor operationele processen (planvorming en projecten, maar ook regulier beheer wat door het gemeentebedrijf wordt uitgevoerd) en operationele producten (zoals bestekken, contracten en werkplannen).

1.2 Waar gaat het om?

Groen is onze natuurlijke omgeving. We ademen de zuurstof in die door groen geproduceerd wordt en groen filtert fijnstof en andere schadelijke stoffen in de lucht die we inademen. Groen heeft een positieve invloed op het klimaat in de kernen, het levert schaduw en verkoeling bij hitte en dempt de gevolgen van klimaatverandering. Groen geeft rust en nodigt uit tot bewegen. Groen is mooi om naar te kijken. Een economisch aspect van openbaar groen: aanleg en onderhoud van kwaliteitsgroen betaalt zichzelf terug in hogere huizenprijzen, lagere gezondheidskosten, minder vandalisme en afnemende (hitte)stress. Naast deze algemene waarden van groen heeft een specifieke groene inrichting ook specifieke functies, zoals recreatie, speelgelegenheid, sport, afscherming, verkeersbegeleiding, broedgelegenheid, etc.

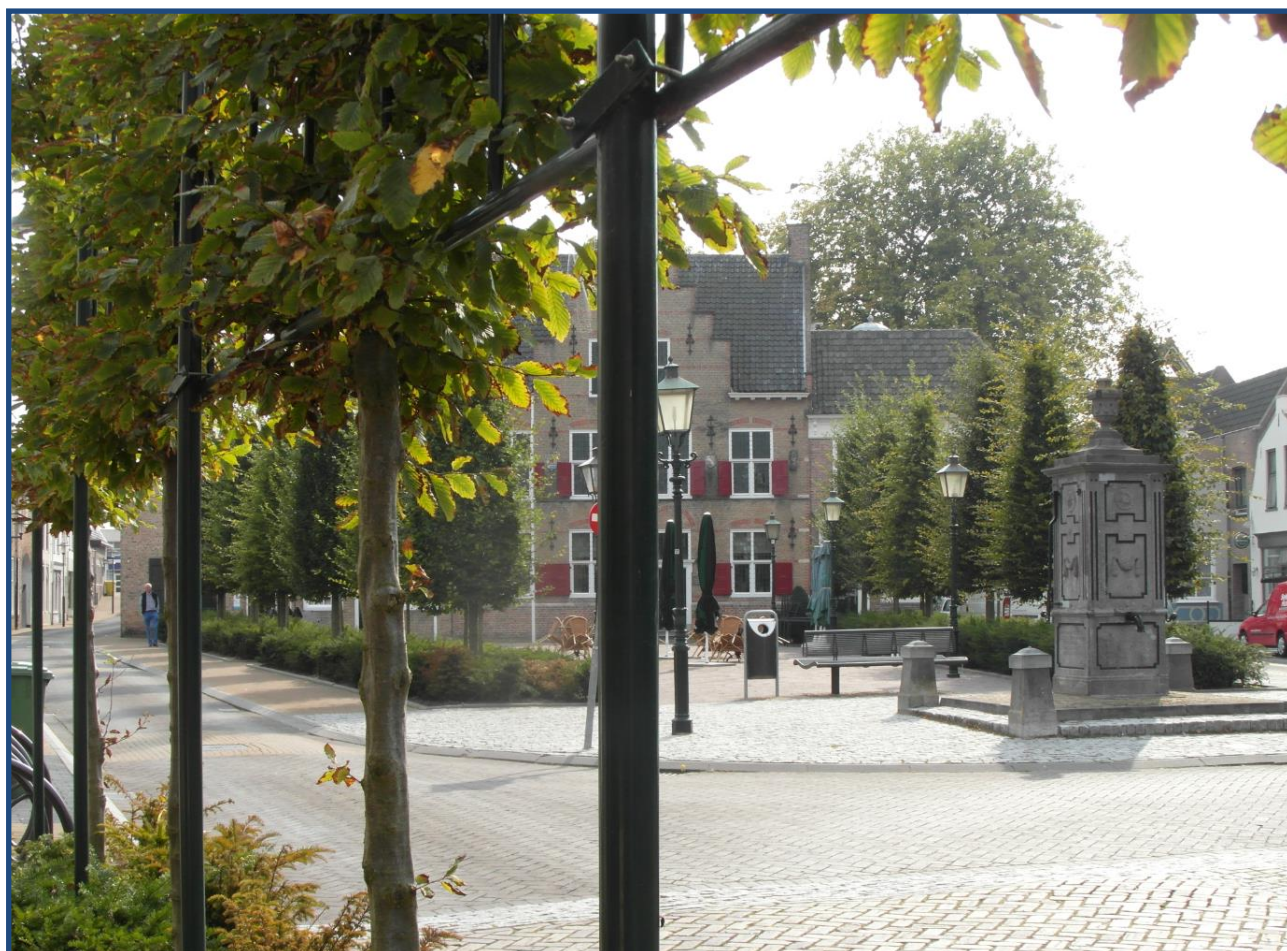
Om de verschillende waarden en functies van het groen ook in de toekomst te kunnen garanderen moet het groen onderhouden worden. Daarnaast is er een visie nodig voor de ontwikkeling van groene structuren en om in te spelen op maatschappelijke en economische ontwikkelingen. En dit alles in samenhang met water, wegen, nutsvoorzieningen, verkeer en dergelijke, in gezamenlijkheid met onze inwoners en binnen de grenzen van wetgeving en financiële mogelijkheden.

1.2 Leeswijzer

De -in de inleiding genoemde- groenvisie, groenstructuurplannen en groenbeheerplan vormen het groenbeleid wat is geëvalueerd. Het groenplan begint met een beschrijving van de conclusies van deze evaluatie, waarin een overzicht wordt gegeven van het resultaat van de doelstellingen daaruit en onderdelen waarvoor actualisatie nodig is. Op basis hiervan én van de integrale visie op de openbare ruimte wordt in het vervolg van dit groenplan de koers van de gemeente ten aanzien van het openbaar groen uitgediept. Om die koers te verwoorden, is gebruik gemaakt van het begrippenkader “missie, visie, strategie, doel”. In deze leeswijzer worden deze begrippen nader omschreven en toegepast op dit groenplan:

Missie	Geeft aan waarom het openbaar groen moet blijven bestaan; het bestaansrecht. Dit wordt in hoofdstuk 2 samenvattend aangegeven en in een apart kader onderaan elke pagina nader toegelicht met een korte omschrijving van een specifieke waarde van groen.
Visie	Geeft aan waar we op langere termijn wensen uit te komen; hoe ziet het openbaar groen er in de toekomst uit en waarom willen we dat. Dit wordt in hoofdstuk 3 toegelicht en uitgewerkt in een aantal uitgangspunten per thema. De visie beschrijft het wenkend perspectief. De missie hierboven en de visie bepalen samen de ambitie voor het groen in de gemeente Tholen voor de komende jaren. Deze ambitie is gevisualiseerd in het hoofdstuk groenstructuur. Daarin zijn ook doelen omschreven.
Strategie	Op pagina 14 wordt aangegeven via welke route de beoogde situatie bereikt wordt.
Doel	Paragraaf 5.12 (groenstructuurkaarten per kern) en hoofdstuk 6 (beleidsthema's) omschrijven en visualiseren de doelen en maatregelen waarmee de geformuleerde visie bereikt gaat worden:

Onderaan elke pagina wordt van de verschillende waarden van groen een concreet voorbeeld genoemd. Deze voorbeelden zijn overgenomen uit: Pamflet Groen verbindt; VNG, Poster Groen: het kapitaal voor gemeente en haar inwoners; De Vitale Groene Stad, Rapport Meerwaarde van groen; VHG en Handleiding De Levende Tuin; VHG

2 CONCLUSIES EVALUATIE

2.1 Groenvisie

De groenstructuur is duurzaam veilig gesteld door invulling te geven aan een planmatige boomveiligheidscontroles en –beheer. Aandacht voor met name sociale veiligheid en de invloed van groen daarop heeft een nadrukkelijke plaats gekregen in het groenbeleid en –beheer en er zijn veel maatregelen uitgevoerd om hierin verbeteringen aan te brengen.

De ambities voor het actuele groenbeleid moet aansluiten bij de budgettaire mogelijkheden. De groenvisie (2004) zette in op het bevorderen van een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving en het afstemmen van de kwaliteit op het wensbeeld van bewoners. Gebleken is dat de gemeente, door benodigde bezuinigingen, aan die doelen maar beperkt en alleen samen met de samenleving invulling kon geven. Ten aanzien van de structuurverbeterende maatregelen voor het realiseren van de gewenste groenstructuur wordt het belang van een hoge ambitie gezien. Door mee te liften met projecten is het –ondanks ontbrekende budgetten- mogelijk gebleken om diverse structuurverbeterende projecten uit de groenstructuurplannen te realiseren.

De groenvisie maakt onderscheid in zones die een verschillend beeld en beheer zouden moeten hebben. Door de doorgevoerde hervormingen en bezuinigingen is dit onderscheid afgevlakt. Het intensieve niveau (A-niveau CROW) is komen te vervallen. Recent is voor wat betreft het onkruidbeheer op verhardingen weer een beweging terug gemaakt door in de zone (centrum en ontsluitingswegen) weer naar dit A-niveau te streven.

De waarde van de zonering wordt zeker gezien. De centrumzone van een kern en de directe omgeving van identiteitbepalende objecten vraagt een extra hoge sierwaarde met vooral een representatief karakter en hoger onderhoudsniveau. Er wordt aanleiding gezien om voor ontsluitingswegen een andere omschrijving te hanteren aangezien deze veelal voorzien zijn van berm die, om aan de bovengenoemde zonering te voldoen, als gazon ingericht zouden moeten zijn en als zodanig worden beheerd met een intensief maaibeleid. Voor een A-niveau is de huidige maaifrequentie (te) minimaal en voldoet de kruidengroei in het gazon niet aan het beeld wat bij A-niveau hoort. Het belang van bloeiende kruiden is juist groot voor bijen en vlinders en behoud en verdere ontwikkeling daarvan past dus juist bij de doelstelling om de biodiversiteit te bevorderen. Door bloemen in gazons te accepteren en te bevorderen kan ook de belevingswaarde vergroot worden. Het beleid om in de randzones extensiever beheer toe te passen kan dan gecontinueerd worden en nadrukkelijker invulling krijgen. De ontsluitingswegen kunnen de natuur, vanuit het buitengebied en de randen van de kernen, verder in de kern brengen. Maar ook andersom: Zo kan een insectenrijke groenstructuur in het bebouwde gebied van belang zijn voor de bestuiving van gewassen in het buitengebied. Op die manier wordt een verbinding en versterking bereikt. Deze aanbeveling wordt gedaan vanuit de evaluatie en als aandachtspunt wordt genoemd dat het zorgen voor draagvlak, door goede voorlichting, daarbij van belang is.

Vanuit de evaluatie van de groenvisie worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- De genoemde waarden (/functies) van het groen zouden aangevuld en uitgediept moeten worden om het belang ervan te onderstrepen en verbindingen tussen beleidsvelden te leggen waarvoor groen een basis kan vormen. Aanbevolen wordt om ook compensatieregels te formuleren zodat hier naar verwezen kan worden en dit bij een belangenafweging meegenomen wordt;
- Het actuele groenbeleid mag zeker ambitieus zijn maar moet wel rekening houden met de realiteit dat het op orde houden van de technische kwaliteit van het groen, met de huidige budgetten, al een hele opgave is gebleken.
- De ecologische waarde / natuurwaarde waarde van het openbaar groen zou nadrukkelijker voor het voetlicht gebracht moeten worden en de biodiversiteit zou vergroot moeten worden;
- De natuurwaarden kan worden vergroot door verbindingen te leggen met gebieden met bestaande natuurwaarden;
- De omschrijving realiseren robuuste groenstructuren vraagt om verdere verdieping en om meetbaar maken. Denk aan een richtgetal als uitgangspunt of streefgetal. De landelijke richtlijn is 75 m2 openbaar groen per woning dat binnen een afstand van 500 meter van de woning is gelegen. Aanbevolen wordt om dat te hanteren bij stedenbouwkundige plannen én te omschrijven op welke wijze dit groen ingezet moet worden. Speerpunten daarvoor zijn: aaneengesloten grotere oppervlakten openbaar groen (versnippering voorkomen), biodiversiteit bevorderen, gebruiksgroen realiseren t.b.v. de gewenste combinaties (spelen/recreatie/educatie) en de waarden van groen versterken;
- Ten aanzien van de doelstelling om de belevingswaarde te vergroten wordt een mogelijke koppeling gezien met het bovengenoemde doel om de natuurwaarden te vergroten. Door het toepassen van extensieve bloemenmengsels en eventueel aan het opnieuw gaan toepassen van bloembollen kan de belevingswaarde en tegelijkertijd ook de ecologische waarde vergroot worden.
- De opgave vermindering snippergroen is grotendeels uitgevoerd. Aanbevolen wordt om het beleid m.b.t. snippergroen kort en bondig een plaats te geven bij het thema “realiseren van zo robuust mogelijke groenstructuren”, zodat het wel in beeld blijft en verankerd is in het beleid;
- Het is wenselijk om de cultuurhistorische waarden nadrukkelijker in beeld te hebben, zodat bij de projecten in de groenstructuurplannen aangegeven kan worden of een project kan bijdragen aan de cultuurhistorische waarde;
- Ten aanzien van de keuze om een zonering toe te passen (intensief, normaal, extensief) wordt voorgesteld om opnieuw de ambitie uitspreken om het openbaar groen op basis van die principes in te richten en te beheren. Daarbij wel de flexibiliteit hanteren dat langs ontsluitingswegen een extensiever beheer mogelijk is gericht op ecologische waarde en het vergroten van de belevingswaarde. Ook in de wijken zouden mogelijkheden hiervoor benut kunnen worden. Dit dient dus nader omschreven te worden in de actualisatie.
- Tot slot dient het beleid ten aanzien van “overdracht van beheer aan de samenleving” verankerd te worden in het beleid.

2.2 Groenstructuurplannen

De groenstructuurplannen zijn veelvuldig gebruikt als verwijlsdocument, informatiebron, kader voor toetsing, renovaties etc. dus zoals beoogd. De praktijk wijst uit dat de nadruk in het gebruik van de groenstructuurplannen op het uitvoeringsgerichte karakter ligt van de kaart 'gewenste groenstructuur' en de projectenkaart. Bij de actualisatie zou dit onderdeel dus aanzienlijk compacter kunnen worden omschreven.

Verwachtingsmanagement ten aanzien van de projectenplanning is een aandachtspunt. Dat geldt ook voor het gebruik van de kaarten. De kaarten blijven schematisch van opzet en kunnen niet tot op detailniveau vastleggen hoe de groenstructuur ingevuld zou moeten worden. Ook ten aanzien van de uitvoeringsplanning van de projecten moet duidelijk worden aangegeven dat er meegelift wordt met andere ontwikkelingen in de openbare ruimte en er maar zeer beperkt budget is om uitvoering te kunnen geven aan de genoemde projecten. Juist vanwege de noodzaak om mee te liften met andere ontwikkelingen moeten de locaties waar verbetering van de groenstructuur gewenst is in beeld worden gebracht als streefbeeld, zodat dit meegenomen kan worden in geval zich dergelijke ontwikkelingen voordoen.

Behalve deze aandachtspunten zijn vanuit de evaluatie de volgende aanbevelingen gedaan ter verwerking in de actualisatie:

- Ter actualisatie nieuwe kaarten van de gewenste groenstructuur incl. projectnummers opstellen die:
  - completer zijn in het aangeven van de verschillende soorten groenstructuur;
  - onderscheid aangeven tussen gewenst groenstructuur die in beheer en/of eigendom is van de gemeente of van derden;
  - actueel zijn en waarop de gewenste groenstructuur in de uitbreidingen is doorvertaald;
  - aanpassingen wel mogelijk maken (bijvoorbeeld andere boomsoort of boomgrootte), maar alleen doorvoeren als voortschrijdend inzicht daar reden voor geeft.
- De omschrijvingen dat elzenbeplanting in woonstraten een geschikte beplanting is die behouden moet blijven, aanpassen: Waar als maatregel voorgeschreven wordt dat een bomenrij van elzen moet worden aangeplant in een woonstraat wordt aanbevolen om hier een andere boomsoort voor te kiezen.

2.2 Groenbeheerplan

Vanuit de evaluatie van het beheerplan wordt aanbevolen om de volgende onderdelen te verwerken in de actualisatie:

- "Beplanting en onderhoudsniveau op elkaar afstemmen" is een blijvend aandachtspunt met het oog op beheersbaarheid;
- Gevolgen van totaalverbod chemische middelen nader in beeld brengen met name ten aanzien van wortelonkruiden. Welke problemen signaleren we nu, welke oplossingen zien we daarvoor. Wat zijn financiële consequenties op korte en langere termijn;
- Als het uitgangspunt blijft dat we de zonering (intensief, normaal en extensief) blijven hanteren, dan dient het beheer daarop afgestemd te worden;
- Werkwijze m.b.t. klachten/meldingen over bomen vastleggen in het bijzonder ten aanzien van boomwortels om naar te kunnen verwijzen en consistent te behandelen;
- Renovatieprioritering bepalen en verwerken in een werkplan. Uitvoering op basis van een inventarisatie en op basis van criteria; Het werkplan jaarlijks actualiseren (omdat soms herstel optreedt of plotselinge achteruitgang).
- Het beoordelingsformulier kapaanvraag blijven hanteren voor een consistente aanpak en het inzichtelijk maken van alle overwegingen en de waardering van de belangen voor boombehoud en aanvrager;
- De resterende groensnippers als buurtgroen registreren in het beheerpakket en de groenstructuurkaarten;
- Nagaan of renovatie van de overgebleven groensnippers zinvol is om de onderhoudskosten ervan terug te dringen;
- Werkwijze waarmee invulling wordt gegeven aan de natuurwetgeving (gedragscodes, leidraad, natuurwaardenkaart en opleiding/certificering van medewerkers) voortzetten;
- De onderhoudsplannen voor de dorpsbossen raadplegen bij het plannen van groot onderhoud en verbetermaatregelen uit deze plannen verwerken op groenstructuurkaarten;
- Het uitvoeren van reguliere schouwronde voortzetten conform de huidige aanpak;
- De norm onkruid in het gras aanpassen als afwijking op de standaard CROW-normen: meer kruidengroei in gazon/ruw gras gedogen omdat dit ten gunste komt van de biodiversiteit en het terugdringen van kruidengroei met de beschikbare middelen (wetgeving: geen chemie en de budgettaire mogelijkheden) geen optie is.
- Het openbaar groen inventariseren en het beheerpakket actualiseren;
- Eenheidsprijzen bepalen en koppelen aan de verschillende beheertypen met gebruikmaking van de mogelijkheden die het beheersysteem hiervoor biedt met als doel de beheerkosten beter te kunnen ramen en eventuele aanpassingsvoorstellen eenvoudig door te kunnen rekenen én om areaaluitbreidingen automatisch te laten doorrekenen zodat benodigde middelen tijdig opgevoerd kunnen worden in kadernota's.

3 MISSIE

3.1 Het bestaansrecht van openbaar groen

Groen is op uiteenlopende wijze van meerwaarde, zeker in de woon- en werkomgeving. In onderstaand schema wordt dat weergegeven:

Het is de missie van de gemeente om deze waarden te benutten en tot hun recht te laten komen. Deze geven immers bestaansrecht aan het groen en maken de woon- en werkomgeving tot een veilige en aangename plek.

In het volgende hoofdstuk wordt aangegeven welke waarden in onze gemeente in de toekomst centraal (blijven) staan. De te behouden kwaliteiten worden vastgelegd, met als doel waardevol groen passend te beschermen en te ontwikkelen, gebaseerd op waarden als cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit, ecologische waarde, recreatieve waarde, educatieve waarde, leefbaarheid en toekomstwaarde (duurzaamheid). Deze waarden worden in het volgende hoofdstuk nader uitgewerkt waarbij ook wordt aangegeven wat dit betekent voor de groenstructuurkaarten per kern.

De hierboven genoemde waarden zijn van algemeen belang. De gegarandeerde openbaarheid van het groen wat (potentieel) deze waarden in zich heeft is van belang om de invloed van de gemeenschap op deze (en mogelijk toekomstige waarden/ontwikkelingen) te waarborgen voor de toekomst.

Woonkwaliteit

- Een voor de verbetering van bestaande particuliere woningen in het leven te roepen herstructureringsfonds tevens inzetten voor financiering van projecten ter verbetering van de woonomgeving.
- Zorgen voor duurzame stedenbouwkundige plannen door middel van groenvoorzieningen, in combinatie met parkeergelegenheid en voldoende speel- en ontmoetingsplekken.

Bedrijventerreinen

- Het onderzoek naar de beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing van bedrijventerreinen laten volgen door een plan van aanpak en uitvoering.

Recreatie

- Aanleg wandelroutenetwerk

Landschapsontwikkeling, natuurbehoud

- Herstel en vergroten van de biodiversiteit koppelen aan recreatief medegebruik en daarbij ook de natuurbeleving stimuleren.

Water

- Openbare ruimte benutten voor het voorkomen van schade door wateroverlast en maatregelen zoveel mogelijk combineren met kwaliteitsverbetering van de woonomgeving.

Einddocument hervormingen/bezuinigingen 2013

Karakterisering Hervormingen en bezuinigingen binnen het programma Mobiliteit en openbare ruimte: **`Sober, slimmer, samen`**.

Structuurverbeterende maatregelen openbaar groen

- Structuurverbeterende maatregelen worden slechts uitgevoerd als we werk met werk kunnen maken én als uitvoering in later stadium tot meerkosten leidt.

Omvormen (van beplanting naar gras)

- 15% van het huidige beplante areaal om te vormen naar gras. De openbare ruimte wordt door deze maatregel soberder, maar blijft goed onderhouden.

Omvormen (van gras naar ruwgras)

- 7.500 m² gras wordt omgevormd naar ruwgras.

	<p>Uitgevoerde omvormingen:</p> <p>7.500 m² gazon naar ruw gras</p>
	<p>25.000 m² heesters/rozen naar gazon</p>

Onderhoud van het groen 1 niveau verlagen en meer inzet van de samenleving.

- Bij de helft van het areaal het onderhoudsniveau met 1 niveau te verlagen. De centra en ontsluitingswegen worden hierbij ontzien.
- Een verdergaande reductie van de kosten voor onderhoud groen is te realiseren door de samenleving meer bij de onderhoudswerkzaamheden te betrekken, c.q. die werkzaamheden aan de samenleving over te laten.

Verkoop snippergroen.

- De regels voor de verkoop van snippergroen worden opnieuw tegen het licht gehouden. Inzet daarbij is de verkoop van snippergroen te stimuleren. Meer verkopen leiden tot minder onderhoudskosten voor de gemeente.

Versoberen onderhoud begraafplaatsen.

- Een voorstel tot het versoberen van het onderhoud van de begraafplaatsen is in voorbereiding. Daarbij wordt gedacht aan het omvormen naar meer gras en aan het verlagen van het onderhoudsniveau.

Minder maaien van taluds sloten en vijvers

- Taluds worden alleen gemaaid als het waterhuishoudkundig nodig is. Dit is minimaal 1x per jaar. Er worden geen extra maaibeurten meer uitgevoerd.

Traject “Tholen (financieel) in balans”

Verlaging van het kwaliteitsniveau van onderhoud openbaar groen

- De gebieden die op A-niveau (hoog netheidsniveau) werden beheerd geldt voortaan een B-niveau (basisniveau).

Aanpassing maaifrequentie

- Maaifrequentie van gazons wordt 20 keer per jaar in plaats van 26 keer.

Kadernota 2017

Chemievrij beheer

- Vanaf het groeiseizoen 2018 moet er vaker worden geschoffeld vanwege het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen in het openbaar groen.

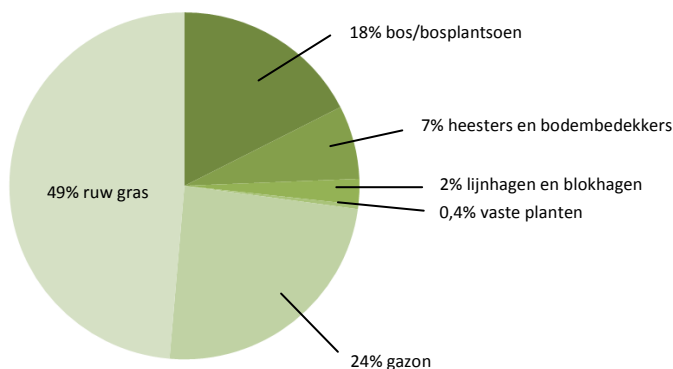
Coalitieprogramma 2018-2022

- Initiatieven waarderen en experimenteren met nieuwe vormen van participatie;
- De landschappelijke inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen blijft een aandachtspunt;
- Er moet ingespeeld worden op de klimaatverandering: Maatregelen om de samenleving en de openbare ruimte aan te passen aan actuele en verwachte klimaatveranderingen en de effecten daarvan (klimaatadaptatie);

4.2 Areaalgegevens

De totale oppervlakte openbaar groen in beheer bij de gemeente Tholen bedraagt 1.532.534 m²

Daarnaast heeft de gemeente Tholen 8.950 solitaire bomen in beheer.

1	Bos/bosplantsoen	268.206 m ²
2	heesters en bodembedekkers	105.003 m ²
3	lijnhagen en blokhagen	36.608 m ²
4	vaste planten en rozen	6.193 m ²
5	gazon	371.098 m ²
6	ruw gras	745.426 m ²

Toelichting:

Bosplantsoen	: Veelal inheemse gemengde houtige soorten: struiken en bomen (en kruidenlaag);
Heesters en bodembedekkers	: Vakbeplanting van sierheesters of (botanische) rozen. Heesters hebben een meer opgaande takkenstructuur, bodembedekkers een meer liggende;
Lijnhagen en blokhagen	: Gesloten lijn- of blokvormige beplantingen die worden gekenmerkt door eenduidigheid in vorm en soort. De plantafstand is zo klein dat de planten niet tot hun natuurlijke vorm kunnen uitgroeien. In een haag wordt soms een afrastering aangebracht;
Vaste planten	: Kruidachtige planten met een zeer hoge sierwaarde die in de winter bovengronds vaak afsterven;
Gazon	: Een gesloten gecultiveerde grasvegetatie waarvan de graslengte laag is. In het voorjaar komen hier en daar bloeiende bolgewassen voor, hier wordt in het maaibeheer rekening mee gehouden. Door het korte maaibeeld is gazon vooral geschikt als speelgroen en verblijfsgroen, daarnaast is de functie ook nog vaak kijkgroen;
Ruw gras/extensief gras	: Grasveld dat enkele keren per jaar wordt gemaaid. Het maaibeheer bestaat momenteel uit drie- tot zesmaal per jaar klepelen. Het gras is daarmee hoger dan gazon.

4.3 Cultuurhistorie

De gemeente Tholen kent een rijke cultuurhistorie, die in elke kern op een andere wijze zichtbaar is, zoals een historisch centrum, marktplein, kerkring of -plein, vestingwallen, dijkstructuren, havengebied etc. Bij deze cultuurhistorische objecten neemt groen (bijna) altijd een belangrijke plaats in, doordat het bijvoorbeeld oude structuren versterkt. Op de eerste plaats omdat deze objecten van oudsher een groene uitstraling hebben gehad. Daarnaast kan met het groen een verwijzing worden gemaakt naar structuren en objecten die inmiddels verdwenen zijn. Het is daarom belangrijk dat in de groenstructuur nadrukkelijk de combinatie wordt opgezocht tussen groen en cultuurhistorie.

De gemeente zet in op behoud van de huidige kwaliteiten en karakteristieken. De ontwikkeling van het groen wordt afgestemd op de historische karakteristieken. Oude, uitgegroeide groenelementen (monumentale bomen, volwassen laanstructuren) zijn een meerwaarde, veiligheid en behoud van de karakteristieke structuren staat echter voorop. Groenelementen worden tijdig vervangen om zo ook op lange termijnen het historische karakter te waarborgen.

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie:

- Inzetten op het versterken van oude/historische (wegen)patronen;
- Behoud van solitaire monumentale bomen.

Vertaling naar kaart:

- Cultuurhistorie in relatie met groen op kaarten aangeven en benoemen;
- Te herstellen locaties groen met directe relatie met cultuurhistorie aangeven op projectenkaart en maatregelenlijst.

4.4 Ruimtelijke waarden (structureren, markeren)

Het landschap heeft in het verleden bepaald waar de verschillende kernen zijn ontstaan en hoe de eerste bebouwingspatronen eruit zagen. Ondanks dat alle kernen zijn uitgebreid met woonwijken en bedrijventerreinen, blijven deze patronen zichtbaar als groene ontsluitingsstructuren of langzaam-verkeer routes. Het groen langs deze structuren zorgt voor herkenbaarheid, markering van oude grenzen en versterkt het richtingsgevoel van burgers en bezoekers. Ze vertellen ook de ontstaansgeschiedenis van de kernen. Voor de toekomst moeten deze structuren daarom behouden blijven.

Door uitbreidingen van de kernen zijn nieuwe structuren ontstaan. De entrees van de kernen zijn verplaatst, ontsluitingsstructuren zijn gewijzigd. Groen draagt bij aan de herkenbaarheid van deze structuren en het onderscheid met de historische structuren.

Echter, de ruimte voor groen wordt hierin steeds beperkter. Het is daarom noodzakelijk de bestaande beschikbare ruimte te handhaven en de ruimtes voor meervoudig gebruik in te richten. Doel is voor het groen de meest ideale uitgangssituatie te creëren, indien nodig zelfs kunstmatig (bijv. extra investeren in ondergrondse voorzieningen groeiplaatsen bomen).

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie :

- Zorgen voor continuïteit in inrichting en beheer van ruimtelijke hoofdstructuren.

Vertaling naar kaart:

- Ruimtelijke dragers groenstructuur in een kern (bijv. doorgaande structuur van bomen);
- Ontbrekende structuren aangeven.

4.5 Landschap en ecologie

De kwaliteit van de buitenruimte in de kernen van de gemeente Tholen hangt nauw samen met het aantrekkelijke agrarische landschap wat op korte afstand is gelegen. Hierdoor is bijna overal in de kernen wel een link met het buitengebied aanwezig in de vorm van doorzichten van binnen naar buiten en recreatieve routes. Deze wisselwerking zorgt er niet alleen voor dat een zichtbare relatie ontstaat tussen bebouwde kom en landschap, maar maakt het ook mogelijk dat flora en fauna zich binnen de bebouwde kom kan verplaatsen.

Dat betekent kansen om kwaliteiten uit de omringende gebieden binnen de bebouwde kom te krijgen. De mogelijkheden hiervoor liggen voornamelijk aan de randen waar een directe relatie aanwezig is met omliggende ecologische waarden. Die kansen van landschappelijk groen en biodiversiteit op het grensvlak kern met buitengebied gaan we benutten. De landschappelijke waarden (openheid, dijkstructuren) worden versterkt. Daarnaast zijn dorpskernen door de combinatie van particuliere tuinen, gemeentelijk groen en water een oase in het agrarisch landschap. Onder andere bijen en vlinders vinden hier een toevluchtsoord als tegenpool voor het meer monotone agrarische gebied. Er worden drie doelen nagestreefd:

- De bestaande ecologische waarden versterken, door uitbreiding van areaal met specifieke waarde en/of door koppelingen te leggen tussen gebieden;
- De diversiteit vergroten. Voor de diverse kernen / deelgebieden zijn enkele (potentiële) doelsoorten aangewezen waarop de maatregelen worden afgestemd;
- De belevingswaarde neemt toe. Zowel bewoners als recreanten profiteren hiervan, de gemeente draagt wijzigingen in inrichting en beheer naar hen actief uit om (wijzigingen van) maatregelen te duiden en draagvlak te creëren.

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie :

- Aanhaken bij de doelen van de Zeeuwse Bijenstrategie: Kansen voor bijen betrekken binnen de eigen organisatie aangaande: overleg, communicatie, financiële ondersteuning, onderzoek, uitvoering en passende regelgeving;
- In de (groene) randen van de kernen wordt een overgang gemaakt (en worden bestaande overgangen versterkt) tussen dorp en landschap;
- Grotere groengebieden worden zoveel mogelijk met elkaar verbonden zodat recreatieve structuren ontstaan (wandel/fietsroutes) die tevens bijdragen aan het verbeteren van de verspreiding van biodiversiteit binnen de kernen;

- In het beheer streven naar het benutten van ecologische potentie, zoals door het toepassen van geleidelijkheid in beplantingen (zoom/mantel/kern) en waar mogelijk snoeihout op rillen te zetten in plaats van te versnipperen. De zoomranden zijn ook van groot belang voor insecten (vlinders, bijen, hommels);
- Onderzoeken van de mogelijkheden voor in stand houden van soorten/biodiversiteit, waarbij vooral gericht wordt op toepassing van inheemse soorten.
- De mogelijkheden benutten om de ecologische waarde van bestaande beheergroepen te vergroten, denk o.a. aan het streven naar kruidenrijk extensief gras en gazon. Ook braakliggende gronden hierbij betrekken;
- Bij de actualisatie van het NME-beleid (Natuur en milieueducatie) nadere uitwerking geven aan voorlichting en stimuleren van bijvriendelijke inrichting en beheer;

Vertaling naar kaart:

- Nadrukkelijke verbindingen kern / landschap / 'natuurparels' (voorbeeldlocaties);
- Grotere groenzones / structuren waar door wijziging beheer / inrichting komende jaren totaal ander beeld wordt gerealiseerd afgestemd op doelsoorten (doelsoorten zie paragraaf 6.3).

4.6 Educatie, recreatie en spelen

Deze drie onderdelen hebben een raakvlak met elkaar. Een nadrukkelijke koppeling met het openbaar groen biedt kansen voor het combineren van deze onderdelen wat een versterking kan geven aan de educatieve, recreatieve en speelwaarde van het groen en waarmee ook de specifieke educatie, recreatie en speeldoelen gediend worden.

In een aantrekkelijke, groene ruimte spelen kinderen met plezier buiten. Ze ontdekken telkens iets nieuws. Als gemeente willen we onze kinderen deze uitdaging bieden door het openbaar groen op verschillende plaatsen in te richten met avontuurlijk, speelbaar groen of door de bestaande speellocaties om te vormen tot avontuurlijke groene speelplekken. Daarmee laten we de kinderen spelenderwijs kennis maken met de natuur.

Ook voor oudere kinderen en volwassenen richten we het groen zo in dat het een educatieve functie heeft. Waar mogelijk wordt hiervoor de samenwerking opgezocht met scholen (natuurouders) en natuurverenigingen. Het toepassen van eetbaar groen is een concreet voorbeeld om beleving en bewustwording direct te linken aan de groene leefomgeving.

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie:

- In groenstructuren is nadrukkelijk ruimte gereserveerd voor spelen/recreatie;
- Aandacht besteden aan (verdergaande) bewustwording van natuur in de eigen woonomgeving;
- Gebruik van aantrekkelijke, herkenbare en zo mogelijk eetbare beplantingssoorten; naast speelbaar is er ook 'leerbaar' groen;
- Ook de koppeling met het vergroten van de biodiversiteit nadrukkelijk zoeken.

4.7 Leefbaarheid

Tholen is een hechte gemeenschap, waarin burgers zich betrokken voelen bij wat er in hun dorp, buurt of straat gebeurt. De gemeente waardeert dit en erkent de waarde van de inbreng die burgers kunnen hebben bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Daarom worden bij (her)inrichtingsopgaven de directe omwonenden benaderd om hierin mee te denken.

De gemeente streeft ernaar dat "iedereen mee doet" binnen de samenleving. De inzet van het SW-bedrijf Betho bij het onderhoud van het openbaar groen is aanzienlijk. De gemeente zet in op continuering daarvan.

Daarnaast kan de mogelijkheid van groenadoptie door bedrijven uitgebreid worden en is het zelfbeheer van openbaar groen geïntroduceerd in de gemeente Tholen. In het gemeentelijk groenbeheer zijn daarnaast verschillende kansen aanwezig waar bewoners een (vrijwillige) bijdrage kunnen leveren.

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie :

- Burgers krijgen meer invloed op inrichting en beheer van openbaar groen;
- Hiervoor wordt het zelfbeheer meer onder de aandacht gebracht;
- De mogelijkheden voor adoptie van groen worden uitgebreid.

4.8 Toekomstwaarde (duurzaamheid)

Investeren in groen vraagt om bewuste keuzes. Uiteraard heeft een investering in de inrichting van de buitenruimte directe ruimtelijke en financiële consequenties. Maar de directe investeringen werken ook op lange termijn door wat betreft onderhoudskosten, functievervulling en milieubelasting. De gemeente Tholen weegt deze aspecten op basis van concrete criteria voor bijvoorbeeld afvalstromen mee bij de inrichting van de buitenruimte.

Bij het thema klimaat en energie zoals ook in de toekomstvisie is omschreven zijn de klimaatveranderingen benoemd. Het fenomeen hittestress (waarbij de lichaamstemperatuur kan stijgen naar ongezonde / soms gevaarlijke waarden) wordt steeds concreter merkbaar. Dit is niet alleen in grote steden aan de orde, maar ook in kleinere kernen. Vanaf 300 meter vanaf de rand van de kernen is een merkbare temperatuurverhoging waarneembaar. Een ander gevolg van de klimaatverandering is de toename van buienintensiteit waardoor wateroverlast kan ontstaan. Juist de groene ruimte kan benut worden om maatregelen voor het voorkomen van schade door wateroverlast te treffen.

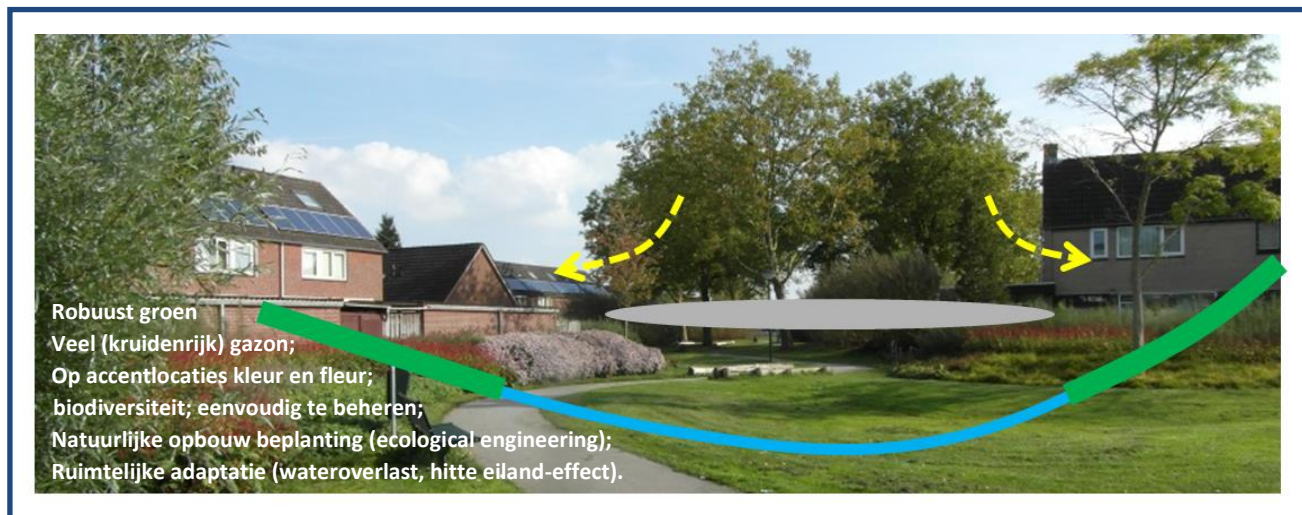
Toekomstwaarde betekent ook dat we inspelen op deze veranderingen die op ons af komen. Een groene buitenruimte levert een duidelijke bijdrage aan het afvlakken van deze pieken (hittestress en wateroverlast). Door voorzieningen te creëren waar neerslag tijdelijk geborgen wordt en de “verkoelende” werking van groen in een stenige omgeving mee te nemen in de planvorming wordt de openbare ruimte toekomstproof. Overigens is behoud van het reeds aanwezige groen de eerste voorwaarde om aan deze eisen invulling te kunnen geven.

Voor het groenplan betekent dit de volgende ambitie :

- Behoud en bescherming van groen (in het bijzonder ook bomen) in de kernen vanwege de klimaatveranderingen (hittestress en wateroverlast). Aanpassingen hiervoor zoveel mogelijk combineren met kwaliteitsverbetering van de woonomgeving.
- Investeren in een lange levensduur, meervoudig gebruik van de ruimte en oplossen van knelpunten door toepassen van groen;
- Daar waar ontwikkelingen te verwachten zijn of de ruimte beperkt is voor lange levensduur, wordt gekozen voor een snellere omloopcyclus: hogere kosten zijn dan een bewuste keuze;
- Aandacht voor voldoende diversiteit in boomsoorten met het oog op de toename en gevolgen van boomziekten;

Vertaling naar kaart:

- Bekend zijnde locaties klimaatgroen: gericht op waterberging of oppervlakkige afstroming en het tegengaan van verstening;

Voorbeeld Dalempark: Ruimtelijke waarde, Biodiversiteit, Educatie, Recreatie, Spelen en Toekomstwaarde

4.9 Visie

1. Het is een speerpunt voor de komende jaren om maatregelen te treffen om de samenleving en de openbare ruimte aan te passen aan actuele en verwachte klimaatveranderingen en de effecten daarvan (klimaatadaptatie). Het inzetten op behoud en ontwikkeling van (openbaar) groen is een goede maatregel om het stedelijke gebied meer klimaatbestendig te maken, omdat het groen in de bebouwde omgeving een hele belangrijke rol speelt in tijden van extreme droogte en hitte. Maar ook voor het beperken van wateroverlast biedt het openbaar groen kansen.
2. Een andere accent is de aandacht voor natuur en milieu en het belang voor het vergroten van de biodiversiteit. Het actuele groenbeleid wil invulling geven aan het vergroten van de ecologische waarde van het openbaar groen (in het bijzonder bij- en vlindervriendelijke inrichting en beheer) en ook naar het vergroten van de belevingswaarde van het groen.

Andere toekomstperspectieven zijn:

3. Zo robuust mogelijke groenstructuren;
4. Sterke ruimtelijke hoofdstructuren;
5. Groen combineren met spelen, recreatie en educatie;
6. Lange levensduur van groen bereiken;
7. Sterke identiteit en herkenbaarheid;
8. Zelfbeheer en adoptiegroen meer zichtbaar maken, faciliteren en stimuleren.

Kortom, groen leeft! De gemeente Tholen zet daarom in op:

Het behouden en ontwikkelen van een robuuste groenstructuur die de waarden van groen versterkt (ruimtelijke waarde, landschap en biodiversiteit, cultuurhistorie, educatie, recreatie en spelen, leefbaarheid en toekomstwaarde).

4.10 Ambitie

De ambitie van de gemeente Tholen ten aanzien van openbaar groen is hieronder als volgt samengevat per thema:

Cultuurhistorie

Ruimtelijke waarde

Landschap en biodiversiteit

Educatie, recreatie en spelen

Leefbaarheid

Toekomstwaarde

Identiteit en karakter versterken

Herkenbaarheid vergroten (structureren en markeren)

Landschappelijke en ecologische waarde vergroten

Deze drie terreinen in het groen combineren en ontwikkelen (incl. koppeling biodiversiteit)

Betrokkenheid en inzet van bewoners en bedrijven bij de inrichting en het beheer vergroten

Investeren in lange levensduur en het combineren van verschillende waarden van groen (meervoudig gebruik/funcities/klimaatbestendig)

De visie op deze thema's is hierboven toegelicht. In hoofdstuk 5 volgt de nadere uitwerking ervan.

4.11 Strategie

Er zijn zowel inrichtings- als beheersmaatregelen nodig om de beoogde situatie te bereiken. De inrichtingsmaatregelen worden in beeld gebracht in hoofdstuk 5. Daarnaast omschrijft hoofdstuk 6 per beleidsthema diverse maatregelen.

1 Inrichtingsmaatregelen

De strategie is erop gericht om vanuit de groenvisie per kern concrete streefbeelden aan te geven. Via het beschikbaar hebben van groenstructuurkaarten voor alle kernen is er in één oogopslag een beeld van de groene projecten voor de betreffende kern.

In het hoofdstuk groenstructuur worden diverse projecten omschreven. Dat is geen uitputtende lijst. Het is de bedoeling om dit in de komende jaren, vanuit het integrale beleid voor de openbare ruimte, verder vorm te geven samen met onze inwoners.

Daarnaast omschrijft hoofdstuk 6 per beleidsthema diverse maatregelen. De strategie om uitvoering te geven aan het realiseren van deze streefbeelden is:

- **Meeliften**

Door mee te liften met herinrichtingsprojecten in het bestaande gebied.

- **Nieuwe ontwikkelingen**

Door vóór de realisatie van nieuwe ontwikkelingen (bv wijkuitbreiding) de gewenste groenstructuur zoals omschreven in dit groenplan nadrukkelijk een plaats te geven in de planvorming en dus als randvoorwaarden mee te nemen in deze ontwikkelingen.

- **Verdere ontwikkeling van de groenstructuurkaarten**

Door de genoemde waarden maximaal te verwerken in de groenstructuurplannen. Dus een traject opstarten om tot nadere uitwerking van de groenstructuurkaarten te komen. Doel is dat deze uitwerking direct input levert voor de op te stellen omgevingsvisie en het programmaplan voor initiatieven uit de samenleving.

2 Beheermaatregelen

Ook de uitvoering van aangepast/aangescherpt beheer, is nodig om de beoogde situatie te bereiken. Dit groenplan omschrijft de beheermaatregelen in hoofdstuk 6 (in het bijzonder in paragraaf 6.8). Het beheer is in eerste instantie gericht op behoud van hetgeen we hebben. Reeds in de evaluatie van de vorige beleidsplannen is geconcludeerd dat dit doel al een hele opgave is met de huidige budgetten. Desondanks wordt kans gezien om in de reguliere werkzaamheden concrete invulling te geven aan de doelen zoals hierboven omschreven. In hoofdstuk 6 worden hiervoor per beleidsthema concrete maatregelen genoemd die binnen de huidige budgetten zijn te realiseren door het vergroten van draagvlak bij uitvoerende medewerkers.

- **Cyclisch beheer**

In het beheer van de randbeplantingen en bosplantsoenvakken in de kernen kan de waarde vergroot worden door gefaseerd dunnen, randenbeheer (zoom- en mantelrand creëren), zodat meer diversiteit in de opbouw van beplantingen ontstaat met een kruidenlaag, wat ook resulteert in een natuurlijker opbouw van deze structuren. Ook door bewust om te gaan met vrijkomend hout(snipper) kan de ecologische waarde van deze beplantingen vergroot worden

- **Inboet, herplant en renovatie**

Door bij de vervanging van beplantingen, herplant van bomen en renovaties van plantvakken te handelen volgens de uitgangspunten die gericht zijn op het vergroten van de waarden van het groen.

Door verdere aanpassing van beheer (bijvoorbeeld maaien en afvoeren om biodiversiteit van extensief gras te bevorderen en/of het verhogen van het kwaliteitsniveau in centrumgebieden kunnen waarden verder vergroot worden. In het hoofdstuk aanbevelingen wordt daarop verder ingegaan.

3 Activiteiten

Het vergroten van bewustwording voor natuur, milieu en klimaat (adaptatie) maakt ook onderdeel uit van de doelstellingen die in dit groenplan worden verwoord. Door activiteiten en communicatie zoals boomfeestdag en de contacten vanuit de diverse mogelijkheden van zelfbeheer en door (sociale) media wordt hieraan invulling gegeven. Ook de deelname aan Actie Steenbreek kan hierin zeer waardevol zijn.

5 GROENSTRUCTUUR

5.1 Kaarten en projectenlijst

Bij de vorming van een goede groenstructuur dient rekening te worden gehouden met een aantal uitgangspunten. In hoofdstuk 3 zijn uitgangspunten aangereikt voor een duurzame groenstructuur, daarnaast zijn er uitgangspunten die voortvloeien uit de landschapsstructuur, de stedenbouwkundige structuur, de wegenstructuur en/of de ecologie. De uitgangspunten vanuit de landschap-, stedenbouwkundige- en wegenstructuur zijn in thematische kaarten verbeeld in de groenstructuurplannen die in 2005 zijn vastgesteld.

Omwillen van de compactheid van de rapportage en de nadruk die ligt op het uitvoeringsgerichte karakter ervan, wordt in deze rapportage per kern slechts één samenvattende themakaart opgenomen. Tevens is een bijbehorende projectenlijst met een beknopte omschrijving van de huidige situatie, het gewenste streefbeeld en de maatregelen die nodig zijn om dat te bereiken opgenomen. Per project is ook aangegeven welke waarden worden beïnvloed door de maatregel.

Voor een aantal van deze projecten is realisatie in de huidige situatie niet haalbaar door bijvoorbeeld ligging van kabels/leidingen/riolering, onvoldoende beschikbare ruimte in het straatprofiel, onderhoud van watergangen e.d. Bij een reconstructie kunnen deze projecten wel worden meegenomen in de planvorming. Deze projecten zijn bedoeld om op lange termijn de groenstructuur van de gemeente Tholen aanzienlijk te verbeteren. Ook projecten -in of in de directe omgeving van de kernen- op gronden die niet in eigendom zijn van de gemeente zijn opgenomen. Deze projecten zijn voor de groenstructuur dermate van belang dat het tot aanbeveling strekt om in overleg te treden met de eigenaar hiervan.

Voor alle projecten geldt dat deze gemakkelijker uit te voeren zijn als wordt meegelift met projecten van andere beleidsvelden, waardoor integraal werken bevordert wordt. Sinds 2013 is het uitgangspunt dat structuurverbeterende maatregelen slechts worden uitgevoerd als werk met werk gemaakt kan worden én als uitvoering in later stadium tot meerkosten leidt.

Om duidelijk in beeld te krijgen wanneer welke projecten uitgevoerd kunnen worden is het dus van belang om periodiek een inventarisatie te doen naar alle projecten die gepland zijn.

5.2 Status en groenstructuur

De huidige groenstructuur is onder te verdelen in vier typen; identiteitbepalend groen, groene hoofdstructuur, groene wijkstructuur en overig groen. Hieronder wordt een nadere uitleg gegeven over de verschillende typen groen. Daarnaast worden de kenmerken en de eventuele problemen rond de verschillende groentypen beschreven.

- **Identiteitbepalend groen**, dit is groen wat karakteristiek is voor de kern. De identiteit van de kern wordt voor een deel door dit groen bepaald.
- **Structuurbepalend groen, hoofdstructuur**, dit zijn groeneenheden die bijdragen aan de hoofdstructuur van de kern.
- **Structuurbepalend groen, wijkstructuur**, dit zijn de groeneenheden die bijdragen aan de wijkstructuur.

In dit groenplan is voor bovengenoemde typen groen ingezet op het behoud en het verbeteren ervan.

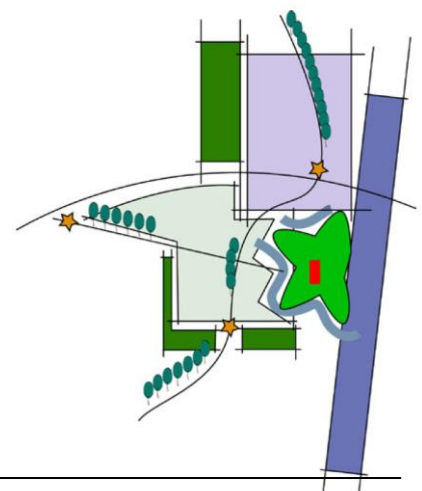
- **Overig groen**, het overige groen is in te delen in snippergroen en buurtgroen.
  - **Snippergroen**, dit zijn kleine groenobjecten die voor de groenstructuur van de kern of wijk niet van belang zijn.
  - **Buurtgroen**, dit zijn de overige kleine groenobjecten, die in gemeentelijk eigendom blijven wegens belangen zoals: ondergrondse infrastructuur, beeldkwaliteit/functionaliiteit (bijvoorbeeld afscherming), belemmering voor toekomstige ontwikkelingen in geval van verkoop (bijvoorbeeld mogelijke toekomstige stedenbouwkundige-, verkeerstechnische of waterhuishoudkundige ontwikkelingen), buurtbelang (kunnen overige bewoners in de nabijgelegen omgeving op enigerlei wijze nadeel ondervinden van de voorgenomen verkoop).

Wegens het geringe belang voor de groenstructuur worden deze groenelementen sober ingericht. De kleine groenobjecten zijn niet op de kaart met de gewenste groenstructuur weergegeven.

5.3 Groenstructuur voor de kern Tholen

De groenstructuur kan worden ingezet om een aangename leefomgeving te creëren, de stervormige stedenbouwkundige structuur van het dorp te ondersteunen en om karakteristieke landschappelijke lijnen en wegenpatronen te accentueren. Door het bebouwde gebied compact en stevig op te zetten en robuuste groenzones aan de buitenranden van het dorp te realiseren, wordt deels in deze behoefte voorzien en aangesloten op de ontstaanswijze en traditie van de Zeeuwse kernen. Dergelijke groenzones kunnen daarnaast van groot belang zijn voor het aangezicht van de kern vanuit het landschap.

De vestingwallen vormen een schitterende recreatieve parkzone. De vestingwallen dienen goed zichtbaar te zijn op die plaatsen waar ze nog duidelijk herkenbaar zijn (noord en zuid). Daar waar in de 19de eeuw plantsoenen zijn aangelegd dienen deze zoveel als mogelijk conform de oorspronkelijke plannen te worden ingericht en beheert. Niet alleen het zicht op de vesting dient te worden versterkt met een afgestemde groenstructuur, maar ook de historische toegangswegen en entrees die naar het centrum leiden.

Door de groenstructuur op deze drie onderdelen te verbeteren en te kijken naar de geschiedenis, functie en karakter van elk onderdeel zal Tholen een hoogwaardige openbare ruimte krijgen. Dit zorgt ervoor dat het groene karakter en de stedenbouwkundige opzet wordt versterkt.

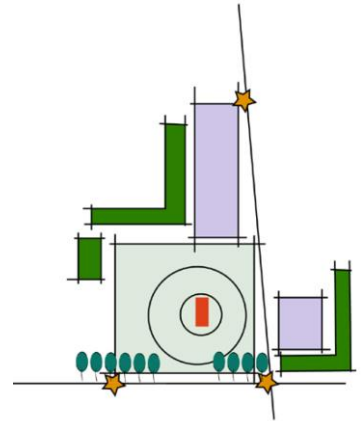
Boomstructuur

in de huidige boomstructuur zijn de essen rondom de kerk, de kastanjes en solitaire plataan op de Markt en de kastanje en platanen op de vestingwal (Oudelandsepoort) identiteitbepalende bomen, ook aan het Bolwerk staan monumentale linden, platanen en een rode beuk. Deze fraaie bomen blijven gehandhaafd.

De Ten Ankerweg, Postweg, Grindweg en Molenvlietsedijk vormen gezamenlijk de belangrijkste ontsluitingswegen van Tholen. De wegbegeleiding is in de afgelopen jaren verbeterd, maar de structuur is nog niet volledig. Deze structuren dienen verder te worden aangevuld. De wijkstructuur kan bepaald worden door de aanplant van duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van de weg, afhankelijk van het beschikbare straatprofiel. In de huidige situatie komen enkele bomenrijen voor die bepalend zijn voor de wijkstructuur (o.a. Windsingel, Jonkheer van Vredenburglaan, Meanderlaan e.o.). Deze worden gehandhaafd. Daarnaast kunnen er nieuwe wijkstructuren ontwikkeld worden langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (o.a langs de Machteld van Gelrestraat e.o, Garnalenstraat, Hoogaarsstraat, Zoekweg, Koningin Wilhelminastraat e.o). Deze nieuwe wijkstructuren hebben een wegbegeleidende functie en vergroten de oriëntatie binnen de wijk.

5.4 Groenstructuur voor de kern Poortvliet

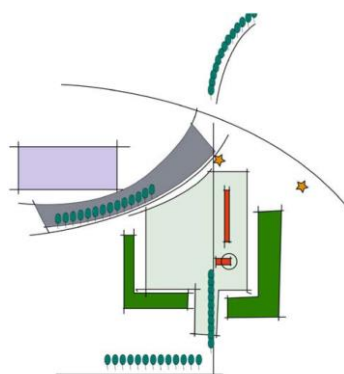
De smalle straten en dicht opeenvolgende gebouwen in de vorm van een ringsstructuur bieden Poortvliet van oudsher beschutting tegen weer en wind en zorgden voor een optimaal gebruik van de hogere gronden. Er is een groot contrast ontstaan tussen de openheid van het omringende landschap en de geslotenheid van het dorp. In dit compacte dorp vormden het groen in de tuinen, de beplanting rond de kerk en een enkel bosperceel de groenstructuur. Ruimte voor bomen was in de straten niet aanwezig. De jongere wijken zijn planmatig opgezet en missen veelal de afwisseling en kleinschaligheid van de oudere bebouwingslinten. Met de geleidelijke groei van het dorp is meer behoefte ontstaan aan openbaar groen. Groen als aankleding van de leefomgeving en als uitloop of recreatieruimte (donkergroen in de schematische weergave). De groenstructuur kan worden ingezet om een aangename leefomgeving te creëren, de ringvormige stedenbouwkundige structuur van het dorp te ondersteunen om karakteristieke landschappelijke lijnen en wegpatronen te accentueren. Door het bebouwde gebied compact en stenig op te zetten en robuuste groenzones aan de buitenranden van het dorp te realiseren, wordt deels in deze behoefte voorzien en aangesloten op de ontstaanswijze en traditie van het Zeeuwse dorp. Dergelijke groenzones kunnen daarnaast van groot belang zijn voor het aanzicht van het dorp vanuit het landschap. Het dorp kent een duidelijk centrum bestaande uit een dubbele ringstructuur rondom de grote kerk (rood in de schematische weergave). Deze dubbele ringstructuur verdient een versterking van de groenstructuur ter verbetering van de herkenbaarheid en oriëntatie. Het Kerkplein dat binnen de centrumring gelegen is, vormt het hart van het dorp. Deze plek is voorzien van de grootste oppervlakte aan openbaar groen binnen de kern. Behoud van het groene karakter van deze plek is van groot belang. Een verbetering van de inrichting door een combinatie van gras en beplanting (en hagen) is wenselijk, zodat het groene plein een meer sfeervolle uitstraling krijgt. Om er voor te zorgen dat Poortvliet ook daadwerkelijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend is om te bezoeken, dienen structurbepalende lijnen (vaak onderdeel van het hoofdontsluitingsstructuur) extra herkenbaar te worden. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

Boomstructuur

Noordstraat, Kerkplein en Markt vormen een historische ringvormig dorpscentrum rondom de grote kerk, dat typerend is voor de stedenbouwkundige opzet van Poortvliet. Momenteel zijn er een aantal acacia's en bolacacia's aanwezig in deze ringvormige straten. Hoewel deze boomsoort niet zo passend is binnen het historische straatbeeld zijn ze wel van toegevoegde waarde doordat de bomen nog vitaal zijn en binnen de beperkte fysieke ruimte voor bomen toch een versterking van de ringstructuur geven. Bij een reconstructie is het wel wenselijk om te zoeken naar mogelijkheden om deze bomen te vervangen door een bomenrij van de tweede grootte.

Langs de Paasdijkweg staan onvoldoende bomen om de weg ruimtelijk te begeleiden. Deze boomstructuur dient verbeterd te worden door nieuwe bomen aan te planten, zodat een doorgaande boomstructuur ontstaat. Bij herinrichtingen is het wenselijk te streven naar het meer herkenbaar maken van de karakteristieke ringstructuur (Julianastraat, Burg. v. Oeverenstraat, Zuidstraat) door de aanplant van een begeleidende boomstructuur van de tweede grootte.

5.5 Groenstructuur voor de kern Scherpenisse

Voor Scherpenisse is de aanwezigheid van het water van groot belang geweest. In de loop van de tijd is Scherpenisse het contact met het water kwijtgeraakt, doordat de haven is gedempt. Het dorp kent geen duidelijk centrum. De kerk in combinatie met de Kerkstraat (rood in de schematische weergave) vormen de historische centrale as en hart van de kern. Het voormalig havengebied heeft weinig relatie met deze dorpskern. Het is wenselijk om meer samenhang tussen deze twee deelgebieden te creëren. Bij een eventuele herinrichting kan gezocht worden naar mogelijkheden om groen hierin een rol te laten vervullen. Het straatprofiel is echter dusdanig smal dat de mogelijkheden zeer beperkt zullen zijn. Het gebied rondom de Spuidamstraat dient heringericht te worden. Hierbij zijn de termen openheid, beleving hoogteverschil en verwijzen naar de voormalige haven van groot belang. Door het deels verwijderen van begroeiing wordt de haven zichtbaar en de relatie met de kern versterkt. Door dijken en gras te combineren kan het hoogteverschil goed tot uitdrukking worden gebracht. In dit centrumgebied van kerk, Kerkstraat en haven moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

Boomstructuur

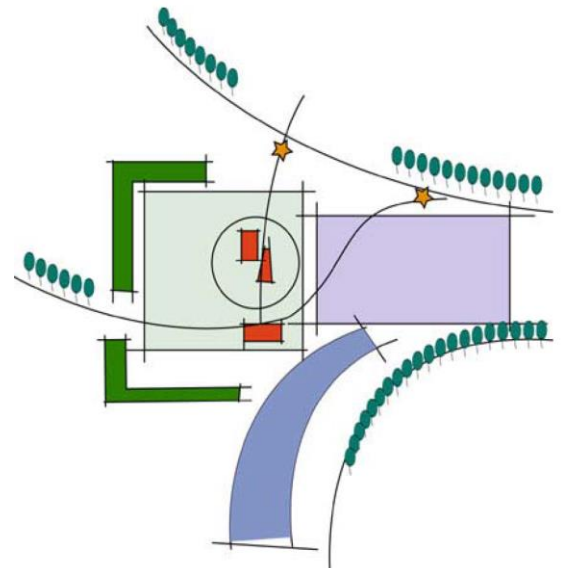
In de huidige situatie zijn twee structuurbepalende boomstructuren aanwezig in de kern, langs de Westzeedijk, Spuidamstraat, Wilhelminastraat en langs de Langeweg. Langs de Westzeedijk is de boomstructuur versterkt met nieuwe bomen. De boomstructuur langs de overige genoemde straten verdient nog verbetering door aanplant van nieuwe bomen, zodat doorgaande boomstructuren ontstaan. Ook de Beatrixlaan en Molenweg dienen voorzien te worden van een bomenrij.

In de huidige situatie komen binnen de wijken enkele boomstructuren voor die de wijkstructuur bepalen, deze dienen gehandhaafd te blijven. Daarnaast kunnen nieuwe wijkstructuren ontwikkeld worden langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (langs Burg. Bouwensestraat). Daarvoor kunnen bomen van de tweede grootte aangeplant worden aan één zijde van de weg. Deze boomstructuur dient als wegbegeleiding en oriëntatie.

5.6 Groenstructuur voor de kern Sint-Maartensdijk

Sint Maartensdijk kent een duidelijk centrum bestaande uit de Markt, de Haven / Keethil en de zone rond de Maartenskerk (rood in de schematische weergave). Deze drie onderdelen hebben elk een eigen geschiedenis, functie en karakter en geven het dorp haar identiteit. Hier moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur. Met name het groene centrum, in veel Zeeuwse dorpen aanwezig binnen de Ring, is gerealiseerd met de nieuwe inrichting van de Markt. Om er voor te zorgen dat Sint Maartensdijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend is om te bezoeken, dienen structuurbepalende lijnen (vaak onderdeel van de hoofdontsluitingsstructuur) en de dorpsentrees extra herkenbaar te worden gemaakt, door het aanbrengen van een passende groenstructuur.

De jongere wijken zijn planmatig opgezet en missen veelal de afwisseling en kleinschaligheid van de oudere bebouwingslinten. De groenstructuur kan worden ingezet om een aangename woonomgeving te creëren en de stedenbouwkundige structuur van de wijk te ondersteunen. Met de geleidelijke groei van het dorp is meer behoefte ontstaan aan openbaar groen. Groen als aankleding van de leefomgeving en als uitloop- of recreatieruimte. Door het bebouwde gebied compact en stenig op te zetten en robuuste groenzones aan de buitenranden van het dorp te realiseren, (donkergroen in de schematische weergave) wordt in deze behoefte voorzien en wordt tevens aangesloten op de ontstaanswijze en traditie van het Zeeuwse dorp. Dergelijke groenzones kunnen daarnaast van groot belang zijn voor het aanzicht van het dorp vanuit het landschap. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

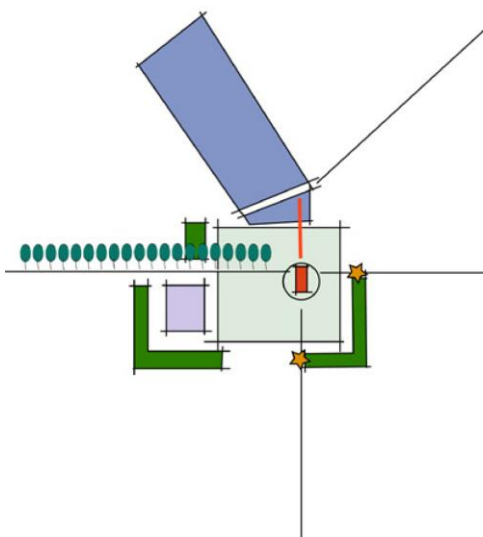

Boomstructuur

In de huidige boomstructuur zijn de haagbeuken op de Markt en boomstructuur op de Haven de (nieuwe) identiteitsbepalende boomstructuur van Sint-Maartensdijk. Ook de linden langs 'onder de Linden' en de boomstructuur op en in aansluiting op de oude begraafplaats zijn identiteitsbepalende elementen. In de huidige groenstructuur zijn enkele landschappelijke lijnen en dorpsontsluitingswegen voorzien van een boomstructuur. Deze structuren worden gehandhaafd en waar mogelijk versterkt door de aanplant van nieuwe bomen, zodat doorgaande boomstructuren ontstaan. (o.a. rondom de Bloemenlaan, Hoge Weg, West- en Oostvest).

De wijkstructuur dient bepaald te worden door duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van wegen met een breed profiel. In de huidige situatie komen enkele bomenrijen voor die de wijkstructuur bepalen, deze worden gehandhaafd. Daarnaast kunnen er nieuwe wijkstructuren ontwikkeld worden langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (rondom Jacoba van Beierenstraat, Pr. Roosenveltstraat, W. Churchillstraat). Er is ruimte om bomen van de tweede grootte aan één zijde van de weg aan te planten. Deze nieuwe wijkstructuren hebben een wegbegeleidende functie en vergroten de oriëntatie binnen de wijk.

5.7 Groenstructuur voor de kern Stavenisse

Stavenisse kent een duidelijk centrum bestaande uit het Van de Leck de Clercqplein, de Voorstraat en het havengebied (rood in de schematische weergave). Deze drie onderdelen hebben elk een eigen geschiedenis, functie en karakter en geven het dorp haar identiteit. Hier moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur. Met name het groene centrum, in veel Zeeuwse dorpen aanwezig binnen de Ring, ontbreekt door de stenige inrichting van het Van de Leck de Clercqplein. Om er voor te zorgen dat Stavenisse, één van de groene parels van de gemeente Tholen ook daadwerkelijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend is om te bezoeken, dienen structuurbepalende lijnen (vaak onderdeel van de hoofdontsluitingsstructuur) en de dorpsentrees extra herkenbaar te worden gemaakt door het aanbrengen van een passende groenstructuur. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

Boomstructuur

In de huidige situatie zijn de leilindes in de Voorstraat en de lindes op het Van de Leck de Clercqplein de identiteitsbepalende structuur. De boomstructuur van leilindes blijft behouden en wordt waar mogelijk verbeterd, om de cultuurhistorische waarde te versterken. De lindes op het Van de Leck de Clercqplein zijn van dusdanig slechte kwaliteit dat het gewenst is deze te vervangen door bomen van de eerste grootte, die op termijn identiteitsbepalend worden. In de toekomstige boomstructuur worden de

dorpsentrees ook voorzien van identiteitbepalende bomen. In de huidige groenstructuur zijn enkele landschappelijke lijnen voorzien van een boomstructuur namelijk de populieren langs de Oudelandsedijk en de essen langs de Stoofdijk. Deze structuren kunnen gehandhaafd blijven, omdat ze bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, bovendien zorgen ze voor wegbegeleiding en oriëntatie.

De wijkstructuur wordt bepaald door duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van wegen met een breed profiel. In de huidige groenstructuur komen enkele boomstructuren voor die de wijkstructuur bepalen, deze kunnen gehandhaafd blijven. Daarnaast is het gewenst nieuwe wijkstructuren te ontwikkelen langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (rondom Prinses Beatrixstraat en de Graaf van Loonstraat). Hier kan een boomstructuur van bomen van de tweede grootte aangeplant te worden aan één zijde van de weg. Deze boomstructuur dient als wegbegeleiding en oriëntatie.

5.8 Groenstructuur voor de kern Sint-Annaland

Voor Sint Annaland is de aanwezigheid van het water van groot belang geweest. In de loop van de tijd is Sint-Annaland het contact met het water kwijtgeraakt, doordat de haven is verlegd. Het dorp kent een duidelijk centrum bestaande uit de Ring rondom de kerk in combinatie met de Voorstraat (rood in de schematische weergave). Het havengebied heeft weinig relatie met deze dorpskern. Het is wenselijk om meer samenhang tussen deze twee deelgebieden te creëren. Dit kan bereikt worden door de inrichting van de Voorstraat door te trekken naar het Havenplein. Zo wordt het oorspronkelijke centrumgebied hersteld. In dit centrumgebied van Kerkplein, Voorstraat en Haven moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur. Het kerkplein (Ring) is het 'groene hart' van het dorp. Behoud van het groene karakter van deze plek is van groot belang. Het realiseren van een rondgaande boomstructuur van grote bomen om heel de ring (aan de binnenzijde) is wenselijk om de ringstructuur te versterken en meer karakter en identiteit te geven aan deze historische structuur. Om er voor te zorgen dat Sint-Annaland ook daadwerkelijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend is om te bezoeken, dienen structuurbepalende lijnen (vaak onderdeel van de hoofdontsluitingsstructuur) en de dorpsentrees extra herkenbaar te worden gemaakt, door het aanbrengen van een passende groenstructuur. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

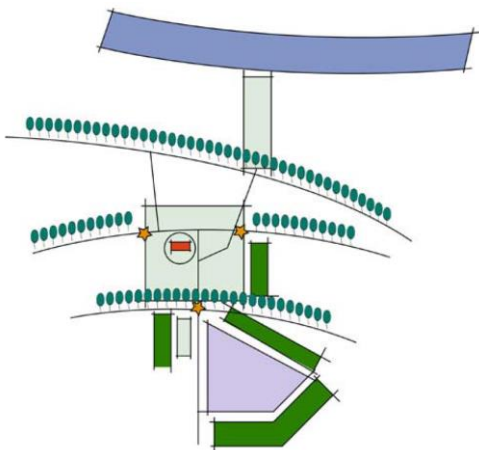
De schematische opbouw van de visie is vergelijkbaar met de afbeelding van paragraaf 4.7.

Boomstructuur

Verbeteringen van de identiteitbepalende structuur worden hierboven aangegeven. Ten aanzien van de hoofdstructuur zijn er twee structuurbepalende bomenrijen aanwezig in de kern; langs de Dorpsweg-Bierenstraat-Weststraat en langs de Langeweg. Deze boomstructuren kunnen verbeterd worden door nieuwe bomen aan te planten, zodat doorgaande boomstructuren ontstaan. In het buitengebied zijn enkele landschappelijke lijnen voorzien van een boomstructuur. Ook deze structuren kunnen worden versterkt door nieuwe bomen aan te planten.

De wijkstructuur wordt in de toekomst bepaald door duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van wegen met een breed profiel. In de huidige situatie komen enkele boomstructuren voor die de wijkstructuur bepalen, deze kunnen worden gehandhaafd. Daarnaast kunnen er nieuwe wijkstructuren ontwikkeld worden langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (langs Anna van Bourgondiestraat en F.M. Boogaardweg). Er kunnen bomen van de tweede grootte aangeplant te worden aan één zijde van de weg. Deze boomstructuur fungeert als wegbegeleiding en oriëntatie.

5.9 Groenstructuur voor de kern Oud-Vossemeer

Oud-Vossemeer kent een duidelijk centrum (rood in de schematische weergave) bestaande uit de Ring en de weg vanaf de Ring naar de haven (Kalisbuurt en Veerstraat). Deze twee onderdelen hebben elk een eigen geschiedenis, functie en karakter en geven het dorp haar identiteit. Hier moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur.

De groenzone rond de Johannes de Doper kerk vormt het groene centrum van het dorp. Deze tuin is recent opnieuw ingericht en het openbare wandelpad in de tuin is opnieuw aangebracht. Dit groen heeft culturele waarde.

Aan het verbeteren van de boomstructuur langs de wegen naar de haven is in de afgelopen jaren gewerkt. Deze structuur verdient echter nog verdere aanvulling tot een doorgaande boomstructuur. Om er voor te zorgen dat Oud-Vossemeer ook daadwerkelijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend om te bezoeken, dienen structuurbepalende lijnen (vaak onderdeel van de hoofdontsluitingsstructuur) en de dorpsentrees extra herkenbaar te worden gemaakt door het aanbrengen van een passende groenstructuur. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

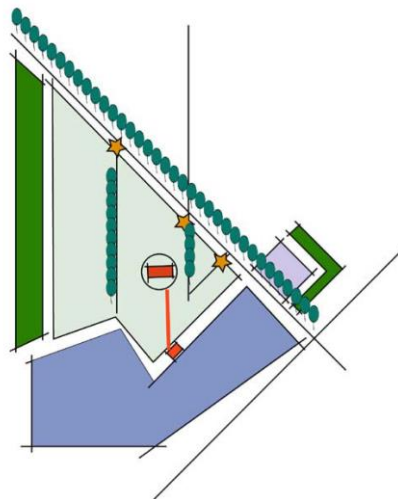
Boomstructuur

Verbeteringen van de identiteitbepalende structuur worden hierboven aangegeven. Ten aanzien van de hoofdstructuur zijn enkele landschappelijke lijnen voorzien van een boomstructuur. Deze structuren worden gehandhaafd, omdat ze bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, bovendien zorgen ze voor wegbegeleiding en oriëntatie. Langs de Molendijk/Oud-Vossemeersedijk is met uitzondering van het gedeelte binnen de kern een begeleidende boomstructuur van de eerste grootte (iepen en populieren) aanwezig. Het doorzetten van de bestaande boomstructuren is hier gewenst om een betere verbinding met het landelijk gebied te creëren.

De wijkstructuur kan bepaald worden door de aanplant van duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van wegen met een breed profiel. In de huidige groenstructuur komen enkele boomstructuren voor die bepalend zijn voor de wijkstructuur, deze worden gehandhaafd. Daarnaast kunnen nieuwe wijkstructuren ontwikkeld worden langs wijkontsluitingswegen en wegen met een breed profiel (Dorpsweg, Bou Kooijmanstraat, Marinus Lindhoutstraat/Weelhoekstraat en een gedeelte van Dr. Renestraat).

5.10 Groenstructuur voor de kern Sint Philipsland

Het dorp kent een duidelijk centrum bestaande uit de Kerkring, de Voorstraat, Achterstraat en het havengebied. Deze drie onderdelen hebben elk een eigen geschiedenis, functie en karakter en geven het dorp haar identiteit. Hier moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een passende groenstructuur. Met name de Kerkring met de grote groene openbare ruimte rondom de kerk verdient daarbij aandacht. Om er voor te zorgen dat Sint Philipsland, ook daadwerkelijk beter herkenbaar is in het landschap en uitnodigend is om te bezoeken, dienen structuurbepalende lijnen (vaak onderdeel van de hoofdontsluitingsstructuur) en de dorpsentrees extra herkenbaar te worden gemaakt door het aanbrengen van een passende groenstructuur. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

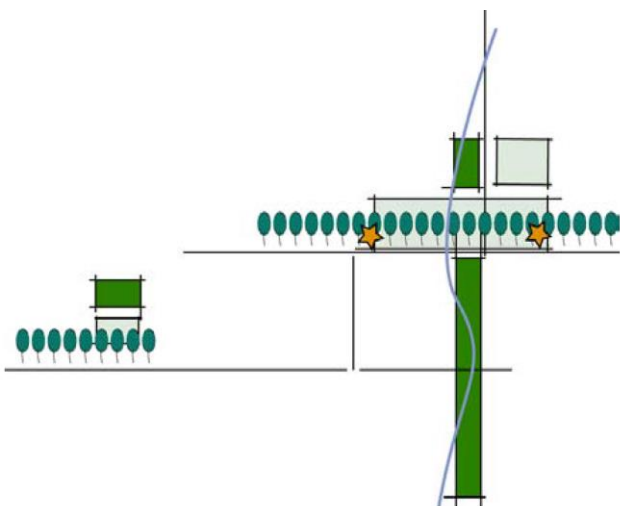

Boomstructuur

In de huidige bomenstructuur zijn de bomen op de Kerkring identiteitbepalend. Deze boomstructuur dient gehandhaafd te blijven. In de Voorstraat staat een bomenstructuur van lindes. Van oudsher is de Voorstraat voorzien van een boomstructuur van leilindes, door de lindes die er nu staan om te vormen naar leilindes en de bomenrij aan te vullen ontstaat een doorgaande boomstructuur die onder de identiteitbepalende bomen valt.

Er zijn twee structuurbepalende boomstructuren aanwezig in de kern, langs de Luijsterlaan/Gladiolenstraat en langs de Oostdijk. Deze boomstructuren dienen gehandhaafd te blijven. In het buitengebied zijn enkele landschappelijke lijnen voorzien van een boomstructuur. Deze structuren dienen versterkt te worden door nieuwe bomen aan te planten, zodat doorgaande boomstructuren ontstaan. De wijkstructuur dient bepaald te worden door duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of twee zijden van de wegen met een breed profiel. In de huidige boomstructuur komen enkele bomenrijen voor die de wijkstructuur bepalen, deze dienen gehandhaafd te blijven. Deze bestaande structuren dienen verbeterd te worden door bomen van de tweede grootte aan te planten aan één zijde van de weg, zodat er doorgaande structuren worden gevormd. Deze boomstructuren dienen als wegbegeleiding en oriëntatie.

5.11 Groenstructuur voor Anna Jacobapolder en De Sluis

Het dorp Anna Jacobapolder kent historische bebouwing die zich concentreert aan de Langweg, met de nadruk bestaande uit de nabije omgeving van het dorps huis. Hier moet worden ingezet op een hoogwaardige openbare ruimte en een groenstructuur die passend is aan het historische centrum. Veel ontsluitingswegen en compacte straten in De Sluis en Anna Jacobapolder missen de ruimtelijke begeleiding van een boomstructuur. De groenstructuur kan worden ingezet om een aangename leefomgeving te creëren, de stedenbouwkundige structuur van het dorp te ondersteunen, karakteristieke landschappelijke lijnen en wegenpatronen te accentueren. Hiernaast is een schematische afbeelding weergegeven van de visie.

Boomstructuur

In de huidige situatie zijn de essen in de Langweg de identiteitbepalende structuur. Deze boomstructuur veroorzaakt echter problemen door wortelopdruk. Bezien moet worden of deze structuur behouden en verbeterd kan worden dan wel vervangen wordt door een nieuwe doorgaande boomstructuur van bomen van de 2de grootte.

In de huidige groenstructuur zijn enkele landschappelijke lijnen voorzien van een boomstructuur. Deze structuren dienen gehandhaafd te blijven of wanneer nodig versterkt te worden, omdat ze bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en het polderpatroon.

De wijkstructuur zou gevormd moeten worden door duurzame bomenrijen van de tweede grootte aan één of aan twee zijden van wegen met een breed profiel. In de huidige groenstructuur komen geen boomstructuren voor die de wijkstructuur bepalen. Door bomen van de tweede grootte aan te planten langs de Steintjeskreek, aan één zijde van de weg zou een goede wijkstructuur ontwikkeld worden.

Deze boomstructuur heeft wegbegeleiding en oriëntatie als functie.

5.12 Kaart gewenste groenstructuur per kern + projectenlijst per kern

Op de hierna volgende pagina's is van elke kern een kaart ingevoegd met daarachter een lijst met projecten.

De kaarten tonen de huidige groenstructuur en geven het streefbeeld aan (gewenste groenstructuur). Als er concrete maatregelen aan te geven zijn die nodig zijn om het streefbeeld te kunnen bereiken wordt dat aangegeven met een projectnummer (rode stip met nummer). Deze nummers verwijzen naar de projectenlijst waarin een beschrijving wordt aangegeven van de huidige situatie en van het streefbeeld en een voorstel wordt gedaan voor te nemen maatregelen om dit streefbeeld te gaan bereiken. Per project wordt ook aangegeven welke waarden worden beïnvloed door de maatregel.

Gewenste groenstructuur Tholen

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone
- bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

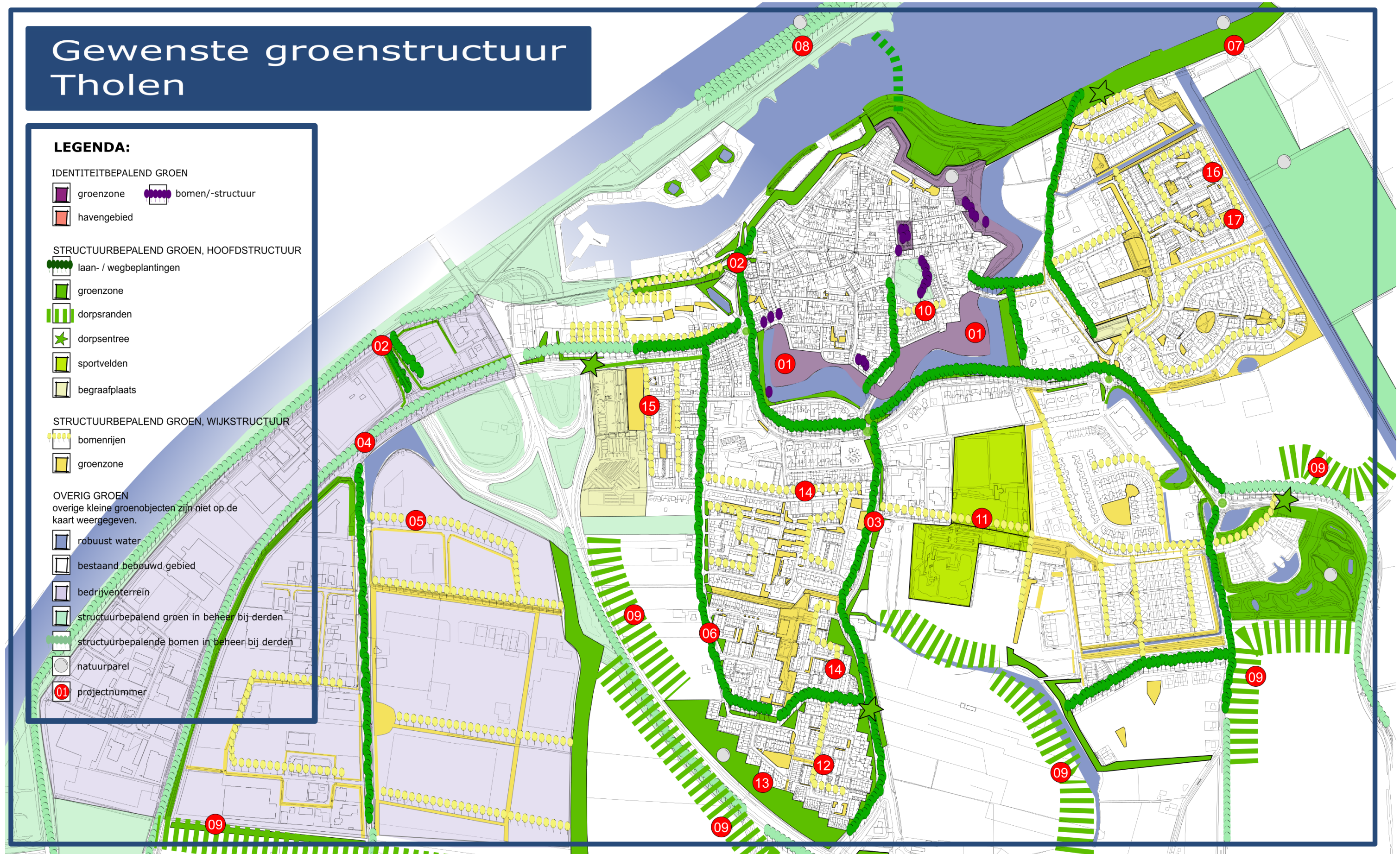
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG GROEN

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- natuurparel
- projectnummer

0 500 m

Overzicht projecten Tholen

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Vestingwallen	huidige situatie <p>De vestingwallen zijn het oude verdedigingswerk van grondlichamen met daaromheen een vestinggracht. Momenteel zijn de wallen grotendeels begroeid met bomen en struikgewas. Vanaf 1844 is er een parkaanleg gerealiseerd. Er is een onderzoek uitgevoerd naar deze historische parkaanleg. Samengevat is de conclusie van deze analyse dat er een groot aantal belangrijke historische waarden in het park aanwezig zijn (intact of deels verdwenen), welke in een toekomstig ontwerp voor de vestingwallen zoveel mogelijk versterkt dienen te worden.</p> streefbeeld <p>De vestingwallen dienen goed zichtbaar te zijn op die plaatsen waar ze nog duidelijk herkenbaar zijn (noord en zuid). Daar waar in de 19de eeuw plantsoenen zijn aangelegd dienen deze zoveel als mogelijk conform de oorspronkelijke plannen te worden ingericht en onderhouden. Een gestructureerde padenstructuur dient de bezoeker optimaal te laten genieten van het openbaar groen in het vestingpark.</p> voorstel maatregelen <p>Het groen renoveren, waarbij uit het bestaande bomenbestand zoveel mogelijk toekomstbomen behouden blijven die uit kunnen groeien tot monumentale bomen(structuren). De aanwezige beplanting afstemmen op de functie, het gebruik en de historie van deze specifieke plek. Opstellen van een renovatieplan vestingwallen.</p>
02	Deltaweg/Slabbe-coornweg	huidige situatie <p>Op het bedrijventerrein staan met name langs de Deltaweg diverse kaprijpe populieren. Het risico op takbreuk en daarmee gepaard gaande regelmatige, en daarmee hoge, onderhoudskosten neemt sterkt toe waardoor gefaseerde kap wenselijk is.</p> streefbeeld <p>Een tweezijdige boomstructuur langs de Deltaweg van bomen van de 1ste grootte voor begeleiding van deze weg. Ook de Slabbecoornweg vraagt om een boomstructuur voor begeleiding en aankleding van het bedrijventerrein en het beter opnemen van dit gebied in de omgeving.</p> voorstel maatregelen <p>Het gefaseerd kappen van de genoemde populierenopstanden en herplanten van een nieuwe bomenrij van landschappelijke bomen van de 1ste grootte langs de Deltaweg en in overleg treden met eigenaar voor aanplant van een dergelijke boomstructuur langs de Slabbecoornweg.</p>
03	Molenvlietsedijk	huidige situatie <p>Deze weg ontsluit een groot gedeelte van de woonwijk die aan de noordzijde van de vesting gelegen is. Deze weg die onderdeel uitmaakt van het historisch wegenpatroon, wordt ter hoogte van de Zoekweg begeleid door een boomstructuur van lindes. Ook langs de Molenvlietsedijk is een eenzijdige boomstructuur van lindes gerealiseerd. Aan de andere zijde van de rijbaan staan nog enkele iepen in het gras.</p> streefbeeld <p>Een landschappelijke dubbele boomstructuur van lindes en andere landschappelijke boomsoort die doorloopt tot in de kern, zodat een duidelijke verbinding ontstaat vanaf de historische vestingwallen tot aan het buitengebied.</p> voorstel maatregelen <p>De boomstructuur langs de Molenvlietsedijk, waarvan nu nog enkele iepen resteren, aanvullen zodat een dubbele landschappelijke boomstructuur ontstaat.</p>
04	Vossemeersedijk	huidige situatie <p>De Grindweg vormt samen met de Ten Ankerweg de doorgaande route binnen Tholen. Deze ontsluitingswegen zijn in herinrichtingsplannen voorzien van nieuwe boomstructuren van lindes die uit kunnen groeien tot een robuuste boomstructuur. Naar het buitengebied toe ontbreekt een dergelijke boomstructuur. Ook verderop langs de Vossemeersedijk staan nog enkele iepen. Vele ervan zijn door iepziekte verwijderd.</p> streefbeeld <p>Een doorgaande boomstructuur van lindes in grasbermen vanaf het centrum tot buiten de kom. Buiten de bebouwde kom bestaat de boomstructuur weer uit verschillende soorten bomen en afstanden.</p> voorstel maatregelen <p>De iepen vervangen door landschappelijke bomen van de 1ste grootte en deze boomstructuur doorzetten tot aan de bebouwde kom.</p>
05	Stevinweg	huidige situatie <p>De Stevinweg is een zijweg van Welgelegen en de boomstructuur is nog niet volledig aangebracht.</p> streefbeeld <p>Voor meer begeleiding van deze weg en een groene uitstraling van het industrieterrein is een doorgaande boomstructuur van de eerste grootte gewenst.</p> voorstel maatregelen <p>Het aanvullen van de bestaande bomen tot een eenzijdige doorgaande boomstructuur van essen, aansluitend op Welgelegen.</p>

nr	straatnaam	Omschrijving
06	Koningin Julianastraat	huidige situatie <p>De Koningin Julianaweg heeft een belangrijke ontsluitingsfunctie voor de wijk die ten noorden van de vesting ligt. Deze weg die op de overgang ligt van de kern naar het omliggende landschap wordt niet of nauwelijks begeleid door een boomstructuur. Hierdoor ontbreekt een natuurlijke overgang vanuit het landschap naar de kern. Een aantal aan de weg gelegen groenhoeken zijn voorzien van vleugelnoten of platanen in gras.</p> streefbeeld <p>Een eenzijdige doorgaande boomstructuur aan de kant van het landschap.</p> voorstel maatregelen <p>Aan de kant van het landschap een eenzijdige doorgaande bomenrij van de eerste grootte aanbrengen. (In het huidige profiel in combinatie met de nutsvoorzieningen moeilijk inpasbaar. Bij toekomstige reconstructie van de straat zoeken naar mogelijkheden om dit te realiseren).</p>
07	Schor Alteklein, Stadsbos en Wetlandgebied	huidige situatie <p>Het buitendijkse natuurgebied schor Alteklein heeft bijzondere natuurwaarde. Onder andere rietorchis en moeraswespenorchis groeien hier. Vrijwilligers beheren het gebied en brengen de natuurwaarden ervan onder de aandacht. Het gebied ligt in de nabijheid van het stadsbos wat eveneens natuurwaarde heeft. Aan de noordwestzijde van het stadsbos ligt een toekomstige uitbreidingslocatie die weer aansluit op het wetlandgebied nabij het gemeentehuis. Dit laatste gebied heeft ook natuurwaarde.</p> streefbeeld <p>Schor Alteklein, Stadsbos en Wetlandgbied zijn op de structuurkaart als natuurparel gemarkeerd vanwege de bijzondere natuurwaarden. Een nadrukkelijke verbinding tussen deze drie gebieden levert een versterking op van die waarden en vergroot de kansen voor recreatief medegebruik.</p> voorstel maatregelen <p>Een brede groene verbinding aanleggen die tevens landschappelijke inpassing kan vormen voor de uitbreidingslocatie. Het beheer van de dijk tussen schor Alteklein en stadbos aanpassen zodat een ecologische verbinding ontstaat tussen de verschillende gebieden. Zie ook maatregel 09 voor verdere uitbreiding van de ecologische zone rondom de kern.</p>
08	Schelde- Rijnweg	huidige situatie <p>Langs de landtong Schelde-Rijnverbinding bevinden zich aan weerszijden dichte bosschages die de beleving van het omringende landschap beperken en die deze omgeving daarmee sociaal onveilig maken.</p> streefbeeld <p>Een meer open en meer divers aantrekkelijk gebied van bloemrijk grasland met boomgroepen en waarbij onderbrekingen in de bestaande bosschages zijn aangebracht zodat er tussen en onderdoor bomen gekeken kan worden naar het water en de schepen. Meer biodiversiteit zorgt voor vergroting van de ecologische waarde. Langs het kanaal kan gepicknickt worden.</p> voorstel maatregelen <p>Het verwijderen van delen van de bosschages, het verschralen van het grasland, omvormen van het beheer en aanbrengen van een nieuwe boombeplanting en recreatieve voorzieningen zoals zitgelegenheid. De groeiplaatsen van de bijenorchis en rietorchis intact laten.</p>
09	Randzones	huidige situatie <p>De nieuwbouwwijken en bedrijventerreinen (zowel bestaand als mogelijke nieuwe ontwikkelingen) passen qua karakter, maat en schaal niet bij de kleinschalige opzet van het centrumgebied.</p> streefbeeld <p>Voor een betere inpassing in het landschap dienen nieuwbouwwijken en bedrijventerreinen te worden aangekleed met beplantingsstroken die voor omwonenden als uitloopgebied kunnen fungeren en voor ecologie van waarde kunnen zijn.</p> voorstel maatregelen <p>Bij uitbreiding een randzone aanbrengen voor een betere inpassing. De randzone zal bestaan uit gras, solitaire bomen en boomgroepen en waar wenselijk bosplantsoen.</p>
10	Regentessestraat	huidige situatie <p>De Regentessestraat is een straat met een relatief (voor een binnenstad) redelijk breed profiel. Rond de kerk straalt de omgeving een schitterende rustieke sfeer uit. Dit komt mede door de grote essen die op en rond het kerkterrein staan. Ook de kleinschalige oude bebouwing in een gedeelte van de Regentessestraat is van grote invloed op de beleving van de kerkzone. Richting de Molenvlietsestraat maakt de Regentessestraat een moderne maar sfeerloze indruk, dit komt mede door onvoldoende openbaar groen.</p> streefbeeld <p>Meer sfeer in het gedeelte van de Regentessestraat dat haaks loopt op de Molenvlietsestraat door het aanplanten van een boomstructuur, welke aansluit op de boomstructuur van de Molenvlietsestraat.</p> voorstel maatregelen <p>Het aanplanten van een aantal bomen van de tweede grootte (waar mogelijk) aansluitend op de boomstructuur die al in de Molenvlietsestraat aanwezig is. In het huidige profiel in combinatie met de nutsvoorzieningen moeilijk inpasbaar. Bij toekomstige reconstructie van de straat zoeken naar mogelijkheden om dit te realiseren.</p>

nr	straatnaam	Omschrijving
11	Zoekweg	<p> huidige situatie</p> <p>De Zoekweg en omgeving zijn onder reconstructie. Het ontbrak aan een begeleidende boomstructuur die zorgt voor meer herkenbaarheid en oriëntatie vanaf de Molenvlietsedijk. Daarin is met de uitgevoerde maatregelen verbetering aangebracht en dient verder doorgezet te worden.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Rond het sportcomplex en de scholen een vriendelijke open en overzichtelijke beplanting van gras met hagen en waar mogelijke lage heesters met enkele solitair. Voor meer herkenbaarheid vanaf de Molenvlietsedijk dienen de reeds aanwezige platanen langs de Abraham Beeckmanlaan doorgetrokken te worden in de Zoekweg.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De huidige beplanting omvormen naar gras met boomgroepen, hagen, en eventueel ook enkele lage heestervakken met solitair. Het aanplanten van een eenzijdige doorgaande boomstructuur van platanen.</p>
12	Garnalenstraat / Hoogaarsstraat e.o	<p> huidige situatie</p> <p>Binnen de wijk ontbreekt een eenduidige boomstructuur. Zo staan er zowel solitaire bomen als rijen bomen van haagbeuken, lindes en meelbessen. Een aantal bomen zal in de toekomst problemen gaan opleveren. De haagbeuken staan te dicht op de aangrenzende gevels en de meelbessen staan te kwarren.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte. De aanwezige plantvakken zijn uniform en afgestemd op de beschikbare ruimte.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De bomen die in de toekomst problemen gaan opleveren verwijderen. Alleen de bomen langs de hoofdroute vervangen door nieuw aan te planten bomen van de tweede grootte. Binnen de wijk verder slechts enkele accentbomen toepassen en bestaande accentbomen meer ruimte geven. De plantvakken omvormen naar gras en enkele hagen of een afschermd struikenrij.</p>
13	Groenzone langs de Nieuwe Postweg(N286)	<p> huidige situatie</p> <p>Deze grote groenzone bestaat grotendeels uit boomvormend bosplantsoen en is toegankelijk middels een smal onverhard padennetwerk.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een open parkachtige zone met ecologische waarde. Boomgroepen, extensief gras en bosplantsoen ter afscherming van de achterkanten van woningen. Een slingerende wandelpadenstructuur voorzien van een halfverharding die de toegankelijkheid van het gebied vergroot.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Het bosplantsoen deels omvormen zodat een betere opbouw ontstaat en meer diversiteit. Bomen selecteren die uit kunnen groeien tot monumentale bomen en voldoende bosplantsoen handhaven voor een goede inpassing en afscherming van de achterkanten van woningen. Het is zeer gewenst om deze groenzone door te zetten tot aan de groenzone die om de begraafplaats is gelegen.</p>
14	Machteld van Gelrestraat, Burg. v.d Hoevenstraat, Maria van Vlaanderen- straat e.o.	<p> huidige situatie</p> <p>Binnen de wijk ontbreekt een eenduidige boomstructuur. Zo staan er binnen de wijk zowel solitaire bomen als boomrijen van kastanje, els, appel, essen en esdoorns. Een aantal bomen zal in de toekomst problemen gaan opleveren omdat ze te breed worden en te dicht op aangrenzende huizen staan. Algemeen is verder dat de aanwezige plantvakken een rommelige indruk maken door de grote diversiteit aan beplanting.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte langs de hoofdroute binnen de wijk. De aanwezige plantvakken dienen afgestemd te zijn op de beschikbare ruimte.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De bomen die in de toekomst problemen gaan opleveren verwijderen. Alleen de bomen langs de hoofdroute vervangen door nieuw aan te planten bomen van de tweede grootte. Binnen de wijk verder slechts enkele accentbomen toepassen.</p>
15	Koningin Wilhelmina-straat e.o	<p> huidige situatie</p> <p>Een eenduidige boomstructuur ontbreekt binnen de wijk. Het bomenbestand in de wijk bestaat uit zowel solitaire bomen als boomrijen van meelbes, es en haagbeuk. Een aantal bomen zal in de toekomst problemen gaan opleveren, omdat ze te breed worden of versleten zullen zijn. Algemeen is verder dat de aanwezige plantvakken een rommelige indruk maken, door de grote diversiteit aan beplanting.</p> <p>streefbeeld</p> <p>De hoofdroute binnen de wijk dient te bestaan uit een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte. De beplantingskeuze dient afgestemd te zijn op de beschikbare ruimte.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De bomen die in de toekomst problemen gaan opleveren verwijderen. Alleen de bomen langs de hoofdroute vervangen door nieuw aan te planten bomen van de tweede grootte. Binnen de wijk verder slechts enkele accentbomen handhaven of nieuwe toepassen.</p>

16	Kuipersdreef	<p> huidige situatie</p> <p>Binnen de wijk is een boomstructuur aanwezig van els en bolacacia. De bolacacia's zijn te klein om de hoofdstructuur binnen de wijk te begeleiden. De elzen leveren problemen op o.a. wegens wortelopdruk.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte, die zorgt voor de juiste verhoudingen, begeleiding, sfeer en uitstraling binnen de wijk.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De bolacacia's en elzen verwijderen en vervangen door bomen van de tweede grootte.</p>
17	Groenzone Kuipersdreef	<p> huidige situatie</p> <p>De centrale groenzone bestaat uit een beplanting van heestervakken met daarin enkele bomen van de derde grootte. Door de grote diversiteit aan heesters maakt de ruimte een rommelige en sfeerloze indruk.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een open sfeervolle groenzone met gras, enkele bomen van de eerste grootte en hagen. En deze ruimte voor speelmogelijkheden benutten. Voor extra bloei, geur en kleur een aantal lage heestervakken met een solitaire heesters.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De huidige beplanting omvormen naar gazon met enkele lage heestervakken en hagen en speelaanleidingen. De (streepjesbast)esdoorns handhaven. De overige boompjes groeien slecht. Dee vervangen door enkele bomen van de eerste grootte die tot grote bomen kunnen uitgroeien. Ook de aangrenzende groenzone met speelaanleidingen hierbij betrekken zodat één geheel ontstaat.</p>

Gewenste groenstructuur Poortvliet

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

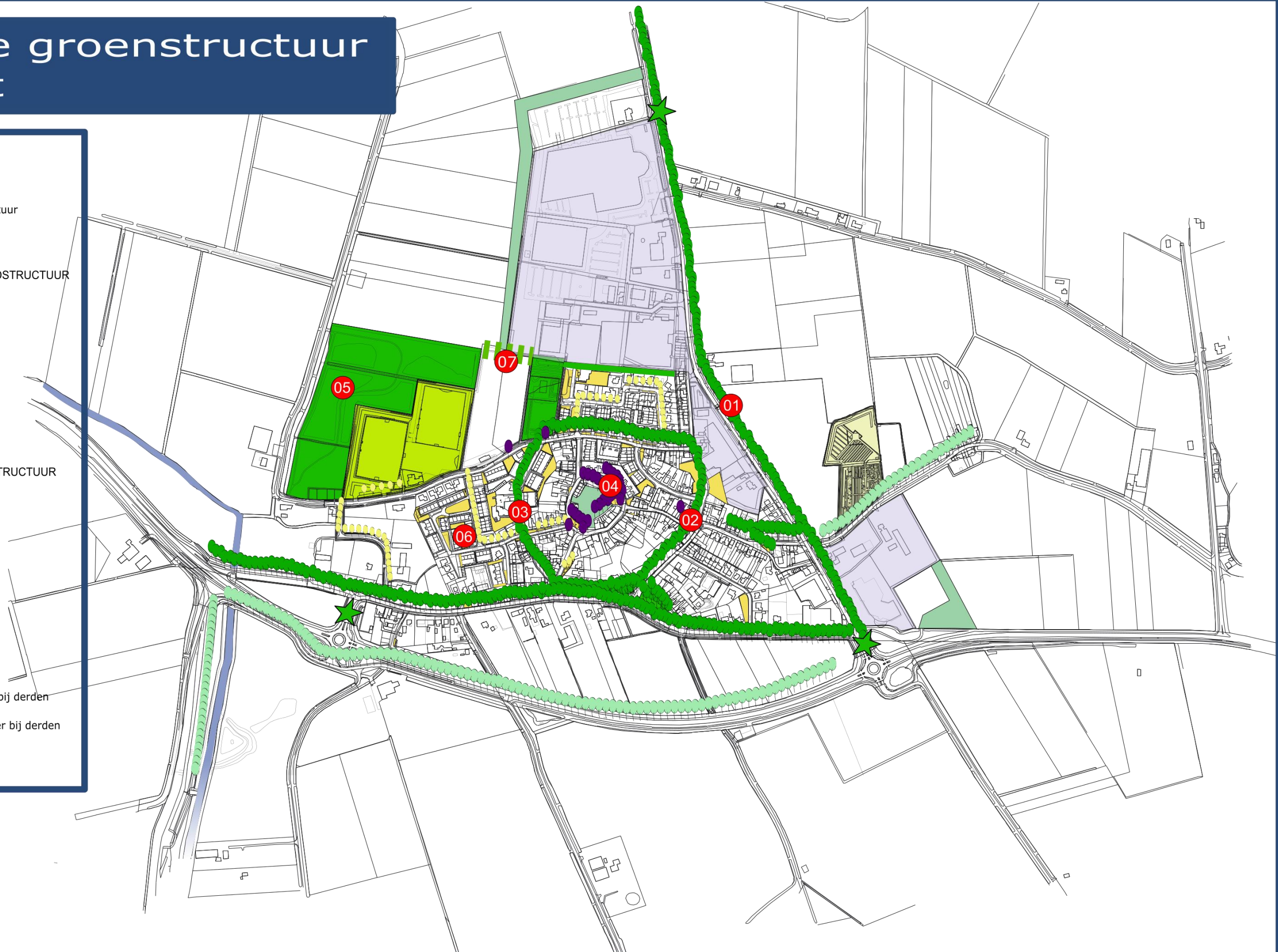
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

Overzicht projecten Poortvliet

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Paasdijkweg	<p>huidige situatie De Paasdijkweg vormt één van de belangrijke ontsluitingswegen van het dorp en is gedeeltelijk voorzien van iepen en essen. Een aantal iepen is dood of staat te kwarren. Een onderbroken brede blokhaag staat op enkele plaatsen tussen de bomen.</p> <p>streefbeeld Een doorgaande tweezijdige boomstructuur van een landschappelijke boomsoort. De onderbeplanting dient laag en open te zijn, zodat vrij zicht ontstaat op het omringende landschap.</p> <p>voorstel maatregelen De aanwezige iepen verwijderen en vervangen door een andere landschappelijke boomsoort van de 1ste grootte. De onderbeplanting vervangen door een doorgaande lage haagstructuur.</p>
		<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
02	Zuidstraat	<p>huidige situatie De Zuidstraat is momenteel onbeplant. De weg zal in de toekomst samen met de Paasdijkstraat en een gedeelte van de Deestraat een belangrijke ontsluitingsfunctie hebben in de infrastructuur. Deze ringstructuur is momenteel slechts voorzien van enkele solitaire bomen.</p> <p>streefbeeld Een groene centrumring geaccentueerd met een boomstructuur van de tweede grootte. Dit omwille van toekomstige functie van deze weg, hierbij is begeleiding en herkenbaarheid voor de automobilist onontbeerlijk (afgestemd op actiepunten 3).</p> <p>voorstel maatregelen Aanplanten van een boomstructuur van bomen van de tweede grootte.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p>
03	Burg. v. Oeverenstraat/ Julianastraat	<p>huidige situatie De Burg. v. Oeverenstraat is momenteel beplant met enkele solitaire bomen, waaronder iep en meelbes. Deze weg heeft samen met de Julianastraat een ontsluitingsfunctie en verdient een begeleidende boomstructuur.</p> <p>streefbeeld Een groene centrumring geaccentueerd met een boomstructuur van de tweede grootte. (afgestemd op actiepunten 2).</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een boomstructuur van de tweede grootte. Aanwezige groenvakken dienen een eenheid te vormen met de toegepaste boomstructuur.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
04	Kerkplein, Markt	<p>huidige situatie Aan het Kerkplein staan momenteel bolacacia's. De inrichting van het kerkplein is sober mede vanwege de gebruiksfunctie van het grasveld aan het kerkplein. Een groepje bomen en een grasvlak kleden de ruimte aan. Vlak bij de kerk staan een tweetal solitaire bomen.</p> <p>streefbeeld Een toegankelijke sfeervolle parkachtige zone met een organische wandelpadenstructuur. Een duurzaam bomenbestand met grasvlakken en hagen en een zitgelegenheid zorgt ervoor dat hier de groene plek van Poortvliet ontstaat.</p> <p>voorstel maatregelen Indien de locatie niet meer gebruikt wordt voor activiteiten zou er ter vervanging van de bolacacia's aan de binnenzijde van de ring een lindenlaan aangeplant kunnen worden. Nut en noodzaak van het trottoir van klinkers heroverwegen. Een haag kan, samen met de nieuwe boomstructuur, de ringstructuur versterken en een scheiding tussen rijbaan en groenzone vormen. Op het gras kunnen enkele bomen van de eerste grootte aangeplant worden.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
05	Dorpsbos	<p>huidige situatie Het dorpsbos is betrekkelijk jong en soortenarm. Een groot deel van het bos verkeert in de zgn. stakenfase. Het gedeelte aan de Deestraat/Langeweg is aangeplant met walnoten. Vooral de noordzijde van het bos is erg open.</p> <p>streefbeeld Een gevarieerd bos als uitloopgebied van Poortvliet met een goede opbouw van beplantingen en biodiversiteit. De noordzijde wordt meer diffuus door nieuwe beplanting. Toevoeging van eetbaar groen (fruitbomen) en evt. een speelweide en nieuw toegangspad in aansluiting op een mogelijk nieuw te ontwikkelen wijkuitbreiding.</p> <p>voorstel maatregelen Met beheermaatregelen de dominantie van verschillende soorten doorbreken en de zoom en mantelvegetatie bevorderen. Extra beplanting aanbrengen aan de noordzijde; hier en daar een stukje Zeeuwse (vrij groeiende) haag, een rijtje knotwilgen en dan weer een gedeelte open laten zo dat een zachte overgang ontstaat naar het aangrenzende gebied. Hoogstamfruitbomen toevoegen. Verbinding leggen met aangrenzende robuuste groenzones.</p>
		<p>Ecologie</p> <p>Recreatie</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>

nr	straatnaam	Omschrijving
06	Bernhardstraat	<p>huidige situatie De groenzones in de Bernhardstraat en Burgemeester van Doornstraat hebben een sobere maar functioneel inrichting van gras en hagen. Enkele kleinere bomen staan te kwarren en de groenzones zijn ruim genoeg om ter vervanging hiervan grotere bomen terug te planten.</p> <p>sfeerbeeld Er ligt een goede basis van gras en plantvakken. Het ontbreekt op diverse locaties aan grotere bomen die vrij kunnen uitgroeien. Ook kan de biodiversiteit en daarmee ook de ecologische waarde en belevingswaarde vergroot worden door strategische aanplant van bloeiende struiken en ook inheemse soorten.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplant van bomen van de eerste en tweede grootte en aanplant van struikgroepen.</p>
		<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
07	Burgemeet	<p>huidige situatie Het dorpsbos is bedoeld als uitloopgebied voor de kern en waardevol voor de ecologie en natuureducatie. Het is nauwelijks verbonden met de kern.</p> <p>sfeerbeeld Verbindingszone tussen dorpsbos, geplande nieuwbouw en bestaande wijk. Voor een inpassing in het landschap dient de uitbreidingswijk ingepast te worden met beplantingsstroken die een meerwaarde hebben voor flora en fauna en recreatief medegebruik.</p> <p>voorstel maatregelen Opstellen van een inpassingplan.</p>
		<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>

Gewenste groenstructuur Scherpenisse

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone
- bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

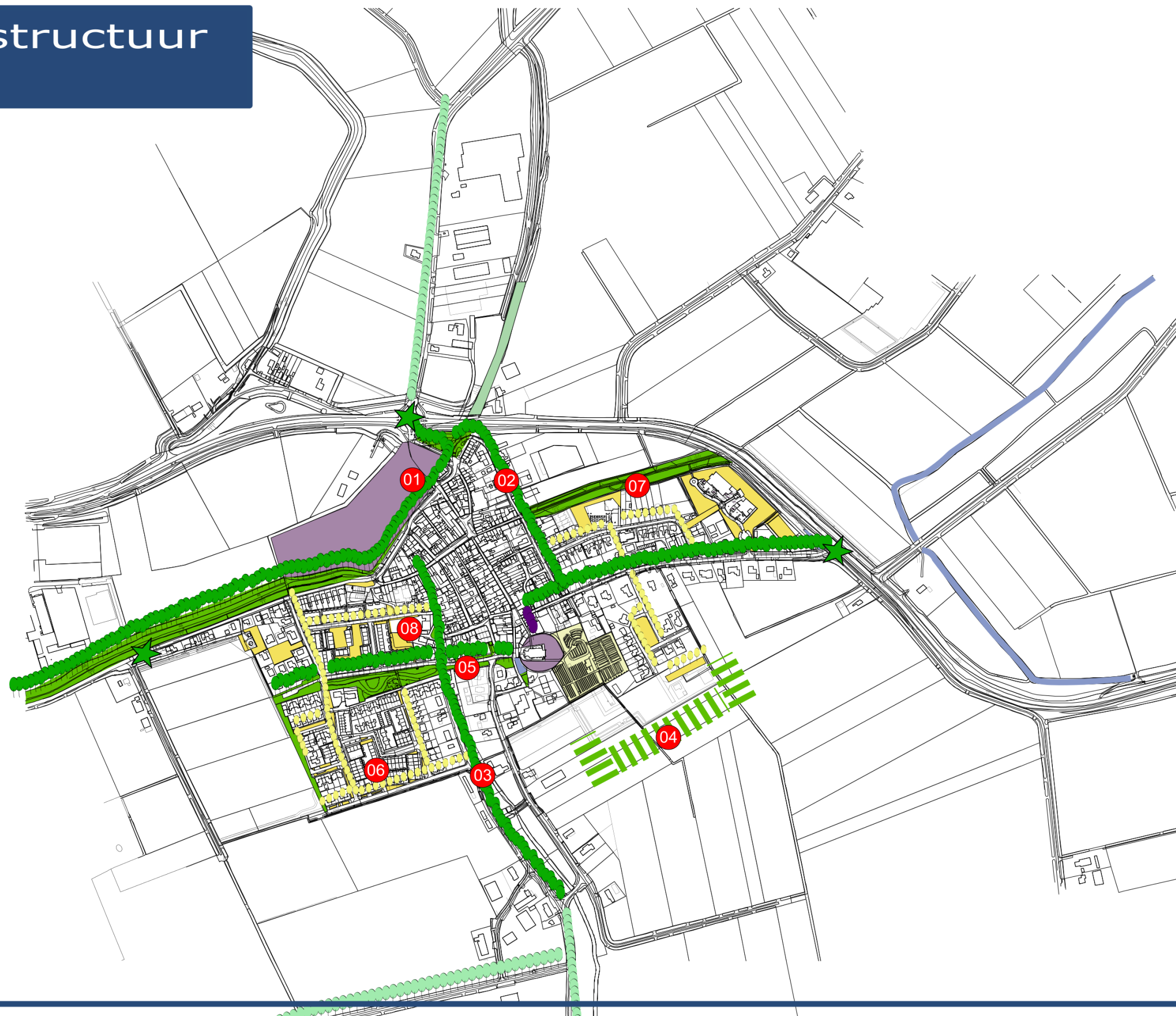
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

Overzicht projecten Scherpenisse

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Spuidamstraat	<p> huidige situatie</p> <p>De Spuidamstraat refereert nog aan de vroegere haven en de dam in het Spui op deze plek. Tegenwoordig vormt dit gebied de entree van het dorp. Een gedeelte van de Westzeedijk, Spuidamstraat en Stoofdijk is beplant met een boomstructuur van plataan en linde. De aanwezige ijsbaan op de plaats van de haven is volledig beplant met bosplantsoen en daardoor volledig aan het zicht onttrokken.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Het terugbrengen van de havensfeer en plaatselijk doorzichten maken in de beplanting rondom de ijsbaan, daardoor krijgt de entree van Scherpenisse meer karakter en het bosplantsoen meer diversiteit en wordt de ecologische waarde vergroot.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Delen van het bosplantsoen rond de ijsbaan verwijderen, zodat plaatselijk vrij zicht ontstaat op het dorp en het omliggende landschap. De weidsheid accentueren door de afwezigheid van bomen langs het entreegebied op de Spuidamstraat. In samenhang met het voornoemde de natuurlijke opbouw en diversiteit van het bosplantsoen verbeteren en vergroten.</p>
	<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>	
02	Noordstraat	<p> huidige situatie</p> <p>Deze weg vormt een belangrijke wijkontsluitingsweg voor de wijk en is aan de noordzijde voorzien van beplantingsranden van laurierkers en een groenzone met bosplantsoen. Een doorgaande begeleidende boomstructuur ontbreekt echter.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een doorgaande boomstructuur die aansluit op de boomstructuur in de Laban Deurloosstraat (els) en de Langeweg (linde), zodat er een duidelijke structuur binnen de wijk ontstaat.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Bij herprofilering ruimte zoeken voor aanplant van bomen van de tweede grootte waarmee de hele straat voorzien wordt.</p>
	<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p>	
03	Platteweg & Lentestraat, Lenteplein	<p> huidige situatie</p> <p>De Platteweg vormt een belangrijke ontsluitingsweg van het dorp richting Westkerke en is onderdeel van het historisch wegenpatroon. Het geheel maakt een stenige en ongestructureerde indruk. Het aangrenzende Lenteplein wat een belangrijk punt vormt langs deze weg heeft niet de uitstraling die een centraal historisch pleintje zou moeten hebben. Plein is nu in beslag genomen door een groot plantvak met één solitaire boom.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een doorgaande bomenrij van de tweede grootte, die zorgt voor extra begeleiding vanuit de kern naar het buitengebied. Het Lenteplein dient open en toegankelijk te zijn met een historische uitstraling.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Aanplanten van een boomstructuur van minimaal tweede grootte richting het buitengebied. Op het aangrenzende Lenteplein de bestaande beplanting omvormen naar gras met haagstructuren en een tweetal solitaire bomen van de eerste grootte.</p>
	<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p>	
04	Dorpsrand	<p> huidige situatie</p> <p>De nieuwbouwwijken passen qua karakter, maat en schaal niet bij de kleinschalige opzet van het centrumgebied, maar zijn wel dominant aanwezig vanuit het landschap.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Voor een betere inpassing in het landschap dienen de nieuwbouwwijken meer te worden aangekleed met beplantingsstroken die voor omwonenden als uitloopegebied kunnen fungeren en tevens een ecologische meerwaarde vormen.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Bij nieuwe ontwikkelingen (uitbreiding) de dorpsrand inpassen met groenzones die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzones bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte van 10 tot 15 meter. Het is wenselijk om hier eenvoudige paden in aan te leggen en verbindingen te maken naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopegebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast hebben deze groenzones een grote impact op het dorpsaanzicht: de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>
	<p>Landschap</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p>	

nr	straatnaam	Omschrijving
05	Margrietlaan, Cloveniersplein en een gedeelte van de Beatrixlaan. Parkeerplaats de ‘Hoeksteen’	<p> huidige situatie</p> <p>De grote centrale groenzone langs de Beatrixlaan ligt als een groene wig vanuit het buitengebied richting de kerk. Deze groenzone is voorzien van waterinfiltratiesysteem (wadi) aangekleed met bosplantsoen en grasvlakken. Een stevige boomstructuur van eerste grootte bomen die als structurerend element fungeert, ontbreekt in een deel van de Beatrixlaan en de Margrietlaan. De Margrietlaan is slechts voorzien van enkele iepen. Het Cloveniersplein maakt momenteel geen onderdeel uit van de groene wig, dit plein is wel voorzien van enkele lindes. De parkeerplaats bij de Hoeksteen is voorzien van een haagstructuur met op de hoek met de Molenweg een solitaire boom (koningsboom).</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een parkachtige groenzone vanaf de kerk die een verbinding vormt met het buitengebied, voorzien van een doorgaande boomstructuur van eerste grootte bomen ter begeleiding van een gedeelte van de Beatrixlaan en de Margrietlaan. Vanaf de omliggende straten kan regenwater bovengronds naar de wadi stromen.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>Bij herinrichting van de parkeerplaats bij de Hoeksteen een bredere groenzone hanteren langs de Margrietlaan zodat deze onderdeel uitmaakt van gehele groenzone. Een doorgaande boomstructuur van lindes aanplanten vanaf de kerk tot aan het Cloveniersplantsoen.</p>
	<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p>	
06	Scarpe Ee-laan Scaldisstraat A.V. Burenplein	<p> huidige situatie</p> <p>Binnen deze straten is geen duidelijke hoofdstructuur aanwezig. Zo is de Scarpe Ee-laan onbeplant en zijn de overige straten voorzien van enkele groepjes bolesdoorns of haagbeuken. De aanwezige plantvakken staan te vol met allerlei verschillende soorten vakbeplanting, wat zorgt voor een rommelig en overzichtelijk beeld.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een overzichtelijke boomstructuur voor de gehele wijk die de hoofdstraten Scaldislaan en Scarpe Ee-laan voorziet van extra begeleiding. Een boomstructuur van de tweede grootte zal zorgen voor extra oriëntatie binnen de wijk.</p> <p>voorstel maatregelen</p> <p>De aanwezige bolesdoorns en haagbeuken verwijderen en omvormen naar een boomstructuur van de tweede grootte. De beplantingsvakken omvormen naar gras, een haagstructuur en enkele vakken bodembedekkende heesters met solitair.</p>
	<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p>	
07	Bakkersdijk	<p> huidige situatie</p> <p>De Bakkersdijk is een overzichtelijke groene dijk geworden door de uitgevoerde omvormingen, maar het gras is soortenarm en er groeien ook veel brandnetels. De dijk zou grotere ecologische, recreatieve en educatieve waarde kunnen hebben door omvorming naar bloemrijk gras en aangepast beheer.</p> <p>streefbeeld</p> <p>Een overzichtelijke groene dijk met een wandelroute die in verbinding staat met de groenzone aan de Laban Deurloostraat. De dijk is voorzien van een bloemrijk gras en bosplantsoengroepen met een goede natuurlijke opbouw (zoom, mantel en kern) en boomgroepen van inheemse soorten.</p> <p>maatregel</p> <p>Beplanting op het dijktaalud verbeteren. Gras omvormen naar een bloemrijk kruidenmengsel en passend beheren. Diversiteit van bosplantsoen en bomen vergroten en opbouw van bosplantsoenvakken verbeteren door omvorming van de mantelzone en door in het beheer een zoomrand te creëren.</p>
	<p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Recreatie</p> <p>Ecologie</p>	
08	Maria van Nassastraat/ Beatrixlaan	<p> huidige situatie</p> <p>De Maria van Nassastraat en Beatrixlaan worden met elkaar verbonden door een voetpad die begeleidt wordt door een groenstrook en groenzone die als grasveld zijn ingericht. Langs het pad aan de zijde van de Beatrixlaan is de groenstrook voorzien van struikbegroeiing die te groot is voor de beschikbare ruimte.</p> <p>streefbeeld</p> <p>De groenzone oogt onbestemd. Een invulling met diverse solitaire bomen, speelaanleidingen en/of hoogstamfruitbomen zou passend zijn, waarbij een verbinding gelegd kan worden met de aangrenzende groenzones in de Beatrixlaan en Maria van Nassastraat zodat de structuur versterkt wordt, ecologische verbindingen gelegd worden en meer samenhang ontstaat.</p> <p>maatregel</p> <p>Inrichtingsplan opstellen dat invulling geeft aan het streefbeeld en de potentiële waarden van het groen op deze locatie.</p>
	<p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Recreatie</p> <p>Ecologie</p>	

Gewenste groenstructuur Sint-Maartensdijk

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone   bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

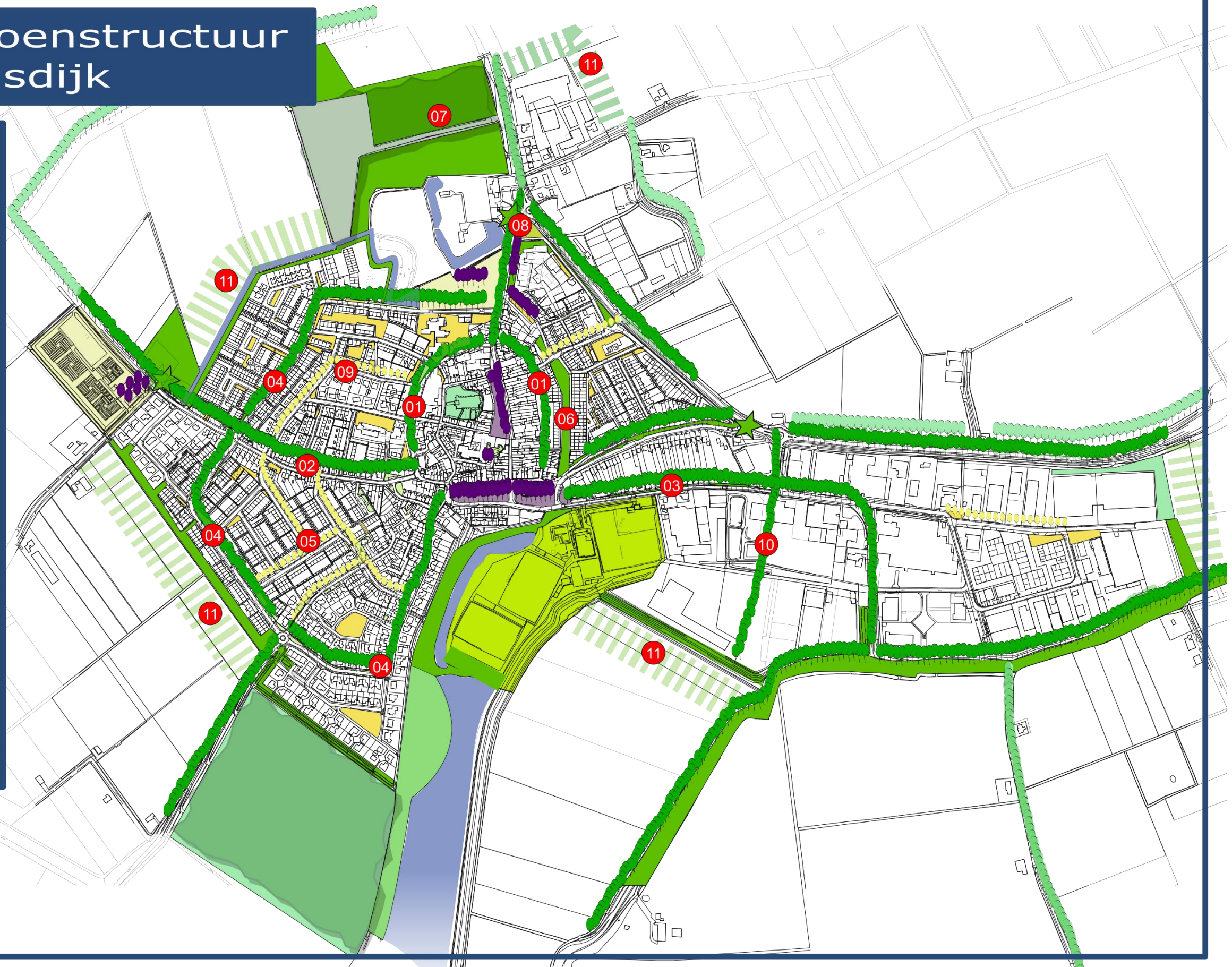
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

Overzicht projecten Sint-Maartensdijk

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Westvest, Oostvest	huidige situatie <p>De Westvest en Oostvest vormen de oude centrumring van het dorp en staan in verbinding met een aantal dorpsontsluitingswegen. De Westvest beschikt heeft een doorgaande boomstructuur van zuilbeuken en meelbessen. De zuilbeuken staan op enkele plaatsen te dicht op woningen. De meelbessen doen het gedeeltelijk slecht, enkele exemplaren hebben veel dood hout. Langs de Oostvest is enkele jaren geleden de boomstructuur gedeeltelijk gerealiseerd.</p> streefbeeld <p>Een doorgaande boomstructuur over de gehele Westvest en Oostvest van één boomvorm (soorten met vergelijkbare kroonvorm, waardoor herkenbaarheid en uniformiteit wordt vergroot, zonder dat een te monotome inrichting ontstaat. De gebogen vormen van de vroegere grachten aan de west- en oostrand zijn goed bewaard gebleven (west- en Oostvest) bij een eventuele reconstructie streven naar het terugbrengen van deze grachten (daadwerkelijk met water of anders d.m.v. een groenzone inzichtelijk maken dat hier een gracht gelegen heeft.)</p> voorstel maatregelen <p>Het verwijderen van bestaande bomen en aanplanten van een boomstructuur van de tweede grootte langs de gehele West- en Oostvest.</p>
	Cultuurhistorie	
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	
02	Hogeweg/ Achter 't Bos	huidige situatie <p>De Hogeweg en Achter 't Bos vormen een belangrijke ontsluitingsweg van en naar het dorpscentrum. De Bloemenlaan die aantakt op de Hogeweg zorgt hierbij voor de interne wijkontsluiting. Richting het buitengebied is er een onderbroken jonge boomstructuur van es en eik aanwezig.</p> streefbeeld <p>Een begeleidende bomenrij aan één zijde van de weg welke deze structuurbepalende lijn versterkt. Deze bomenrij dient aan te sluiten op de boomstructuur van het buitengebied.</p> voorstel maatregelen <p>Bij herprofilering zoeken naar mogelijkheden om de Hogeweg en Achter 't Bos te voorzien van een doorgaande bomenrij van de tweede grootte aan één zijde van de weg.</p>
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	
03	Sportlaan / Nijverheidsweg	huidige situatie <p>Het bedrijventerrein is nauwelijks voorzien van een boomstructuur. Een klein gedeelte op de Nijverheidsweg heeft een boomstructuur van populieren en een klein gedeelte van de Sportlaan is voorzien van een boomstructuur van essen. Veel straten geven een kale en onverzorgde indruk, doordat er weinig bomen staan. De heestervakken op het bedrijventerrein koken over, zijn rommelig en bevatten een te grote diversiteit aan soorten.</p> streefbeeld <p>De doorgaande weg door het bedrijventerrein moet voorzien zijn van doorgaande boomstructuur ter oriëntatie. Het totaal beeld van het bedrijventerrein, dient herkenbaar en uniform te zijn.</p> voorstel maatregelen <p>De Nijverheidsweg en Sportlaan voorzien van een boomstructuur van bomen van eerste of tweede grootte. De overige straten eventueel voorzien van solitaire platanen als groenaccenten.</p>
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	
04	Bloemenlaan, Meerkoetlaan, Westpoort	huidige situatie <p>Deze drie wegen vormen een belangrijk onderdeel van de dorpsontsluiting binnen de kern en behoren tot het structuurbepalend groen. Een groot gedeelte van de route wordt niet begeleid door een doorgaande boomstructuur. Het soortaanbod varieert van peer bolesdoorn en els. Aan het einde van de Tulpstraat, Rozestraat en Anjerstraat bevinden zich groene ruimtes. Deze zijn voorzien van enkele solitaire bomen van de eerste grootte met grote heestervakken en bosplantsoen.</p> streefbeeld <p>Een duidelijke begeleidende boomstructuur langs de gehele ontsluitingroute, waardoor herkenbaarheid en uniformiteit ontstaan. Een (combinatie van) gazon of bodembedekkende heesters geven een verzorgder beeld dan de aanwezige heesterbeplanting die bestaat uit een grote diversiteit aan soorten.</p> voorstel maatregelen <p>Het aanbrengen van een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte. De aangrenzende beplantingsvakken zoveel mogelijk omvormen naar gras en plaatselijk lage bodembedekkende heesters met enkele solitaire heesters. Ditzelfde principe ook toepassen op de pleintjes van de Tulpstraat, Rozestraat en Anjerstraat.</p>

nr	straatnaam	Omschrijving
05	Albert Schweitzer-Straat, Pres.Roosenveltlaan, Plevierlaan e.o.	huidige situatie <p>Binnen de wijk is onvoldoende structuur aanwezig, wat de oriëntatie, eenheid en sfeer binnen de wijken niet ten goede komt. De aanwezige beplantingsvakken binnen de wijk zijn vaak veel te groot, te divers en niet passend binnen de beschikbare ruimte. Dit zorgt dat het geheel een ongestructureerde indruk maakt.</p> streefbeeld <p>Bomenrijen zorgen voor meer structuur binnen de wijk in combinatie met een aantal evenwichtige beplantingsvakken, afgestemd op beschikbare ruimte.</p> voorstel maatregelen <p>Het aanplanten van een doorgaande structuur van bomen van de tweede grootte. De plantvakken binnen de wijk aanpassen naar een combinatie van gras, lage bodembedekkers en solitaire heesters.</p>
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	
06	Oostsingel	huidige situatie <p>Halverwege de groenzone aan de Oostsingel is een speelplaats aanwezig. Deze speelplaats is voorzien van een hoog hekwerk. De groenzone gelegen aan de gehele Oostsingel is enkele jaren geleden omgevormd, waarbij een combinatie van gras met heestergroepen is gerealiseerd tussen de bestaande bomen. De bomen zijn grotendeels van de derde grootte, terwijl de groenzone veel ruimte biedt voor grotere bomen. De groenzone, gelegen op een flauw talud tussen twee rijen woningen, heeft door de benodigde omvorming een iets meer gestructureerde en verzorgdere indruk gekregen, maar samenhang tussen speeltuin en groenzone ontbreekt nog en potenties van het gebied worden niet ten volle benut. De groenzone maakte vroeger deel uit van oude watergang rondom het centrum.</p> streefbeeld <p>Door middel van de inrichting verwijzen naar de oude watergang rondom het centrum die op deze plek lag en samenhang aanbrengen tussen groenzone en speelterrein.</p> voorstel maatregelen <p>Door herprofilering kan de ligging van de voormalige kademuur geaccentueerd worden waarmee de historie meer duidelijk wordt. De aanwezige duurzame bomen kunnen behouden blijven. Een graszone met enkele bomen van de eerste grootte en enkele solitaire heesters of kleine heestergroepen bepalen het beeld van de groenzone. De speelplaats kan in de groenzone geïntegreerd worden.</p>
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	
07	Dorpsbos	huidige situatie <p>Het bos bestaat vooral uit hazelaars, essen, gewone vogelkersen, sleedoorns en Gelderse rozen. Veel soorten komen niet voor. In het grasveldje staan ook enkele walnoten. Het bos is overal even oud. Langs het centrale wandelpad lopen mooiere bosranden. De buitenranden van het bosje zijn heel recht, en bestaan alleen uit bomen. Haast alle soorten zijn groepsgewijs aangeplant. Sommige concurreren met elkaar, zoals de hazelaar met de es. Langzame groeiers dreigen hierdoor te verdwijnen. De hazelaars en vogelkers laten weinig licht door waardoor daar haast geen kruidlaag voorkomt.</p> streefbeeld <p>Een gevarieerd en multifunctioneel bos waarbij de combinatie gevonden wordt tussen recreatie en natuurwaarden bos. Een uitloopgebied van Sint-Maartensdijk met een goede opbouw van beplantingen en biodiversiteit.</p> voorstel maatregelen <p>Met beheermaatregelen de dominantie van verschillende soorten doorbreken en de zoom en mantelvegetatie bevorderen. De randen van het bos minder hard maken (boomvormers kappen en zoom en mantelstrook laten ontstaan. Dit gaat voornamelijk over de rand ten noorden van de populierenrij. Door het aanplanten van struiken zal dit bosje waardevoller worden voor insecten en vogels. Te denken valt aan een combinatie van Meidoorn, Sleedoorn en Gelderse roos. Het open houden van het grasveld geeft mogelijkheden voor insecten en eventueel wat recreatieve mogelijkheden. Als ook een variatie tussen licht en donker binnen het bos. Er kan een bankje worden toegevoegd (evt. picknicktafel) langs het wandelpad ter bevordering van de recreatieve waarde.</p>
	Recreatie	
	Ecologie	
	Leefbaarheid	
08	Onder de linden	huidige situatie <p>Onder de linden is voorzien van een doorgaande boomstructuur van linden. Aan de zijde van de begraafplaats is bosplantsoen aanwezig ter afscherming. Deze groenstrook bestaat uit een grote diversiteit aan soorten en kookt over, daardoor heeft het een rommelig en onverzorgd beeld.</p> streefbeeld <p>Een bladverliezende haag, die de begraafplaats extra uitstraling en herkenbaarheid meegeeft.</p> voorstel maatregelen <p>Het bosplantsoen omvormen naar een brede haagstructuur van rode beuk in combinatie met gras of een lage bodembedekker.</p>
	Ruimtelijke waarde	
	Toekomstwaarde	
	Leefbaarheid	

<p>09 Jacoba van Beierenstraat e.o</p> <p>Ruimtelijke waarde Toekomstwaarde Leefbaarheid</p>	<p>huidige situatie Binnen deze wijk is een duidelijke groenstructuur onvoldoende aanwezig, wat de oriëntatie, en de sfeer niet ten goede komt. Een boomstructuur ontbreekt en de aanwezige beplantingsvakken zijn vaak te divers ingericht en niet passend binnen de beschikbare ruimte. Dit zorgt dat het geheel een ongestructureerde en rommelige uitstraling heeft.</p> <p>streefbeeld Een aantal bomenrijen die zorgen voor meer structuur binnen de wijk in combinatie met een aantal evenwichtige ingerichte beplantingsvakken, afgestemd op beschikbare ruimte.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een doorgaande boomstructuur van de tweede grootte. De plantvakken binnen de wijk zoveel mogelijk omvormen naar gras en/of lage bodembedekkers met solitaire heesters.</p>
<p>10 Nieuwe ontsluitingsweg</p> <p>Ruimtelijke waarde Toekomstwaarde Leefbaarheid</p>	<p>huidige situatie Nieuwe ontsluitingsweg aangrenzend aan de Nijverheidsweg.</p> <p>streefbeeld Een doorgaande boomstructuur van de eerste grootte in grasstroken al dan niet met haagstructuren vormen de begeleiding van deze belangrijke nieuwe ontsluitingsweg.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een doorgaande boomstructuur van de eerste grootte. En realiseren van een grasstroken en lijnhagen.</p>
<p>11 Randzone</p> <p>Cultuurhistorie Landschap Recreatie</p>	<p>huidige situatie Het bedrijventerrein en de nieuwbouwwijken passen qua karakter, maat en schaal niet bij het kleinschalige karakter van de vesting. Vanuit het landschap zijn deze jongere bebouwingseenheden dominant aanwezig.</p> <p>streefbeeld Een betere inpassing van het bedrijventerrein en de nieuwbouwwijken, door beplantingsstroken te creëren die deze bebouwing inpast in het landschap. Daarnaast kunnen deze beplantingsstroken de ecologische en recreatieve waarden versterken.</p> <p>maatregel Groenzones aanleggen die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzones bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte tussen 10 en 50 meter. Nabij een woonwijk kunnen er enkele eenvoudige paden aangelegd en verbindingen gemaakt naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast hebben deze groenzones een grote impact op het dorpsaanzicht: de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>

Overzicht projecten Stavenisse

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Van de Leck de Clercqplein	<p>huidige situatie Stavenisse mist een hoogwaardige centrale groene ruimte, zoals die in veel Zeeuwse dorpen rond de dorpskerk aanwezig is. Het huidige Van de Leck de Clercqplein zou door een herinrichting een dergelijke ruimte worden. Dit plein bestaat in de huidige situatie uit bestrating en een boomstructuur van minder vitale lindes.</p> <p>streefbeeld Een grasplein met enkele uitgekiend geplaatste hagen of heestergroepen en een stevige boomstructuur, waardoor het plein fungeert als een prettige, verzorgde verblijfplek, speelveld en als evenemententerrein. Dit heeft echter gevolgen voor andere huidige functies, zoals parkeren en de weekmarkt. De gewijzigde indeling moet de ruimtelijke relatie met de Voorstraat en de kerk versterken. Ook de buitenruimte rond de kerk kan in de planvorming worden betrokken.</p> <p>voorstel maatregelen Onderzoeken of er mogelijkheden zijn en voldoende draagvlak is om de huidige functies op het plein elders onder te brengen en het plein te herinrichten en om te vormen naar een gazon met enkele hagen en een stevige boomstructuur. Reconstructie van dit plein biedt mogelijk ook kansen voor voorkoming van wateroverlast; door het plein iets verlaagd te leggen ten opzichte van de omliggende straten.</p>
02	Prinses Beatrixraat/ Graaf van Loonstraat e.o.	<p>huidige situatie Deze wijk heeft vergeleken de oudere delen van Stavenisse, brede straatprofielen. Door de vorm en typologie van de woningen en de inrichting van de openbare ruimte ontstaat een stenige, saaie en bijna stedelijke uitstraling. De huidige boomstructuur voldoet veelal niet vanwege slechte vitaliteit, te ruime plantafstanden en de toepassing van te kleine bomen. Bijna alle bomen staan in de verharding, dicht tegen rijbaan of in particuliere tuinen.</p> <p>streefbeeld Een heldere boomstructuur kan bijdragen aan een prettigere woonomgeving en een meer dorps karakter. In de gewenste bomenstructuur worden enkele hoofdstraten met een breed profiel aangeplant met een enkele rij bomen van de tweede grootte.</p> <p>voorstel maatregelen Enkele hoofdstraten beplanten met een enkele rij bomen van de tweede grootte in voldoende brede groenstroken.</p>
03	Dorpsbos	<p>huidige situatie Vooral aan de zuidzijde is het terrein erg open. Een groot deel van het bosje bevindt zich in de zogeheten stakenfase. Alle bomen zijn even oud en dik en zijn met elkaar in strijd om het licht. Grote delen van het bos ogen daardoor uniform. Als er niet wordt ingegrepen kan het bos behoorlijk lang in zo'n fase blijven verkeren.</p> <p>streefbeeld Aan de rand van de schapenweide zou struweel van meidoorn en sleedoorn aangeplant kunnen worden. Wat extra beplanting kan de zaak verder verfraaien. Te denken valt aan een beplanting waardoor de buitenrand wat meer "diffuus" wordt. Hier en daar een stukje vrij groeiende haag, een rijtje knotbomen, en dan weer een open stuk, waardoor er wel zicht op de omringende polder blijft. Daarnaast is er in het noordelijk weitje genoeg ruimte om wat hoogstamfruit aan te planten. Door aanpassing van beheer kan de ecologische waarde toenemen.</p> <p>voorstel maatregelen Aan de zuidoostzijde aanplant struweel waardoor de buitenrand wat meer "diffuus" wordt. Een vrij groeiende haag, een rijtje knotbomen, en dan weer een open stuk, waardoor er wel zicht op de omringende polder blijft. Aanplant fruitbomen in de noordelijke weide. Opnemen in het Wandelnetwerk en koppelen aan natuur/milieueducatie. Behoud van microreliëf. Hoogte- en laagteverschillen respecteren. Behoud van de hoeveelheid dood hout en houtrillen. Deze kunnen afwisselend in de zon en in de schaduw liggen. Ook staand minder vitaal en dood hout is van belang, bijvoorbeeld voor spechten en vleermuizen. Behoud van botanische en mycologische variatie in het bos. Dit kan worden bereikt door niet te snipperen of indien wel, de snippers alleen op de paden te spuiten. Zo blijven er voedselrijkere naast voedselarmere delen. Er is ruimte voor bosrandbeheer (opbouw beplanting: zoom- en mantelvegetatie) aan de zuidzijde van het essenbosje.</p>

Gewenste groenstructuur Stavenisse

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone
- bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

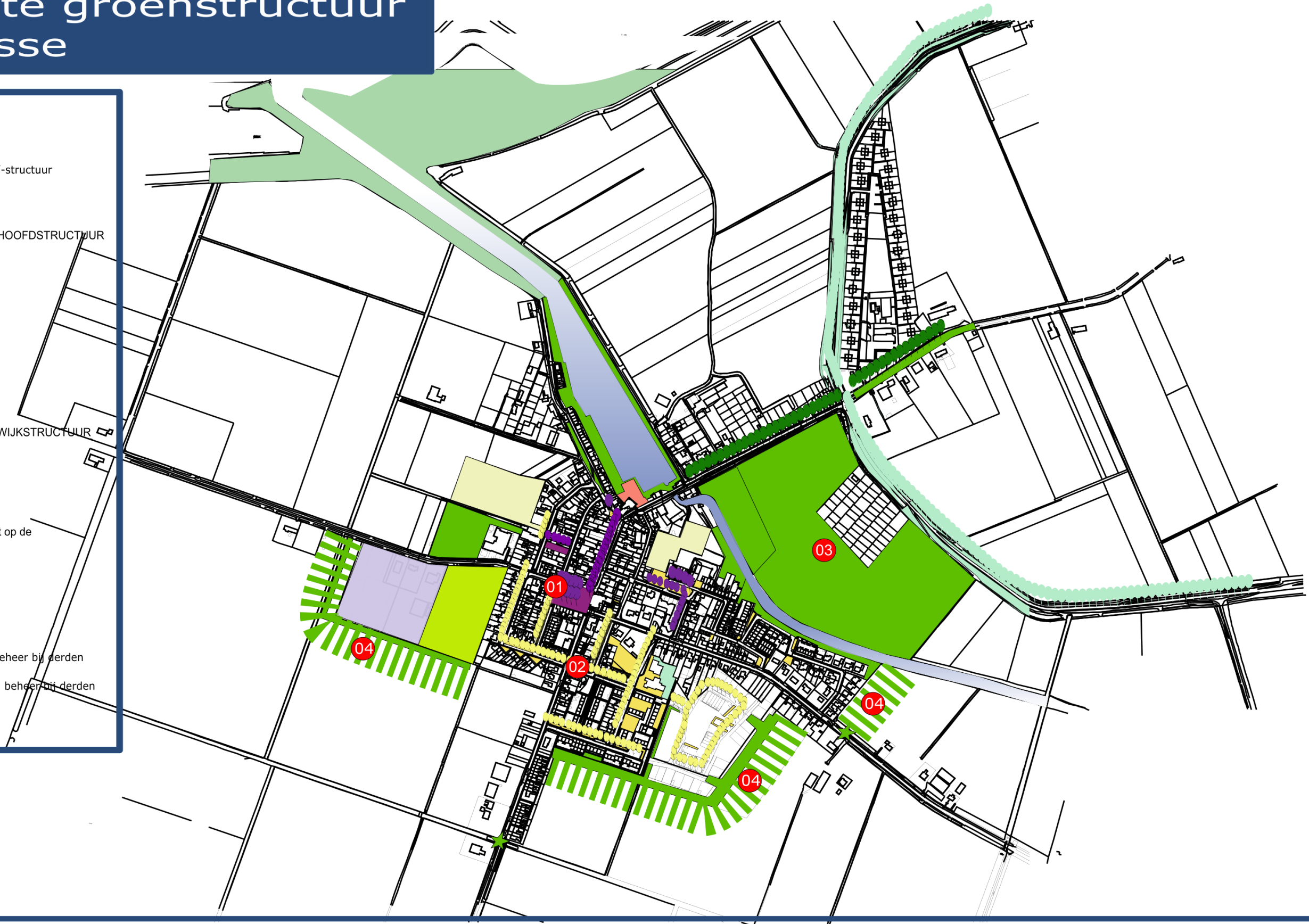
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

0 250m

Gewenste groenstructuur Sint-Annaland

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone
- bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

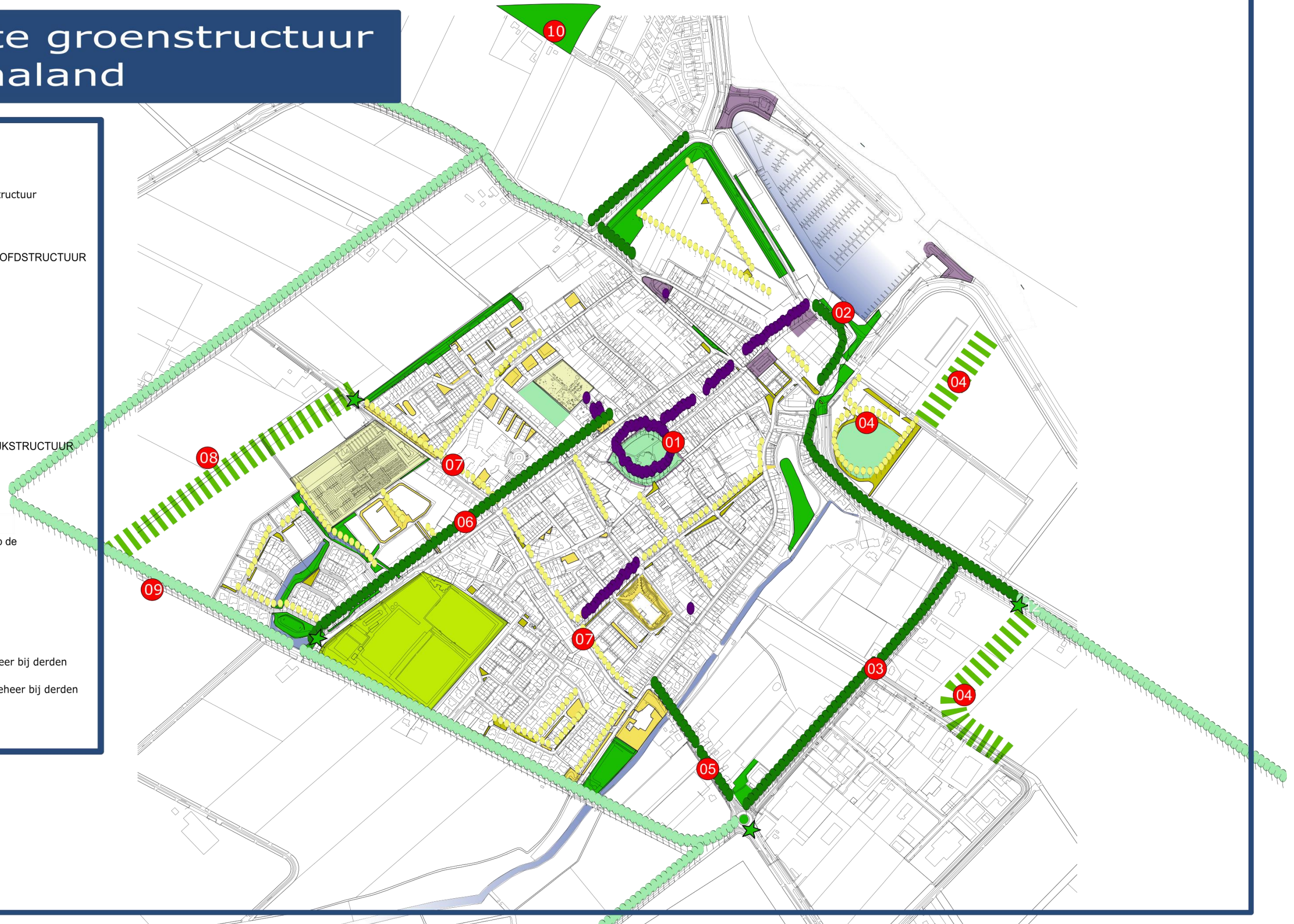
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

0 250m

Overzicht projecten Sint-Annaland

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Ring	<p>huidige situatie De aanwezige bolacacia's geven niet de gewenste dorps sfeer en het groene karakter.</p> <p>streefbeeld De Ring accentueren met een robuuste boomstructuur.</p> <p>voorstel maatregelen Aanwezige bolacacia's vervangen door solitaire bomen van de tweede grootte, indien voldoende ruimte. In de openbare ruimte zijn in het huidige profiel geen mogelijkheden om het gewenste streefbeeld te realiseren. De kerktuin biedt die mogelijkheden wel. Bij een eventuele renovatie van de kerktuin of herinrichting van de openbare ruimte is het wenselijk om een ring van duurzame bomen van de eerste grootte aan te planten langs de grens tussen kerktuin en straat.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
02	Havenweg	<p>huidige situatie De Havenweg is het verlengde van de Oude Zeedijk, deze weg is een belangrijke ontsluitingsweg richting het havengebied. Een boomstructuur ontbreekt echter.</p> <p>streefbeeld Een doorgaande boomstructuur langs de Havenweg vanaf de Oude Zeedijk tot aan het Havenplein.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een boomstructuur van lindes vanaf de Oude Zeedijk tot aan de Havenweg ter hoogte van het Havenplein.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
03	Veilingweg	<p>huidige situatie De Veilingweg vormt een belangrijke ontsluitingsweg vanuit het dorp en het bedrijventerrein. Momenteel is er een onderbroken boomstructuur van esdoorns aanwezig.</p> <p>streefbeeld Een doorgaande boomstructuur van esdoorns aan één zijde van de weg.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een boomstructuur van bomen van de 1ste grootte.</p>
		<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p> <p>Ecologie</p>
04	Dorpsrand bedrijventerrein	<p>huidige situatie Het bedrijventerrein ligt volledig open en bloot in het landschap.</p> <p>streefbeeld Een betere inpassing van het bedrijventerrein, door beplantingsstroken te creëren die de bebouwing inpassen in het landschap. Daarnaast kunnen deze beplantingsstroken de ecologische en recreatieve waarden versterken.</p> <p>voorstel maatregelen Bij nieuwe ontwikkelingen (uitbreiding) de dorpsrand inpassen met groenzones die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzones bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte van 10 tot 15 meter. Het is wenselijk om hier eenvoudige paden in aan te leggen en verbindingen te maken naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast hebben deze groenzones een grote impact op het dorpsaanzicht: de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>
		<p>Landschap</p> <p>Ecologie</p> <p>Recreatie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p>
05	Langeweg	<p>huidige situatie De Langeweg vormt één van de historische toegangswegen, momenteel wordt deze weg begeleid door een onderbroken boomstructuur van essen en esdoorns, de bomen zijn niet vitaal.</p> <p>streefbeeld Deze weg verdient ruimtelijke begeleiding en meer herkenbaarheid door een doorgaande boomstructuur van duurzame bomen van de tweede grootte, die aansluit op de Stoofweg en Veilingweg.</p> <p>voorstel maatregelen Slechte bomen vervangen en de bomenrij omvormen tot een eenduidige doorgaande boomstructuur van de 1^e of 2^e grootte.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p>
06	Dorpsweg/ Bierenstraat	<p>huidige situatie Deze weg is een belangrijke historische ontsluitingsweg van het dorp die momenteel wordt begeleid door een onderbroken boomstructuur van elzen.</p> <p>streefbeeld Gezien de beperkte beschikbare ruimte zal een doorgaande boomstructuur van bomen van de 2^e grootte deze weg in de toekomst begeleiden en steekt deze als een groen element tot in de kern van het dorp. Het benutten van kansen voor oppervlakkige afvoer van regenwater is bij herinrichting ook een aandachtspunt.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van een boomstructuur van bomen van de 2^e grootte.</p>
		<p>Cultuurhistorie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p> <p>Leefbaarheid</p>

07	Anna van Bourgondiestraat en F.M. Boogaardweg	<p>huidige situatie Deze straat vormt belangrijke een ontsluitingsweg en is nu deels beplant met esdoorns en deels onbeplant.</p> <p>streefbeeld Het aanbrengen van doorgaande boomstructuur die aansluit op de boomstructuur van de Bierenstraat en de Hoenderweg.</p> <p>voorstel maatregelen Het aanplanten van bomen van de 2de grootte, zodra de benodigde ruimte daarvoor door herprofilering van deze wegen beschikbaar komt.</p>
		<p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Leefbaarheid</p>
08	Nieuwbouw-gebieden	<p>huidige situatie De wijk Vroonstede grenst direct aan het landschap.</p> <p>streefbeeld Een betere inpassing van de uitbreidingswijk, door (bij de toekomstige uitbreiding) beplantingsstroken te creëren die de bebouwing inpassen in het landschap. Daarnaast kunnen deze beplantingsstroken de ecologische en recreatieve waarden versterken. De groenstructuur in de wijk laten aansluiten op de groenstructuur in de aangrenzende wijken zodat een aansluiting ontstaat die voor structuur zorgt binnen de wijk.</p> <p>voorstel maatregelen Bij nieuwe ontwikkelingen (uitbreiding) de dorpsrand inpassen met groenzones die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzones bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte van 10 tot 15 meter. Het is wenselijk om hier eenvoudige paden in aan te leggen en verbindingen te maken naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast hebben deze groenzones een grote impact op het dorpsaanzicht: de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>
		<p>Landschap</p> <p>Ecologie</p> <p>Recreatie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p>
09	Zoetwaterweg	<p>huidige situatie Deze ontsluitingsweg is nu deels beplant met esdoorns.</p> <p>streefbeeld Een eenzijdige boomstructuur van esdoorns die aansluit op de bestaande esdoorns en die de begeleiding vormt van de Zoetwaterweg. Tevens zal deze bomenrij de overgang tussen landschap en bebouwing verzachten en wordt de wijk Vroonstede erdoor beschermd tegen wind.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplant esdoorns in aansluiting op bestaande esdoorns.</p>
		<p>Landschap</p> <p>Ruimtelijke waarde</p> <p>Toekomstwaarde</p>
10	Dorpsbos	<p>huidige situatie Het bosje is nog jong en betrekkelijk soortenarm. Met het ouder worden van het bos zullen er geleidelijk aan steeds meer soorten zich kunnen inmenen en gaat bij een goed beheer de natuurwaarde steeds wat verder omhoog. Omdat de ondergrond van dit bosje tamelijk zavelig is, liggen hier zeker kansen.</p> <p>streefbeeld Het dunnen van het bos leiden tot de vestiging van orchideeën als brede wespenorchis en grote keverorchis en kunnen er bij een hooilandbeheer van de graslanden bloemrijke vegetaties ontstaan, wat weer van belang is voor insecten. Hiervan zullen weer insecteneters profiteren, De oevers van de plas in het noordoosten hebben ook ecologische potentie.</p> <p>voorstel maatregelen Doorbreken dominantie verschillende soorten. Bevorderen zoom en mantelvegetatie. Het beste beheer voor de vegetatie op de veldjes en bospaden is maai- en hooibeheer, De veldjes kunnen, zolang er veel productie is, twee maal jaarlijks worden gemaaid en gehooïd, bv rond half juni en eind augustus. Door het verschralingsbeheer gaat de productie langzaam achteruit en wordt het bloemrijker. De maaibeurten kunnen dan wat naar achteren worden geschoven in het seizoen. Als de productie nog verder afneemt kan worden overgegaan op eenmaal maaien per jaar. Uiteraard moeten de wandelpaden frequenter worden gemaaid. De boszomen kunnen dan juist weer minder intensief, bv. 1 keer per drie jaar worden gedaan. Behoud van microrelief in het bos. Hoogte- en laagteverschillen respecteren. Behoud van de hoeveelheid dood hout en houtrillen. Deze kunnen afwisselend in de zon en in de schaduw liggen. Ook staand minder vitaal en dood hout is van belang. Behoud van botanische en mycologische variatie in het bos. Dit kan worden bereikt door niet te snipperen of indien wel, de snippers af te voeren. Als dit niet mogelijk is, moeten de snippers op hopen worden gespoten. Zo blijven er voedselrijkere naast voedselarmere delen in het bos bestaan. Op het grasland aan de noordwestkant van het dorpsbos, is ruimte voor de aanleg van een boomweide met hoogstamfruit. Langs de westrand van het dorpsbos zou een onderbroken rij knotwilgen geplant kunnen worden. Deze wilgen voegen op termijn natuurwaarde en landschappelijke kwaliteit toe aan het dorpsbos.</p>
		<p>Landschap</p> <p>Ecologie</p> <p>Recreatie</p> <p>Ruimtelijke waarde</p>

Overzicht projecten Oud-Vossemeer

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Molenweg e.o.	<p>huidige situatie Het bedrijventerrein ligt grotendeels zonder randbeplanting in het landschap, hierdoor is het bedrijventerrein met zijn grootschalige afmetingen dominant aanwezig.</p> <p>streefbeeld Een betere inpassing van het bedrijventerrein, door beplantingsstroken te creëren die de bebouwing inpassen in het landschap. Daarnaast kunnen deze beplantingsstroken de ecologische en recreatieve waarden versterken.</p> <p>voorstel maatregelen Bij nieuwe ontwikkelingen (uitbreiding) de dorpsrand inpassen met groenzones die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzones bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte van 10 tot 15 meter. Het is wenselijk om hier eenvoudige paden in aan te leggen en verbindingen te maken naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast hebben deze groenzones een grote impact op het dorpsaanzicht: de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>
	Landschap Ruimtelijke waarde Leefbaarheid	
02	Patrijzenweg J.F. Kennedystraat, Hostraat en Coentjesweg	<p>huidige situatie Deze weg vormt een belangrijke dorpsontsluitingsweg in oost- westelijke richting, met op enkele plaatsen een smal profiel. Langs de Patrijzenweg is recent een boomstructuur van essen aangeplant.</p> <p>streefbeeld Deze weg verdient vanwege de ontsluitingsfunctie een begeleidende boomstructuur van landschappelijke bomen, welke dienen als oriëntatie- en herkenningspunt. Vanwege het smalle profiel wordt de boomstructuur echter onderbroken ter hoogte van de J.F. Kennedystraat-Hofstraat.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplanten van een boomstructuur van bomen van minimaal de tweede grootte in de Coentjesweg.</p>
	Cultuurhistorie Ruimtelijke waarde	
03	Veerstraat	<p>huidige situatie Deze weg vormt, samen met de Kalisbuurt, de oude verbinding tussen de kerk en de vroegere haven en kenmerken zich door de lintvormige bebouwingsstructuur met een smal profiel, waar weinig ruimte is voor bomen.</p> <p>streefbeeld Aanbrengen van een kenmerkende boomstructuur die de weg begeleidt van de kerk naar 'het veer'.</p> <p>voorstel maatregelen In geval van herinrichting zoeken naar mogelijkheden voor de aanplant van een boomstructuur langs de Veerstraat.</p>
	Cultuurhistorie Ruimtelijke waarde Leefbaarheid	
04	Kruising N656 en de Molenstraat	<p>huidige situatie Langs de Molendijk/Oud-Vossemeersedijk is met uitzondering van het gedeelte binnen de kern een begeleidende boomstructuur van de eerste grootte (iepen en populieren) aanwezig. Het doorzetten van de bestaande boomstructuren is hier gewenst om een betere verbinding met het landelijk gebied te creëren</p> <p>streefbeeld Een kenmerkende boomstructuur die de Molendijk begeleidt in aansluiting op de boomstructuur van iepen en populieren langs de N656.</p> <p>voorstel maatregelen In geval van herinrichting zoeken naar mogelijkheden voor de aanplant van een boomstructuur langs de Molendijk.</p>
	Landschap Ecologie Recreatie Ruimtelijke waarde	
05	Dorpsweg, Bou Kooijmanstrat, Lindhoutstraat-Weelhoekstraat en een gedeelte van Dr. Renestraat	<p>huidige situatie Dit zijn belangrijke ontsluitingswegen op dorp- en of wijkniveau, die niet of nauwelijks worden begeleid door een boomstructuur.</p> <p>streefbeeld Vanwege de ontsluitingsfunctie van de wegen is het wenselijk om deze wegen te voorzien van bomen om de herkenning en oriëntatie binnen de wijken te vergroten.</p> <p>voorstel maatregelen Gezien de beperkte beschikbare ruimte, bij reconstructie van wegen, zoeken naar mogelijkheden om een doorgaande boomstructuur te realiseren aan één zijde van de rijbaan.</p>
	Ruimtelijke waarde Toekomstwaarde	

06	Dorpsbos	<p>huidige situatie Het dorpsbos is betrekkelijk jong en soortenarm. Een groot deel van het bos verkeert in de zgn stakenfase. Het bosje is voorzien van wandelpaden, een poel, speelelementen etc. Enkele jaren geleden zijn er hoogstamfruitbomen aangeplant.</p> <p>streefbeeld Een gevarieerd bos als uitloopgebied van Oud-Vossemeer met een goede opbouw van beplantingen en biodiversiteit. Verdere toevoeging van eetbaar groen (fruitbomen) en vergroting van biodiversiteit.</p> <p>voorstel maatregelen Met beheermaatregelen de dominantie van verschillende soorten doorbreken en de zoom en mantelvegetatie bevorderen. Hoogstamfruit aan de Coentjesweg aanplanten waardoor de rand wat meer diffuus wordt. Essen verwijderen langs open veld aan westzijde evt. nieuwe poelen graven met flauwe taluds (1 met zoute kwel invloeden en 1 zonder) Een rij knotwilgen langs de Gankelweg zorgt voor een zachte overgang ontstaat naar het aangrenzende gebied en enige mate van beschutting.. Toevoegen van hoogstamfruitbomen. Verbeteren van de ontsluiting van het bos door de ingangen van infoborden te voorzien. Hierbij zou wellicht kunnen worden aangesloten bij het op te stellen wandelpadennetwerk.</p>
	Ecologie Recreatie Landschap	

Gewenste groenstructuur Sint Philipsland

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone   bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbeplantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

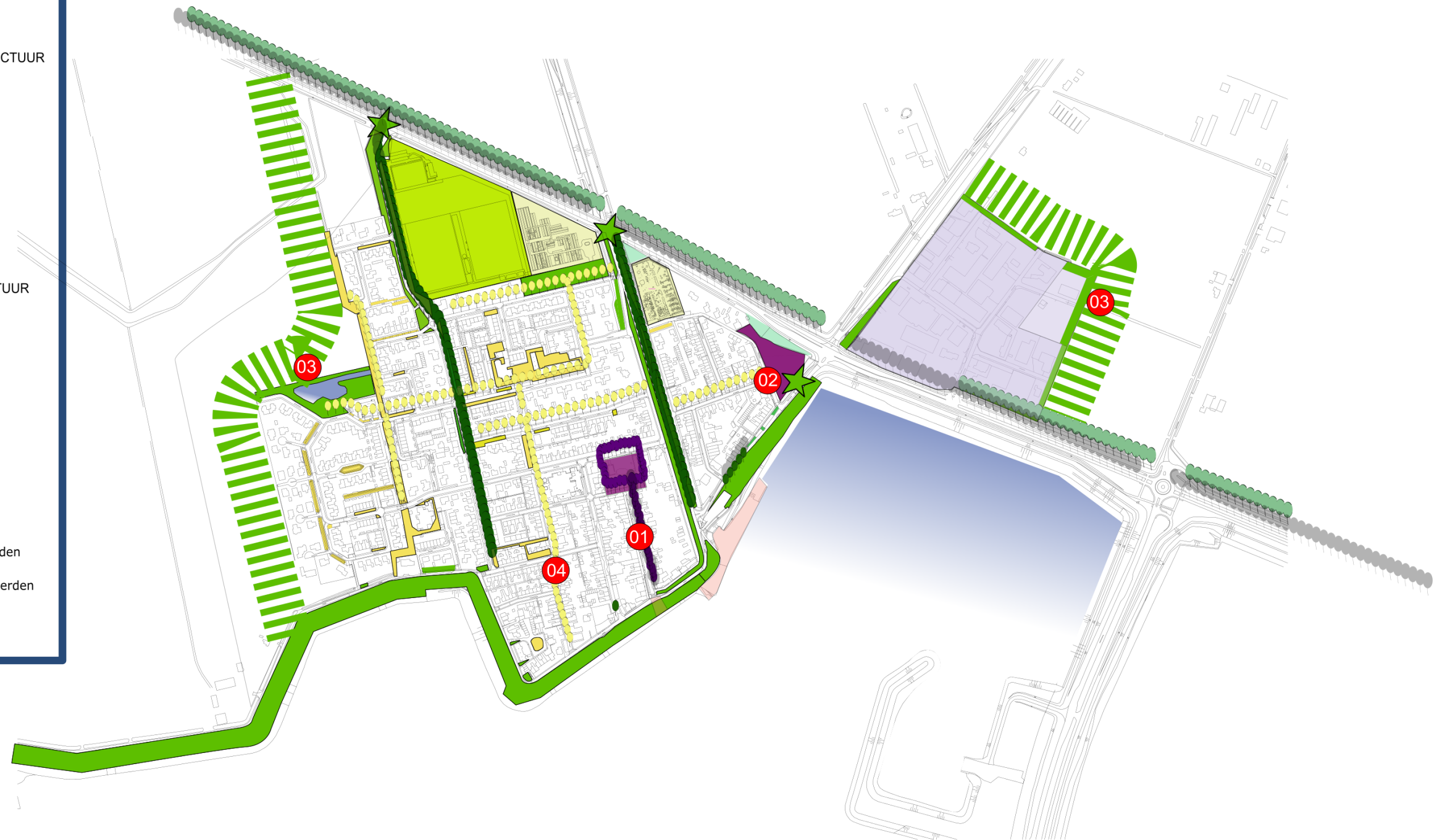
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

Overzicht projecten Sint Philipsland

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Voorstraat	<p>huidige situatie Een versnipperde boomstructuur van lindes en leilindes is aanwezig. Van oudsher is deze straat, die de verbinding tussen de kerk en het water vormt, voorzien van een boomstructuur van leilindes. De vitaliteit van de huidige bomen is matig. Dat heeft ook te maken met de hoge grondwaterstand in het straatprofiel.</p> <p>streefbeeld In combinatie met een herbestrating of reconstructie de groeiplaats van de huidige leilinden verbeteren. Het aanplanten van nieuwe leilinden op de plaatsen waar daarvoor ruimte is. En het omvormen van lindes naar leilinden. Hierdoor krijg je herkenbaarheid en uniformiteit alsmede de cultuurhistorische waarde in combinatie met de karakteristieke bebouwing wordt vergroot.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplanten van leilindes op plekken waar ruimte is en lindes omvormen naar leilindes.</p>
02	Groenzone/ ijsbaan de Tramput (Deense straat/ Stationsstraat)	<p>huidige situatie Het terrein van ijsbaan de Tramput bestaat uit een waterpartij in combinatie met een groenzone voorzien van veel heesterbeplanting, waardoor de waterpartij vanaf de wegen eromheen niet zichtbaar is.</p> <p>streefbeeld Een groenzone waarin gras, bomen (treurwilgen) en het water de belangrijkste elementen zijn, zodat deze zone vanaf de wegen eromheen te ervaren is en het de entree van het dorp aantrekkelijker maakt. Enkele kleine plekjes met heesters of bosplantsoen zijn hierbij wenselijk voor het ruimtelijke effect. Vanaf de omliggende straten kan regenwater oppervlakkig afstromen naar de tramput</p> <p>voorstel maatregelen Onderbeplanting rondom de vijver omvormen naar gras en enkele treurwilgen aanplanten in de aangrenzende groenzone.</p>
03	Nieuwbouwwijk	<p>huidige situatie De westzijde van Sint Philipsland ligt open in het landschap, zonder camouflerende beplanting. Hierdoor zijn deze uitbreidingswijken met zijn grootschalige afmetingen opvallend aanwezig.</p> <p>streefbeeld Een betere inpassing van de uitbreidingswijken in het landschap.</p> <p>voorstel maatregelen In geval van nieuwe uitbreiding groenzones aanleggen die aansluiting vinden met het omringende landschap en bestaan uit opgaande beplanting, bomen en gras en hebben een breedte tussen 10 en 15 meter. Indien mogelijk enkele eenvoudige paden aanbrengen en verbindingen maken naar aangrenzende delen van het dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Door deze groenzones worden de jongere dorpsranden worden verzacht en kleinschaliger gemaakt.</p>
04	Wilhelminastraat e.o.	<p>huidige situatie Dit is een straat met een vrij breed profiel, zonder een duidelijke boomstructuur.</p> <p>streefbeeld Een wegprofiel met een duidelijke boomstructuur op wijkniveau, die de weg begeleidt en dient als herkenning- en oriëntatiepunt.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplanten van en boomstructuur die past binnen de wijk.</p>

Overzicht projecten Anna Jacobapolder en De Sluis

nr	straatnaam	Omschrijving
01	Langeweg	<p>huidige situatie De Langeweg vormt de hoofdweg van Anna Jacobapolder en wordt momenteel begeleid door een onderbroken boomstructuur van essen.</p> <p>streefbeeld Doorgaande bomenrij van bomen van de eerste of tweede grootte die als een groene as het dorp doorsnijdt. Als uitloper van deze weg dienen rond het centrale plein haagstructuren voor meer sfeer en geborgenheid te zorgen.</p> <p>voorstel maatregelen Herprofilen van de Langeweg binnen de kern, vervolgens aanplanten van een doorgaande boomstructuur in combinatie met haagstructuren voor extra aankleding.</p>
02	Steintjeskreek	<p>huidige situatie Deze wijkontsluitingsweg wordt niet begeleid door een duidelijke boomstructuur, waardoor de structuur van deze weg en daarmee de structuur van de wijk niet duidelijk is.</p> <p>streefbeeld Een weg die wordt begeleid door een boomstructuur die de wijk geleed en dient als oriëntatiepunt binnen de wijk.</p> <p>voorstel maatregelen Aanplanten van een boomstructuur van de tweede grootte aan één zijde van de weg.</p>
03	Randzone in Anna Jacobapolder	<p>huidige situatie De kern Anna Jacobapolder vormt een groot contrast met het weidse polderlandschap, vanwege het kleinschalige karakter van deze kern. Aan de randen van het dorp bevindt zich nauwelijks beplanting om de overgang tussen het dorp en het landschap te vormen en een beschutting tegen de wind te creëren.</p> <p>streefbeeld Een groene randzone die als overgangsgebied dient van het dorp naar het open landschap. Deze zone dient te fungeren als uitloop- of recreatie ruimte. De aanwezige waterloop die het dorp doorsnijdt kan hierbij van toegevoegde waarde zijn. De beplanting dient op de waterlopen afgestemd te worden, waardoor ecologisch waardevolle elementen ontstaan.</p> <p>maatregelen Opstellen van een inrichtingsplan voor de desbetreffende randzone. De beplanting dient afgestemd te worden op de landschappelijke omgeving evenals de aanwezige waterloop.</p>
04	Randzone in De Sluis	<p>huidige situatie De Sluis ligt heeft een kleinschalig karakter en ligt in het weidse polderlandschap, wat een groot contrast vormt. Aan de randen van het dorp bevindt zich geen beplanting om de overgang tussen het dorp en het landschap te vormen en beschutting tegen de wind te creëren.</p> <p>streefbeeld Voor een betere inpassing in het landschap dient het dorp meer te worden aangekleed met landschappelijke beplantingsstroken die voor omwonenden als uitloopgebied kunnen fungeren en ook een ecologische meerwaarde vormen. Op deze manier ontstaat er een buffer welke bescherming biedt tegen wind.</p> <p>maatregel Een groenzone aanleggen die aansluiting vinden bij het omringende landschap. De groenzone bestaat uit opgaande beplanting, bomen en gras en heeft een breedte tussen 10 en 50 meter. Er worden enkele eenvoudige paden aangelegd en verbindingen gemaakt naar het aangrenzende dorp, zodat ze gebruikt kunnen worden als speel-, recreatie of uitloopgebied. Door toepassing van landschappelijk groen en het toepassen van een extensief beheer ontstaan kansen voor natuur. Daarnaast heeft deze groenzone een grote impact op het dorpsaanzicht: de overgang van dorp naar het landschap wordt verzacht.</p>

Gewenste groenstructuur Anna Jacobapolder & De Sluis

LEGENDA:

IDENTITEITBEPALEND GROEN

- groenzone   bomen/-structuur
- havengebied

STRUCTUURBEPALEND GROEN, HOOFDSTRUCTUUR

- laan- / wegbepantingen
- groenzone
- dorpsranden
- dorpsentree
- sportvelden
- begraafplaats

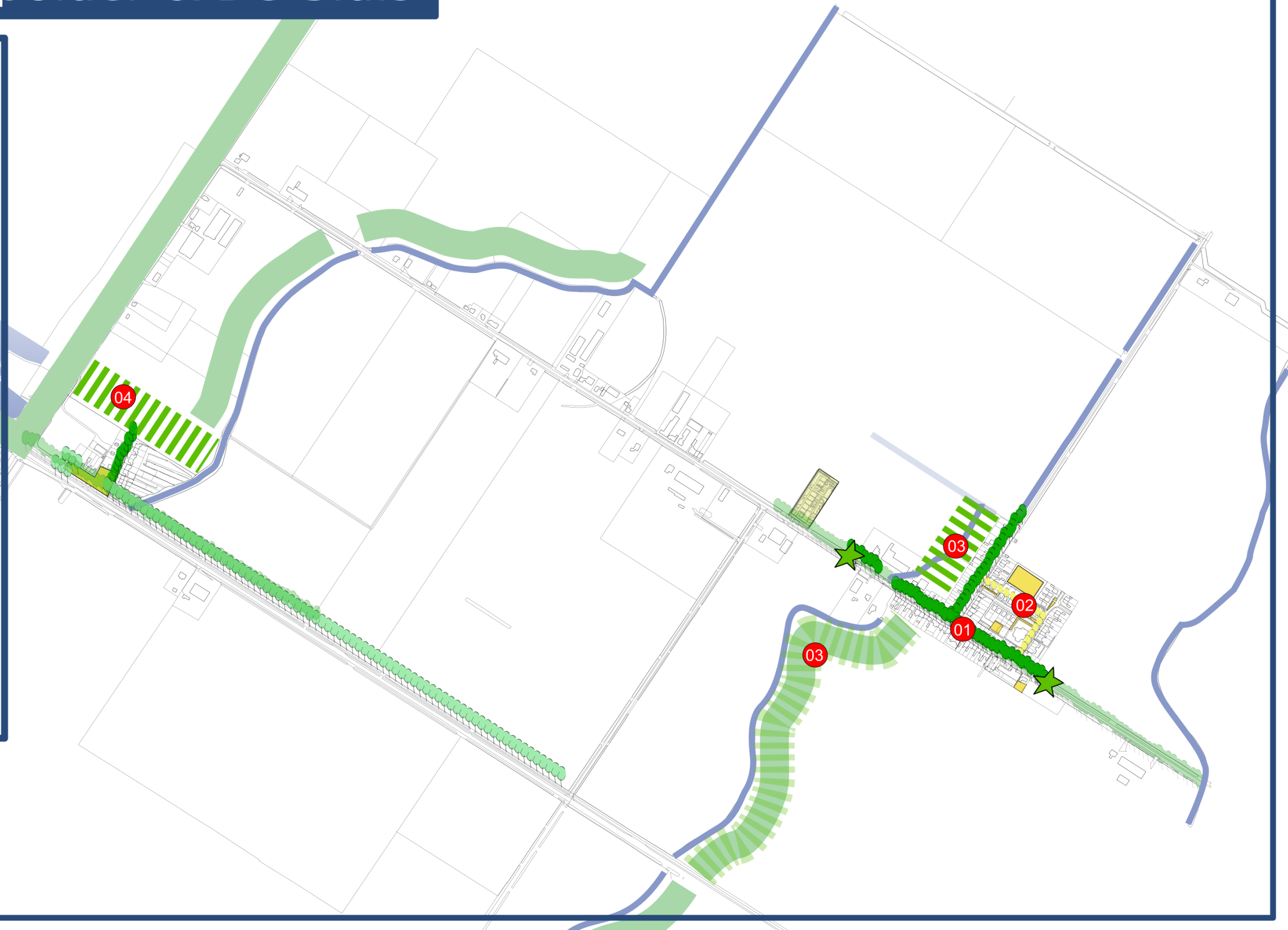
STRUCTUURBEPALEND GROEN, WIJKSTRUCTUUR

- bomenrijen
- groenzone

OVERIG

overige kleine groenobjecten zijn niet op de kaart weergegeven.

- robuust water
- bestaand bebouwd gebied
- bedrijventerrein
- structuurbepalend groen in beheer bij derden
- structuurbepalende bomen in beheer bij derden
- projectnummer

6 BELEIDSTHEMA'S

6.1 Cultuurhistorie (identiteitbepalend groen)

De gemeente streeft naar het versterken van cultuurhistorische groenelementen. Deze zijn in verschillende categorieën onder te verdelen:

- Historisch groen;
- Begeleidend groen bij historische elementen;
- Cultuurhistorisch groen.

Historisch groen

Historisch groen heeft zelf een historische of monumentale waarde. Het betreft bijvoorbeeld historische parken, oude lanen, landgoederen, vestingwallen en monumentale bomen (plataan Markt Tholen, Kastanje Vestingwal, Oudelandsepoort). Het gaat erom de historische waarden te bepalen. Dit geeft richting aan wat beschermd dient te worden.

- Monumentale bomen/lanen: beschermen, waar nodig vervangen door toekomstig monumentale bomen. Deze dienen van vergelijkbare soort te zijn. Het waarborgen van een goede boven- en ondergrondse groeiplaats is een belangrijke vereiste.
- Actief beschermen oude bomen en lanen bij reconstructies en ontwikkelingen.
- Vestingwallen Tholen: Behoud historische waarde van parkontwerp en van vestingwallen.
- Nieuwe functies kunnen toegevoegd worden maar blijven ondergeschikt aan historische waarde.
- Sortimentkeuze: bij nieuwe beplanting assortiment aanpassen op wat historisch aanwezig was.

Op de groenstructuurkaarten zijn deze vooral terug te vinden als identiteitbepalend groen.

Begeleidend groen bij historische elementen

Soms is het groen alleen belangrijk ter begeleiding van historische elementen zoals oude dorpskernen, beschermde stadsgezichten, gebouwen, havens en andere monumenten. Het groen is zelf niet (cultuur)historisch, maar versterkt de historische sfeer. Een aantal dorpskernen in de gemeente zijn erg compact, met de bebouwing dicht op de straat. Groen komt van oudsher weinig voor. De dorpen zijn nu meer uitgegroeid met wijken, historische gebouwen verdwijnen geleidelijk. Het is daarom belangrijk in de oude kernen bomen aan te planten, om toch een historische sfeer te creëren. Dit kan door leilindes of een enkele solitaire beuk of linde op een plein of bij een kerk. Ook projecten op gronden die niet in eigendom van de gemeente zijn worden opgenomen, deze projecten zijn voor de groenstructuur dermate van belang dat het tot aanbeveling strekt om in overleg te treden met de eigenaar hiervan (bijvoorbeeld project 1 Sint-Annaland).

- Ook de bestrating en het straatmeubilair zouden afgestemd moeten worden op de historische elementen zodat dit de gewenste sfeer versterkt;
- Sortimentkeuze: solitaire inheemse boom van de 2^e grootte ter markering van plekken; hagen: beuk, liguster, haagbeuk, veldesdoorn, meidoorn;
- Zichtlijnen open houden; kijkrichting sturen naar historische objecten;
- Het groen verzacht elementen die het historisch beeld verstoren.

Op de groenstructuurkaarten is dit ook terug te vinden bij identiteitbepalend groen.

Cultuurhistorisch groen

Onder cultuurhistorisch groen verstaan we de kenmerkende groenstructuren die ontstaan zijn vanuit een bepaald cultuurhistorisch gebruik in de streek. Voorbeelden zijn bomen langs oude wegen, grienden, eendenkooien, Zeeuwse hagen en dijken. Het gaat hier vaak om gebruiksgroen dat vroeger in het landschap aanwezig was en een duidelijke functie had voor de mens. Dit cultuurhistorisch groen is vooral in het buitengebied aanwezig. Voor de groenstructuren in de kern geldt dit vooral op de overgang van bebouwde kom naar landschap. Onder andere door uitbreiding van de kernen, waardoor verweving is ontstaan.

- Bomenrijen langs oude wegen: linde, iep, wilg. In de oude kern ook paardenkastanje (alternatief toepassen i.v.m. kastanjebloedingsziekte) of beuk.
- Waterlopen/kreken benadrukken met knotwilgen of broekbosjes/rietvegetatie. bv. bij St. Maartensdijk
- Oude binnendijken met bomenrijen van es, populier

- Historische/landschappelijke karakter van groenstructuren herstellen, bv. door extensiveren oevers krekken , relatie kreek-dijk Galgepad St. Maartensdijk.
- Bij landschappelijke inpassing van nieuwbouwwijken of bedrijventerreinen passende cultuurhistorische toepassing zoeken, zoals Zeeuwse hagen, grienden.

Op de groenstructuurkaarten worden deze onder structuurbepalend groen ondergebracht, omdat het ruimtelijke aspect van deze groenstructuren belangrijker is dan het historische groen.

6.2 Ruimtelijke waarden

6.2.1. Structuurgroen

Door een herkenbare hiërarchie van de groenstructuren kan men zich beter oriënteren in de dorpen en wijken. In de gemeente Tholen is deze ruimtelijke opbouw sterk bepaald door de strijd met het water en het gebruik door de mens. Deze wordt (deels) door historische groenstructuren versterkt. Ook nieuwe (nog aan te brengen) groenstructuren kunnen de opbouw van het landschap laten zien, als ze een logische plek krijgen en de juiste soort hebben. Landschappelijke structuren zijn belangrijke aanknooppunten om de opbouw van het dorp te zien en oriëntatie te geven aan het gebied.

De groenstructuurkaart van iedere kern maakt duidelijk onderscheid tussen diverse typen structuren. Het type structuur is mede bepalend voor de (gewenste) inrichting, de participatiemogelijkheden en de mogelijkheden voor verkoop. Dit betekent dat:

- Onderscheid inrichting hoofdstructuur, wijkstructuur en overig groen;
- Onderscheid tussen identiteitbepalend groen en structuurbepalend groen;

Voor de inrichting van de verschillende structuren betekent dit:

Hoofdstructuren (identiteitbepalend groen en hoofdgroenstructuur)

- Doorgaande nieuwe hoofdstructuurwegen: brede grasbermen met bomenrijen ter oriëntatie en voor een verkeersremmende werking. Ruimte voor nieuwe functies zoals waterberging, ecologie;
- Uniforme inrichting van groenstroken (gras, haagstructuren of bodembedekkende beplantingen) langs hoofdstructuren;
- Entrees markeren met bomen 1^e grootte en/of door middel van een optisch wegversmallende haag;
- Accentplekken markeren met opvallende beplanting zoals bollen, sierbeplanting, hangende bakken (dit zijn de locaties voor adoptiegroen; rotondes, vaste bloembakken in centrumgebieden, groenvakken bij dorpsuizen, ect.);
- Zelfonderhoud is hier alleen mogelijk als behoud van een herkenbare structuur en continuïteit en eenduidigheid qua inrichting en beheer behouden blijven. Hiervoor kunnen dus specifieke voorwaarden worden gesteld.
- Randbeplantingen (zachte overgangen tussen landschap en kern) creëren en zichtlijnen van binnen naar buiten de kern creëren (zie ook bij 5.3).

Wijkstructuur

- Bomen langs wegen in de wijken mogen in soort afwijken van landschappelijke bomen: meer uitheems, gericht op sierwaarde en gebruiksgemak;
- In wijken mogen de groenstroken meer divers zijn qua inrichting. Zelfonderhoud is hier mogelijk waarbij behoud van een herkenbare structuur het uitgangspunt is (hier kunnen dus specifieke voorwaarden worden gesteld ten aanzien van inrichting en beheer).

Buurtgroen

- Het overige groen wordt buurtgroen genoemd. Het buurtgroen is niet aangegeven op de groenstructuurkaarten. Het betreft (overwegend kleinere) groenelementen in woonstraten, langs achterpaden e.d.. Dit groen heeft uitsluitend een functie ter aankleding en geen gebruiksfunctie voor bijvoorbeeld spelen, waterberging, verkeergeleiding etc.;
- Zelfonderhoud van het overig groen is mogelijk waarbij meer vrijheid wat betreft inrichting mogelijk is;

6.2.2. Snippergroen, ruimte voor de toekomst!

Onder snippergroen verstaan we kleine stukjes buurtgroen (die dus geen deel uitmaken van het groen op hoofd en/of wijkniveau) die geen duidelijke functie of nut hebben voor de openbare ruimte. Om het ontstaan van dergelijke stukjes in de toekomst te voorkomen, denken we in de ontwerpfase al na over de positionering en functionaliteit van de groenstructuur. Daarmee dragen we zorg voor het efficiënt en gestructureerd aanleggen en inrichten van functioneel groen. Voor de bestaande stukjes buurtgroen zijn eenduidige criteria vastgelegd voor zowel inrichting en beheer ervan als voor de uitgifte en overdracht aan bewoners en is de selectie bepaald van verkoopbaar groen (snippergroen). Dit geeft duidelijkheid aan bewoners en beheerders en maakt het mogelijk om consequente handhaving toe te passen.

Na bovengenoemde selectie zijn alle groensnippers te koop aangeboden en de meeste daarvan reeds verkocht. De volgende groensnippers zijn niet verkocht: Groensnippers ter hoogte van: Windmolen 1 en 3 Tholen: ca. 180 m², Scarpe Ee-laan 20 Scherpenisse: ca. 95 m², Hogeweg 31 Sint-Maartensdijk: ca. 21 m², Keethil 3: ca. 21 m², Anna van Bourgondiëstraat 4 Sint-Annaland: ca. 191 m², Anna van Bourgondiëstraat 16-28 Sint-Annaland: ca. 336 m², Kerkeblokstraat 1-3 Sint-Annaland: ca. 93 m², Anna van Bourgondiëstraat 46 Sint-Annaland: ca. 160 m², De Casembrootstraat 18 Sint-Annaland: ca. 107 m², Stoofweg 1: ca. 141 m², Hoenderweg 8 Sint-Annaland: ca. 144 m², Schoolstraat 8-12 Oud-Vossemeer: ca. 57 m², Dorpsweg 18 Oud-Vossemeer: ca. 55 m². Daarnaast zijn er nog groensnippers die grenzen aan eigendommen van Stichting Stadlander. Dus als die panden in de toekomst in de verkoop gaan, zouden daar ook nog mogelijkheden kunnen liggen.

Door de toenemende druk op de openbare ruimte (denk aan parkeren en adaptatie aan gevolgen van de klimaatveranderingen) en daarmee ook op het groen, is terughoudendheid geboden bij de uitgifte van groen. We kunnen deze ruimte in de toekomst nog wel eens hard nodig hebben!

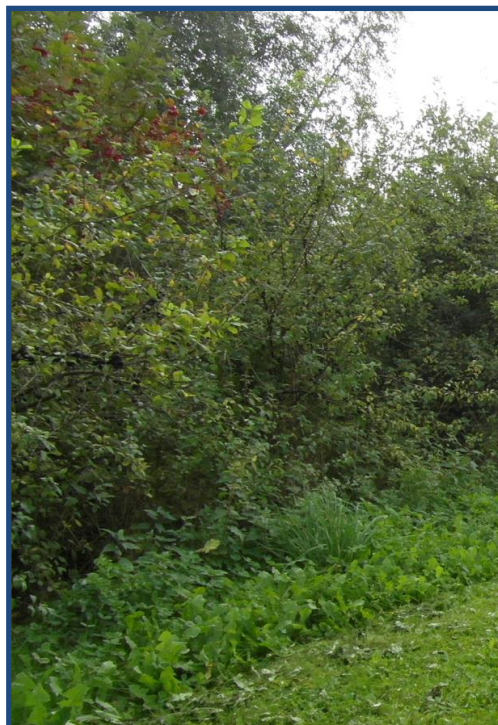
6.3 Landschap en biodiversiteit

Om het landschap en de biodiversiteit te stimuleren wordt enerzijds ingezet op het versterken van de ecologische waarden en het beleven hiervan en het landschap anderzijds. Belangrijke groenstructuren met ecologische waarden zijn dorpsranden, groenstroken t.b.v. landschappelijke inpassing, grotere parken en waterlichamen zoals kreken, maar ook bomenrijen.

In de meeste dorpen betreft het met name de dorpsranden, omdat de kernen vrij klein zijn. In de kern Tholen is meer ruimte en kunnen ecologische waarden nadrukkelijker gestimuleerd worden. Diverse kernen hebben dorpsbossen waar ecologische kansen beter benut zouden moeten worden. Iedere kern heeft door de ligging en aanwezige groentypen specifieke soorten / groentypen die het waard zijn te stimuleren / verder ontwikkelen. Voor een betere inpassing in het landschap dienen op diverse plaatsen randen meer te worden aangekleed met beplantingsstroken die dan ook voor omwonenden als uitloopgebied kunnen fungeren en tevens een ecologische meerwaarde vormen.

Karakteristieke soorten, waar de maatregelen op afgestemd worden in de gemeente Tholen zijn:

- insecten (zoals vlinders en bijen)
- spechten (groene specht, gr.b. specht)
- water-/weidevogels
- uilen (kerkuil)
- vleermuizen (vliegroutes)
- rugstreeppad

Beleving

- Bij dorpsranden aandacht voor cultuurhistorisch groen (bv. Zeeuwse hagen, grienden), deze hebben ook vaak een grote ecologische waarde.
- Bij de inrichting van dorpsranden combinaties van de functies van ecologie, recreatie en waterberging maken. Hier landschap meer beleefbaar maken. Zichtlijnen open houden.
- Bestaande dorpsbosjes meer toegankelijk maken en ommetjes creëren waar mogelijk.

Ecologie

Kansen voor groenstructuren algemeen:

- poelen, flauwe oevers, kale zandgronden (rugstreeppad en nestgelegenheid grondbijen);
- oude en dode bomen zo lang mogelijk behouden (o.a. i.v.m. waarde voor insecten (wilde bijen) en spechten). De veiligheid moet echter gewaarborgd blijven;
- graslanden met natte zones, laagten, gradiënten (water-/weidevogels, evt. rugstreeppad);
- extensieve ruige bermen (insecten zoals vlinders, bijen, waardevolle planten o.a. wilde marjolein, maar ook struweel bv boswilg en vuilboom).

Samenwerking met derden

De groenstructuurkaarten benoemen enkele elementen die landschappelijke waarden en/of natuurwaarde hebben en er zijn enkele projecten aangewezen om de waarde voor ecologie, biodiversiteit, duurzaamheid en recreatie te vergroten. De aanbeveling gedaan om hieraan invulling te geven vanuit de door verschillende partners ondertekende Zeeuwse Bijenstrategie. Ook de verbinding met NME (Natuur- en milieueducatie) wordt nadrukkelijk gelegd om in eerste instantie een natuuroudercursus te organiseren in 2019 rondom het thema bijen en in de actualisatie van het NME-beleid nader invulling te geven aan deze bijenstrategie. Doordat veel verschillende terreinbeheerders betrokken zijn en dezelfde doelen nastreven om Zeeland tot de meest bijvriendelijke provincie van Nederland te maken kan een verbinding en versterking worden bereikt. We mogelijkheden hiervoor benutten en inzetten op behoud en ontwikkeling van andere waarden van groen, door ook daarmee verbindingen leggen en versterking bereiken.

Maatregelen (algemeen):

- Dode bomen niet geheel rooien, bijv. alleen gevaarlijke takken, of inkorten boom ter voorkoming van omvallen. Als een laan uitgedund wordt, juist de bomen met holtes laten staan zolang dit niet ten koste gaat van vitaliteit / veiligheid.
- Lanen uitdunnen zodat meer zonlicht in berm valt waardoor meer diversiteit in de vegetatie ontstaat. Of (afhankelijk van het gewenste doel) juist lanen versterken. Door minder ruimte tussen bomen is een laan geschikter als vliegroute voor vleermuizen.
- Bij waterpartijen en krekken: natuurvriendelijke oevers realiseren gericht op de rugstreeppad. Dit combineren met ruigte in de omgeving van voortplantingswater van de rugstreeppad.
- Bij dorpsranden: Ruige (akker)randen/graslanden creëren ten behoeve van insecten en kleine zoogdieren. Hierdoor ontstaat ook meer geschikt foerageergebied voor uilen zoals kerkuil.
- Nader onderzoek doen naar bloemrijke gazons en het belang daarvoor voor bijen en vlinders en concrete pilotprojecten hiervoor opstarten.
- Nestgelegenheid creëren voor bijen nabij geschikte leefgebieden
- Zoom- en mantelvegetatie langs bosplantsoen ontwikkelen en passend beheer toepassen
- 'Rafelranden' creëren in plaats van strakke randen; dus plaatselijk dunnen zodat meer diversiteit in opbouw van beplantingen ontstaat.

Maatregelen / aandachtspunten (specifiek)

- Rondom Sint-Annaland zijn veel rugstreeppadden aanwezig; biotoop beschermen, idem geldt voor wetlandgebied gemeentehuis;
- Kern Tholen met name diversiteit gazon en ruw gras gericht op insecten, spechten en kleine zoogdieren;
- Diversiteit (randen) van het dorpsbos van Stavenisse behouden en versterken;
- In Oud-Vossemeer is het versterken van de boomstructuren waardevol voor vleermuizen (verbinding verblijfplaats – foerageergebied);
- Sint-Maartensdijk / Scherpenisse / Poortvliet: Beheer en ontwikkeling van de dorpsranden. Ruige randen zijn van grote meerwaarde voor de aanwezige kerkuilen, maar ook voor insecten (zie ook algemene maatregelen);

6.4 Groene regelgeving

Tijdens het uitvoeren van o.a. bestendige beheerwerkzaamheden in het stedelijk groen, is het mogelijk dat schade toegebracht wordt aan beschermde planten diersoorten. Dit is verboden volgens de Wet Natuurbescherming. Daarom moet in principe voor deze werkzaamheden een ontheffing van het verbod aangevraagd worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I).

Door werkzaamheden conform de richtlijnen van een gedragscode uit te voeren, blijft de voorkomende flora en fauna behouden en hoeft de gemeentelijke groenbeheerder geen ontheffing aan te vragen.

De gemeente Tholen werkt volgens de gedragscodes van Stadswerk: 'bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen' en 'ruimtelijke ordening en inrichting gemeenten'. Deze zijn geïmplementeerd door het opstellen van een natuurwaardenkaart en leidraad voor de beide gedragscodes. Daarnaast hebben de teamleiders van de wijkteams en hun vervangers de opleiding Gedragscode Flora- en fauna wet niveau 2 gevolgd en de beleidsmedewerker en toezichthouders de opleiding niveau 3. Hiermee zijn zij in staat zijn om tijdens de voorbereiding van het werk op deskundige en juiste wijze om te gaan met verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden op het gebied van flora en fauna. Tevens beschikken zij over de kennis en vaardigheden om de (juridische) verplichtingen in het kader van de Wet Natuurbescherming toe te passen en bij eventuele calamiteiten adequaat op te treden. Het gaat erom dat degene die het werk voorbereidt een Plan van Aanpak kan opstellen waarin de risicoanalyse en risicomanagement zijn uitgewerkt.

Het bestuursorgaan dat bevoegd is beleid vast te stellen, beslist ook over het al dan niet toepassen van de gedragscodes. Met het vaststellen van dit groenplan is daarmee ook opnieuw het beleid ten aanzien van het werken met gedragscodes, zoals hierboven uiteengezet, vastgesteld.

Gemeente Tholen voldoet op dit moment aan de gestelde regels. Het is zaak up-to-date te blijven:

- Opleidingen hebben een geldigheidsduur van 5 jaar, tijdige herhaling houdt de kennis op peil
- Ervaringen opgedaan bij de uitvoering en nieuwe waarnemingen flora en fauna iedere 5 jaar verwerken in een geactualiseerde leidraad en natuurwaardenkaart.

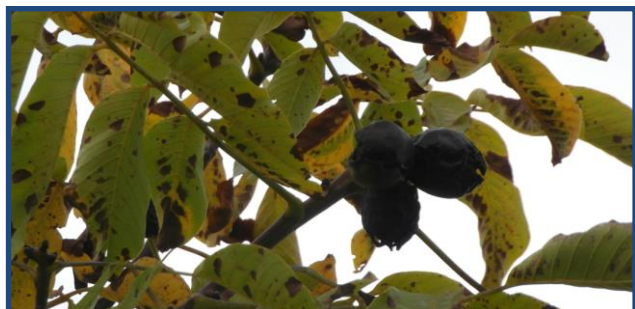
6.5 Educatie en recreatie

Natuurlijk groen

Groen is ook natuur en het haalt de natuur van de buitengebieden dichterbij de woonomgeving. De beplantingen aan de dorpsranden waaronder ook de dorpsbossen fungeren als extensieve recreatiegebieden waarbij natuur, educatie, recreatie en spelen samen komen. De gemeente streeft naar het toegankelijk en aantrekkelijk houden van deze gebieden. Daarnaast zet de gemeente in op natuureducatie voor jong en oud door voorlichting. (Zie ook het beleidsthema landschap en biodiversiteit).

Natuurlijk... groen!

Zoals eerder is aangegeven, bepaalt ook het particuliere groen voor een belangrijk deel het beeld van de wijk. Daarom zal de gemeente haar inwoners stimuleren om hun tuin op een zodanige wijze in te richten dat de wijk een groener aanzien krijgt en er minder verharde tuinen ontstaan, wat leidt tot minder wateroverlast, minder (chemisch) onkruidbeheer, meer vogels, bijen en vlinders. Vanuit het groenbeleid wordt hieraan invulling gegeven door samenwerking met Natuur en Milieueducatie en gezamenlijk door o.a. boomfeestdag en contacten met scholen, groen en biodiversiteit onder de aandacht te brengen. Ook oriëntatie op een actie zoals 'operatie steenbreek' wordt opgepakt en ten aanzien van adaptatie aan klimaatverandering is een actie opgestart waarbij, via social media, tips worden verstrekt om huis en tuin regenbestendig te maken. Die koppeling wordt dus ook gelegd omdat dit tegelijkertijd een vergroening van tuinen oplevert. Tot slot bieden de verschillende mogelijkheden van zelfbeheer kansen voor inwoners om hun directe leefomgeving te vergroenen en de biodiversiteit er te verhogen (zie paragraaf 5.6).

Eetbaar groen

In het openbaar groen groeien ook bomen en struiken waarvan de vruchten, al dan niet gekookt, gegeten kunnen worden. Op een aantal plekken is dat fruit zoals appels, peren en diverse soorten bessen. Zo staan er in de dorpsbossen een aantal fruitbomen of walnotenbomen. Maar ook groeien er rozenbottels, bramen, krentenboompjes, hazelaars etc. De vruchten van deze planten mogen geplukt worden.

Natuurlijk spelen

Het nieuwe speelbeleid richt zich meer op natuurlijk spelen (speelaanleidingen), bijvoorbeeld boompje klimmen, bloemen plukken, verstoppertje spelen tussen de struiken en andere speur- en ontdekbelevissen. Het natuurlijk groen is daarvoor bij uitstek geschikt. Daarmee wordt nadrukkelijk koppeling gezocht. Ook het groen in de kernen kan gebruikt worden om te spelen. Het kan daarbij gaan om speciaal ingerichte gebieden met speelaanleidingen (en evt. met nog enkele traditionele speeltoestellen) maar het gaat nadrukkelijk ook om natuurlijke elementen zoals glooiingen in het terrein, staptegels of -stammen of andere uitdagende eenvoudige natuurlijke elementen.

Maatregelen:

- In het kader van natuur- en milieueducatie het initiatief blijven nemen voor organisatie van de jaarlijkse boomfeestdag en daarbij ook aandacht besteden aan verdergaande bewustwording van natuur in de eigen woonomgeving. Daarbij ook specifieke aandacht geven aan bijen, hommels en vlinders;
- Gebruik van aantrekkelijke, herkenbare en zo mogelijk eetbare beplantingssoorten; naast speelbaar is er ook 'leerbaar' groen (bv. seizoenen: voorjaarsbloei/herfstverkleuring/vruchten, zintuigen: geurend blad/geurende bloemen, verschil in kleuren, vormen en textuur.
- Bewoners die samen een stukje groen in hun eigen buurt natuurvriendelijker willen maken kunnen gebruik maken van de mogelijkheid tot zelfonderhoud.
- Mogelijkheden voor koppeling van deze drie terreinen (spelen, educatie, recreatie) benutten. Bijvoorbeeld door langs de routes van wandelnetwerken een eenvoudige speelaanleiding aan te leggen en daar informatieborden bij te plaatsen ter educatie over specifieke natuurwaarden en over eetbaar groen en natuurlijk spelen.
- In het openbaar groen (bij herinrichtingen of nieuwe projecten) nadrukkelijk ruimte reserveren voor spelen, recreatie en educatie;
- Het toegankelijk en aantrekkelijk houden van natuurrecreatie door vergroten van biodiversiteit, natuur- en belevingswaarde, door cyclisch en consequent beheer. En indien mogelijk door verbeteringen in de inrichting aan te brengen;
- Groene tuinen stimuleren; het is wenselijk om in o.a. te actualiseren NME-beleid hieraan concrete invulling te geven.

6.6 Leefbaarheid

Inspraak

Bewoners worden nadrukkelijk betrokken bij herinrichtingen. Bij infrastructurale werken wordt de groenstructuurkaart betrokken en liften maatregelen daaruit zoveel als mogelijk mee. Veelal worden bewoners via enquête, informatiebrieven of informatiebijeenkomsten, met ontwerpvoorstellen waaruit een keuze gemaakt kan worden, betrokken bij de planvorming. Bij noodzakelijke wijziging van inrichting van groenvakken-/stroken wordt zoveel als mogelijk informatie versterkt en voor boomvervanging worden veelal voorstellen gedaan waaruit bewoners een keuze kunnen maken. Vanuit contacten met inwoners naar aanleiding van klachten of meldingen worden mogelijkheden besproken waarbij ook de verschillende vormen van participatie in uitvoering van groenbeheer -die in het verdere van dit hoofdstuk worden toegelicht- aan de orde worden gesteld. Op deze manier wordt getracht om, binnen de budgettaire mogelijkheden en de algemene doelstellingen, de inrichting en het beheer van het openbaar groen zoveel mogelijk te laten aansluiten bij het wensbeeld van bewoners.

Adoptiegroen

Adoptie van rotondes en groenobjecten

Op rotondes biedt de gemeente (lokale) ondernemers de mogelijkheid zich te profileren. De ondernemer wordt verantwoordelijk voor de inrichting en het onderhoud van de rotonde. In ruil hiervoor mag de ondernemer reclame-uitingen plaatsen op de rotonde. Representatieve rotondes met een passende inrichting en hoge onderhoudskwaliteit zijn het resultaat.

Deze groenadoptie door bedrijven wil de gemeente uitbreiden naar andere bijzondere locaties van vooral grotere afmeting. Hierbij kan worden gedacht aan groenvakken die direct zichtbaar zijn vanaf ontsluitingswegen. Beperkte reclame-uiting is daarin mogelijk, maar zal zeker niet te opvallend zijn. De hoogwaardige inrichting en het onderhoudsniveau vormen het accent. (Het gaat hier dus om accentlocaties en geen hoofdgroenstructuren waar continuïteit en herkenbaarheid gewenst zijn). Het pilotproject Wal Tholen dient als referentiekader.

Overwegingen bij deze uitbreiding van adoptie zijn:

- Dit draagt bij aan een afwisselende, verzorgde en aantrekkelijke openbare ruimte;
- Dit kan een besparing opleveren in de onderhoudskosten.
- De ontstane versobering (minder kleur/fleur) door de bezuinigingsmaatregelen (omvormen) kan hiermee weer terug omhoog gebracht worden.

Overeenkomsten voor 'hanging baskets'

In enkele kernen zijn ondernemers actief bij het vergroten van de belevingswaarde van de openbare ruimte door hanging baskets aan openbare lichtmasten. In gezamenlijkheid zijn de mogelijkheden hiervoor verkend waarna de afspraken erover in een overeenkomst zijn vastgelegd. De ervaringen hiermee zijn positief. Deze participatievorm wordt voortgezet.

Onderhoud door derden

Het gaat hierbij om formeel vastgelegde onderhoudstaken door bewoners na een verzoek van hen aan de gemeente om hiervoor toestemming te verlenen. Deze vorm van participatie komt niet veel meer voor omdat dan wordt aangesloten bij het zelfbeheer waarbij het totale onderhoud en de instandhouding van het groenvak wordt overgedragen. Er wordt een uitdoofbeleid toegepast voor deze vorm van zelfonderhoud.

Zelfbeheer door bewoners

Bewoners zorgen zelf voor een stukje van hun omgeving, dat wel voor iedereen toegankelijk blijft. Dat kan het onderhouden van een stuk plantsoen zijn. De gemeente heeft een overeenkomst zelfonderhoud openbaar groen opgesteld.

In veel gevallen functioneert deze vorm prima. De administratieve last is wel redelijk groot door meldingen van wijkteam dat sommige locaties niet goed worden bijgehouden en er contact gelegd moet worden. Ook stoppen bewoners soms na enige tijd en soms neemt een buurtbewoner het over en moet het contract op een andere naam gezet worden. Omdat bewoners onderhoud van de gemeente overnemen en de gemeente anders gazon had aangelegd en kosten had moeten maken aan het onderhoud daarvan, wordt een kleine vergoeding gegeven aan de bewoners ter grootte van de kosten die de gemeente anders had moeten maken. Het zelfbeheer levert dus geen bezuiniging op. Het zelfbeheer sluit echter wel aan bij de doelstelling om het openbaar groen te laten aansluiten bij het wensbeeld van bewoners. Bewoners kunnen zo immers een hoger kwaliteitsniveau halen dan het basisniveau waarvoor de gemeente budget heeft. Het zelfbeheer voorziet daarom in een behoefte en kan bijdragen aan verhoging van de kwaliteit van het openbaar groen. Deze participatievorm wordt voortgezet.

Omdat het buiten soms moeilijk herkenbaar is dat een locatie 'zelfbeheer' betreft is het wenselijk om dat zichtbaar te maken. Enerzijds ter voorkoming dat medewerkers een zelfbeheerlocatie meenemen in hun onderhoudsrondte en anderzijds om een bordje een uitnodigende werking te laten hebben en waardering voor het zelfbeheer te laten blijken.

Overige vormen van burgerparticipatie

Ook een eerder opgestart initiatief gericht op de aanwezige bloembakken heeft een positieve bijdrage van bewoners en bedrijven opgeleverd. De bloembakken hebben een hoge sierwaarde en worden gebruikt op bijzondere plaatsen. De beplanting in de bloembakken bestaat in het voorjaar vaak uit bloembollen en in de zomer uit perkgoed. Bij bloembakken is intensief beheer noodzakelijk. In 2010 is in het kader van de toenmalige bezuinigingen besloten om de bloembakken niet meer zelf te onderhouden. Bewoners en bedrijven in de directe omgeving van de locaties waar bloembakken stonden zijn aangeschreven met de vraag of zij het onderhoud van de bakken op zich wilden nemen. Er staan nu nog acht losse bloembakken in de gemeente Tholen, welke door omwonenden worden onderhouden. De gemeente zorgt voor het aanplanten van deze bakken. De vaste bakken en wisselperken zijn omgevormd, veelal naar vaste planten.

Andere vormen van zelfonderhoud die in de gemeente Tholen voorkomen en verder uitgebreid kunnen worden zijn:

- Geveltuinen: Smalle strookjes beplanting tegen gevels van huizen zonder voortuin. 1 tegel van het trottoir mag verwijderd worden voor het aanbrengen van een dergelijke geveltuin. Dit kan alleen bij trottoirs van 1,50 meter breed of breder, zodat het trottoir minimaal 1,20 cm. breed blijft, (met het oog op toegankelijkheid voor rolstoelen, kinderwagens). De bewoners moeten zorgen voor het aanbrengen van een kantopsluiting.
- Boomspiegels beplanten: Direct rondom de stam van bomen is in veel gevallen open grond of een bodembedekkende beplanting. Bewoners kunnen deze zogenoemde boomspiegels inplanten met bloeiende planten en het onderhoud hiervan uitvoeren.
- Bloembakken aan lantaarnpalen: In overleg met de gemeente zijn door ondernemers bloemschalen aan lantaarnpalen bevestigd. Bewoners of ondernemersverenigingen kunnen deze bakken aanschaffen, inplanten en onderhouden.

Bewoners kunnen bijdragen aan een beter straatbeeld, door in hun eigen (voor)tuin te werken aan een groenere inrichting met meer bloeiende planten.

Momenteel is het de trend onder tuinbezitters de eigen tuin (vrijwel) volledig te bedekken met bestrating. Deze verstening van de tuinen heeft meerdere nadelige effecten zoals voor de natuur (minder nestgelegenheid, schuilplaatsen en voedsel voor vogels en voedsel voor insecten) en voor wateroverlast (meer groen in de tuin zorgt voor een vertraagde afvoer van regenwater wat gewenst is om wateroverlast tegen te gaan).

Daarnaast heeft deze trend gevolgen voor het straatbeeld, wat minder groen en minder kleurrijk wordt. Zie ook paragraaf 5.5.

Nieuw beleid is het aanbieden van bomen voor aanplant in voortuinen om daarmee het straatbeeld te vergroenen op het moment dat de mogelijkheden in de openbare ruimte blijken te ontbreken. Bij renovaties/reconstructies wordt de gewenste groenstructuur bij voorkeur aangebracht in de openbare ruimte. Als hier geen (of slechts beperkt) mogelijkheden voor blijken te zijn, kan het beschikbaar stellen van bomen voor aanplant in de betreffende voortuinen een oplossing zijn die bijdraagt aan het streefbeeld en andere waarden die bomen hebben.

6.7 Toekomstwaarde

Zowel bij de inrichting als bij het onderhoud van de openbare ruimte streeft de gemeente naar duurzame oplossingen. Deze zijn op lange termijn zowel technisch als financieel haalbaar.

Groeiplaatsinrichting

Voor een lange levensduur van beplanting en bomen is een goede groeiplaats essentieel. Deze wordt bij aanvang van de levenscyclus gerealiseerd. Besparingen in de aanlegfase leiden op lange termijn tot hogere beheerkosten en/of een kortere levensduur (hogere vervangingskosten). Door goede startcondities, juiste soortkeuzes en goede verzorging (bestendig beheer) wordt ook gewerkt aan een hogere gemiddelde leeftijd van het groen.

Duurzaam inkopen

Voor wat betreft het duurzaam inkopen zijn door Agentschap NL in opdracht van het Ministerie van VROM criteria vastgesteld voor duurzaam inkopen van Groenvoorzieningen. Dit heeft vooral betrekking op het verwerven van boomkwekerijproducten. Door bij de uitnodiging tot inschrijving voor de levering van plantmateriaal na te gaan of de bedrijven voldoen aan deze criteria wordt hiermee aan het duurzaam inkopen voldaan. Een certificaat van Milieukeur en EKO-keur voldoet aan alle onderdelen van deze eis.

Beheer

Ook in het beheer is de toekomstwaarde een belangrijke drijfveer waarvoor de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

Type beplanting bepaalt het onderhoudsniveau

Ongeacht waar de beplanting ligt vraagt elk groentype om een eigen specifieke aanpak. Met andere woorden het type beplanting bepaalt het onderhoudsniveau; hoe sierlijker de beplanting, hoe intensiever het onderhoud dat nodig is om de beplanting ook optimaal te laten functioneren. Bij het opstellen van beplantingsplannen voor nieuwe plannen of in geval van renovaties dient dus heel goed gekeken te worden naar de zoneringskaart.

Nieuwe inrichting

- Grote plantvakken i.p.v. meerdere kleine: Voordeel is dat beplanting robuuster is en sneller sluit. Kleinere plantvakken zijn gevoelig voor doorloop, vernieling en uitval van beplanting. Daarnaast is de randlengte relatief kleiner. Hier groeien vaak de meeste onkruiden.
- Goede start: Door middel van aanplant onder de juiste condities is de slagingskans van de beplanting groter, en daarmee de ontwikkelkansen voor onkruiden klein. Gedacht moet worden aan:
  - Goede ondergrond
  - Goede groeiomstandigheden
  - Kwalitatief goed plantmateriaal
  - Intensief onderhoud 1ste jaar
- Gesloten beplanting: door te kiezen voor plantsoorten die snel en vak dichtgroeien (bijv. bodembedekkers) of een hoog herstelvermogen hebben wordt de kans op open plekken met kans op onkruidgroei verminderd.
- Gazon toepassen: door de toepassing van gras (met bomen) i.p.v. beplanting wordt onkruiddruk verminderd
- Groeiwijze: beplanting die in pollen groeit is praktischer voor het beheer dan beplanting met uitlopers. Deze uitlopers kunnen tijdens het schoffelen ongemerkt worden afgekap, waardoor sluiting wordt vertraagd (kans voor onkruiden).

- Kruidengroei: als onderbegroeiing bij met name landschappelijke beplantingen in de randzone kruidengroei stimuleren.
- Aandacht voor gelaagdheid van (met name grotere) plantvakken: opbouw: zoom-mantel-kern .
- Inrichtingscriteria voor bomen nastreven (paragraaf 6.2; pag 48/49).
- Maatregelen vanuit hoofdstuk 5; beleidsthema's toepassen.

Beheer:

- Afvalstromen beperken: rillen stapelen, gesloten vakken voorkomen onkruidgroei.
- Chemische middelen worden niet toegepast (uitzonderingen zijn bestrijding van invasieve exoten nadat eerst getracht is het op duurzame wijze te bestrijden, maar dit niet mogelijk is gebleken)
- Beperken uitstoot CO2: waar mogelijk meer elektrisch gereedschap gaan toepassen, rijbewegingen zoveel mogelijk beperken.
- Gelaagdheid van beplantingen verbeteren (beheer dat gericht is op meer diversiteit van flora en fauna).
- Zorgen voor continuïteit in beheer en onderhoud van ruimtelijke hoofdstructuren.

Renovaties

Beheer en onderhoud is kostbaar. Voornamelijk bij renovaties en reconstructies krijgt een integrale aanpak van de openbare ruimte de voorkeur. Door mee te liften met grote projecten reduceren wij kosten. We kijken hierbij kritisch of de ingreep groentechnisch binnen een afzienbare periode (5 jaar), noodzakelijk zou zijn. Dit is dan de maat voor de mate van medefinanciering in projecten.

Omdat niet alle maatregelen in één keer opgepakt kunnen worden vanuit financieel oogpunt en personele bezetting zijn keuzes nodig. Het gaat hierbij om maatregelen te kwalificeren met een belangrijke of minder belangrijke prioriteit. De volgorde in prioriteit wordt bepaald door de volgende vragen:

Is de veiligheid in het geding?

- Is er een onderhoudstechnische aanleiding?
- Is het van belang voor het vervolmaken van de groenstructuur en/of afstemming met zoneringskaart?
- Past het ontwerp niet meer bij de huidige wensen en eisen?
- Past de functie niet meer bij het huidige wensen en eisen?
- Worden er natuurwaarden geactualiseerd?
- Is er een combinatie (mogelijk) met integrale projecten?
- Is er een combinatie (mogelijk) met andere beheerprojecten (wegen, riolering, woningcorporatie, sociale projecten)?

Vervangen en renoveren van het groen kost geld. Deze kosten komen bovenop de kosten voor het reguliere onderhoud. Wij moeten financieel voorbereid zijn op de vervangingen die zich jaarlijks aandienen. Deze jaarlijkse afschrijving is afhankelijk van de kosten van de vervanging en de lengte van de periode oftewel de levensduur van het groen. Deze zijn niet voor elk type groen gelijk. Met de huidige budgetten zijn jaarlijks beperkte renovaties mogelijk. Dit is ook afhankelijk van de hoeveelheid inboet die moet plaatsvinden. Met schouwronde wordt nader gekeken naar de technische kwaliteit van het bestaande groen.

Klimaatveranderingen

Behoud en bescherming van groen in de kernen vanwege de klimaatveranderingen (hittestress en wateroverlast). Aanpassingen hiervoor zoveel mogelijk combineren met kwaliteitsverbetering van de woonomgeving.

Maatregelen

- In geval van renovatie of nieuwe aanleg de groenzone aangrenzend aan verharding iets lager leggen dan het hoogste punt van de verharding. De groenzone dient niet per definitie als primaire wateropvanglocatie, maar kan wel als zodanig fungeren in geval van piekbuien.

Oneigenlijke maatregelen voorkomen

Grotere beplantingstypen (bosplantsoen) worden vaak te groot voor het vak waar ze in staan. Het gevolg is dan het zogenaamde 'overkoken'. Allerlei (korte termijn) maatregelen zijn nodig om die beplantingen 'binnen de perken' te houden, te denken valt aan het opscheren van beplantingen langs paden. Dat heeft twee nadelige consequenties: het zijn intensieve en daarmee dure maatregelen, daarnaast levert het niet het gewenste kwaliteitsbeeld op. Door maatregelen te nemen die op de langere termijn hun effect behouden (bijvoorbeeld het afzetten van beplanting aan de randen en het bij vervanging kiezen van een sortiment wat past in de beschikbare ruimte), worden oneigenlijke maatregelen voorkomen.

6.8 Regulier onderhoud

Zonering

Doorgaans wordt de kwaliteitsnorm 'goed' of 'onvoldoende' afgelezen aan storende factoren zoals de mate van voorkomen van blad, zwerfvuil, overhangende takken en versleten of open plekken. Deze beoordeling heeft eveneens te maken met de plaats en het soort groen (de inrichting.) Zo wordt in een natuurlijk bosje eerder een kruidenvegetatie getolereerd dan in een rozenperk. In de winkelcentra, nabij de markt, op de begraafplaats en in de omgeving van verzorgingscentra kunnen eerder klachten worden verwacht dan in een natuurlijker gebied tegen de stadsrand. Het gebruik van de openbare ruimte is dus in belangrijke mate bepalend voor de inrichting en het beheer ervan. In dit groenplan wordt een zonering vastgelegd voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en wordt deze gekoppeld aan een vastgesteld kwaliteitsniveau. Er worden een aantal zones onderscheiden die gekoppeld worden aan de functie. De zonering is gericht op een globale aansturing van inrichting en beheer. Die indeling is als volgt:

Beheer	Zone
intensief beheer hoog onderhoudsniveau, gericht op handhaven ontwerp en beplantingsbeeld	Centrumzone, begraafplaatsen en ontsluitingswegen
normaal beheer gemiddeld onderhoudsniveau, gericht op handhaven ontwerp en beplantingsbeeld	Woonzone en bedrijventerreinen met kantoren en showrooms
extensief beheer laag onderhoudsniveau, sturen en gebruikmaken van natuurlijke processen. Natuurvriendelijk, landschappelijk	Randzone, randzones sportvelden en bedrijventerreinen met industriële bedrijven

Kwaliteitsniveau en kaarten per kern

Met de vaststelling van het einddocument hervormingen bezuinigingen (programmabegroting 2014) is tot een verlaging van het kwaliteitsniveau besloten voor de helft van het areaal waarbij is bepaald dat de centrumgebieden en ontsluitingswegen worden ontzien. Dat betekent een verlaging van het niveau in de woon- en randzones.

Het openbaar gebied wordt in onderdelen onderscheiden, met daaraan gekoppelde onderhoudsniveaus, variërend van A+ (zeer hoog), A (hoog), B (basis), C (laag / ingrijpmoment om extra onderhoudskosten te voorkomen), D (zeer laag / achterstallig onderhoud).

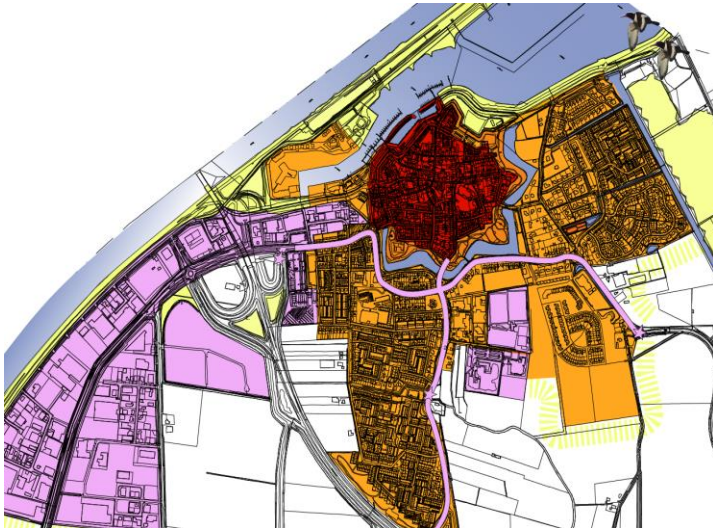
De vastgestelde zonering en het besluit tot verlaging van het kwaliteitsniveau levert het volgende kader op voor het onderhoudsniveau, wat per kern wordt aangegeven in een zoneringkaart. Bij deze kaarten hoort de volgende legenda:

	Huidige niveaus	Wensbeeld (zie hoofdstuk 7)
 Centrumzone	B (basis)	A (hoog)
 Woonzone	B (basis)	B (basis)
 Randzone	C (laag)	C (laag)
 a. ontsluitingswegen incl. ★ dorpsentree en havenplateau's	B (basis)	B (basis) ¹
b. begraafplaatsen	A (hoog)	A (hoog)
c. sportparken	B (basis)	B (basis)
d. bedrijventerreinen		

¹ Doel van groenstructuren langs ontsluitingswegen is het benutten van ecologische kansen in combinatie met het vergroten van de belevingswaarde van groen.

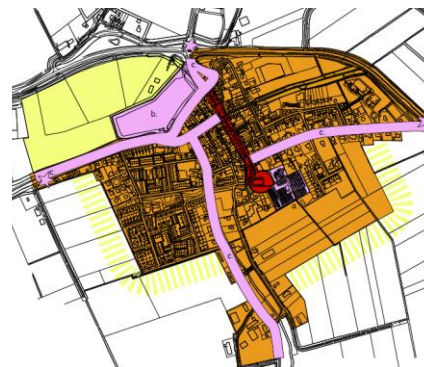
THOLEN

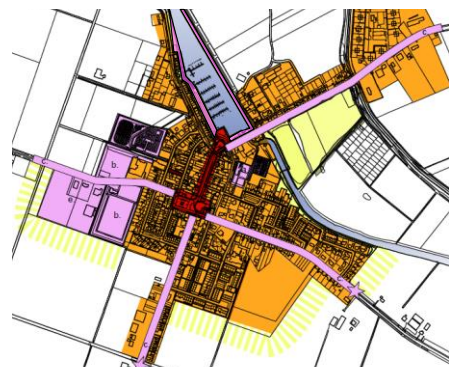
POORTVLIET

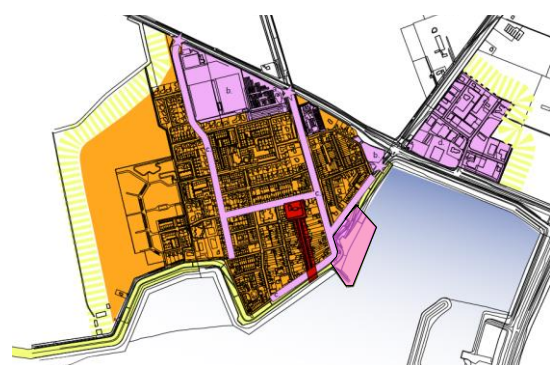
SCHERPENISSE

STAVENISSE

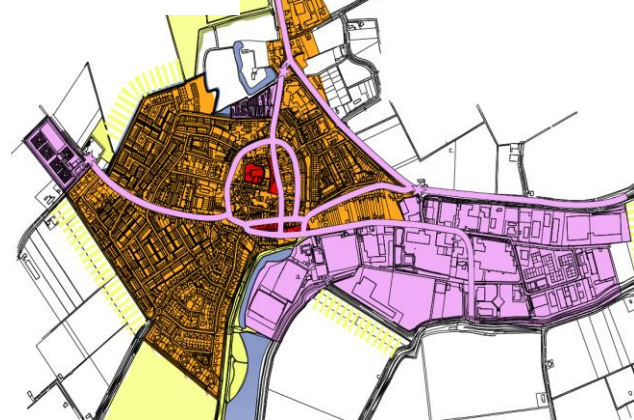
SINT PHILIPSLAND

ANNA JACOBAPOLDER EN DE SLUIS

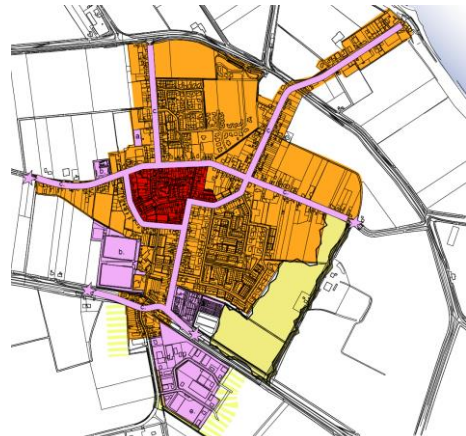
SINT-MAARTENSDIJK

SINT-ANNALAND

OUD-VOSSEMEER

Kwaliteitsbeelden

Op basis van de CROW Kwaliteitscatalogus wordt hierna in beeld gebracht welk kwaliteitsbeeld hoort bij het vastgestelde kwaliteitsniveau. De beelden die in belangrijke mate invloed hebben op de beleving van "schoon, net en heel" zijn hieronder aangegeven. Eerst ten aanzien van onkruid en zwerfafval in beplantingen en vervolgens per beplantingstype de mate van geslotenheid, mate van overgroei randen, snoeibeeld en vitaliteit.

Groen-beplanting-onkruid (RAW-hoofdcodes 70.10.08/70.10.58)				
A+	A	B	C	D
Er is geen onkruid.	Er is nauwelijks onkruid.	Er is pleksgewijs onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
bedekking	bedekking	bedekking	bedekking	bedekking
0 % per 100.m ²	≤ 20 % per 100.m ²	≤ 40 % per 100.m ²	> 40 % per 100.m ²	> 40 % per 100.m ²
bedekking door resten	bedekking door resten	bedekking door resten	bedekking door resten	bedekking door resten
0 % per 100.m ²	≤ 10 % per 100.m ²	≤ 25 % per 100.m ²	> 25 % per 100.m ²	> 25 % per 100.m ²
maximale hoogte	maximale hoogte	maximale hoogte	maximale hoogte	maximale hoogte
0 cm per 100.m ²	≤ 10 cm per 100.m ²	≤ 30 cm per 100.m ²	≤ 50 cm per 100.m ²	> 50 cm per 100.m ²
zodetvorming	zodetvorming	zodetvorming	zodetvorming	zodetvorming
nee	nee	nee	nee	ja

onkruidbestrijding in beplantingen

Groen-beplanting-zwerfafval (RAW-hoofdcodes 70.10.01/70.10.51 70.10.02/70.10.52)				
A+	A	B	C	D
Er ligt geen zwerfafval.	Er ligt weinig zwerfafval.	Er ligt redelijk veel zwerfafval.	Er ligt veel zwerfafval.	Er ligt zeer veel zwerfafval.
0 stuks per m ²	≤ 3 stuks per m ²	≤ 10 stuks per m ²	≤ 25 stuks per m ²	> 25 stuks per m ²

zwerfafval in beplantingen

HEESTERS

Groen-beplanting-heesters-gesloten heesters-kale plekken (RAW-hoofdcodes 70.15.31/70.15.81)				
A+	A	B	C	D
Er zijn geen kale plekken.	Er zijn weinig kale plekken.	Er zijn hier en daar kale plekken.	Er zijn redelijk veel kale plekken.	Er zijn veel kale plekken.
kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak
0 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	≤ 25 % per 100 m ²	> 25 % per 100 m ²

mate van geslotenheid

Groen-beplanting-heesters-overgroei randen verharding of gras (RAW-hoofdcodes 70.15.14/70.15.64)				
A+	A	B	C	D
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	> 40 cm per 100 m ¹
maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 45 cm per 100 m ¹	≤ 75 cm per 100 m ¹	> 75 cm per 100 m ¹

mate van overgroei randen

Groen-beplanting-heesters-snoeibeeld en vitaliteit (RAW-hoofdcodes 70.15.32/70.15.82)				
A+	A	B	C	D
De heesters ogen fris en verzorgd. Er zijn geen dode takken aanwezig en het blad heeft de juiste kleur en grootte.	De meeste heesters ogen fris en verzorgd. Er zijn nauwelijks dode takken en het blad heeft nagenoeg de juiste kleur en grootte.	De heesters krijgen hier en daar een 'holle' vorm en er zijn incidenteel dode takken. Het blad heeft op enkele plekken na de juiste kleur en grootte.	Redelijk veel heesters zijn 'hol'. Hier en daar zijn dode takken aanwezig en heeft het blad niet de juiste kleur en grootte. De heesters laten iets meer blad los dan normaal in de tijd van het jaar.	De heesters zijn 'hol'. Er zijn regelmatig dode takken aanwezig. Het blad heeft niet de juiste kleur en grootte. De heesters laten blad eerder los dan normaal in de tijd van het jaar. De heesters 'kwarren' duidelijk.
afwijking kleur en grootte blad	afwijking kleur en grootte blad	afwijking kleur en grootte blad	afwijking kleur en grootte blad	afwijking kleur en grootte blad
0 % per 100 m ²	≤ 1 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	> 10 % per 100 m ²
dode takken	dode takken	dode takken	dode takken	dode takken
0 % per 100 m ²	≤ 1 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	> 10 % per 100 m ²
habitus herkenbaar	habitus herkenbaar	habitus herkenbaar	habitus herkenbaar	habitus herkenbaar
ja	ja	ja	ja	nee
mate 'holle' heesters	mate 'holle' heesters	mate 'holle' heesters	mate 'holle' heesters	mate 'holle' heesters
0 % per 100 m ²	0 % per 100 m ²	≤ 2,5 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	> 5 % per 100 m ²
storende takken	storende takken	storende takken	storende takken	storende takken
0 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	≤ 20 % per 100 m ²	> 20 % per 100 m ²

snoeibeeld en vitaliteit

BOSPLANTSOEN

Groen-beplanting-bosplantsoen-overgroei randen verharding of gras (RAW-hoofdcodes 70.13.14/70.13.64)				
A+	A	B	C	D
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	> 40 cm per 100 m ¹
maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 45 cm per 100 m ¹	≤ 75 cm per 100 m ¹	> 75 cm per 100 m ¹
takken in vrije doorgang	takken in vrije doorgang	takken in vrije doorgang	takken in vrije doorgang	takken in vrije doorgang
nee	nee	nee	nee	ja

mate van overgroei randen

Groen-beplanting-bosplantsoen-snoeibeeld en vitaliteit (RAW-hoofdcodes 70.13.31/70.13.81)				
A+	A	B	C	D
Het bosplantsoen vertoont geen dunningsachterst. Er zijn geen kale plekken.	Het bosplantsoen vertoont nauwelijks dunningsachterst. Er zijn nauwelijks kale plekken.	Het bosplantsoen vertoont pleksgewijs een dunningsachterst. Er zijn pleksgewijs kale plekken.	Het bosplantsoen vertoont op redelijk veel plaatsen een dunningsachterst. Er zijn redelijk veel kale plekken.	Op veel plaatsen een dunningsachterstand. Er zijn veel kale plekken.
kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak
0 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	≤ 20 % per 100 m ²	> 20 % per 100 m ²
mate dunningsachterstand	mate dunningsachterstand	mate dunningsachterstand	mate dunningsachterstand	mate dunningsachterstand
0 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 15 % per 100 m ²	≤ 25 % per 100 m ²	> 25 % per 100 m ²

snoeibeeld en vitaliteit

Steeds meer ouderen vinden hun weg naar het vrijwillig landschapsbeheer. Niet alleen omdat ze het landschap zo belangrijk vinden, maar vooral omdat het een bijzonder sociale activiteit is. Juist ook voor ouderen is het belangrijk te blijven bewegen en de inspanningen die geleverd worden in het landschapsbeheer zijn toegevoegde waarde.

ROZEN

Groen-beplanting-rozen-kale plekken (RAW-hoofdcodes 70.16.31/70.16.81)				
A+	A	B	C	D
				
Er zijn geen kale plekken.	Er zijn nauwelijks kale plekken.	Er zijn hier en daar kale plekken.	Er zijn redelijk veel kale plekken.	Er zijn veel kale plekken.
kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak
0 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	≤ 25 % per 100 m ²	> 25 % per 100 m ²

mate van geslotenheid

Groen-beplanting-rozen-overgroei randen verharding of gras (RAW-hoofdcodes 70.16.14/70.16.64)				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 5 cm per 100 m ¹	≤ 15 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	> 25 cm per 100 m ¹
maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 45 cm per 100 m ¹	> 45 cm per 100 m ¹

mate van overgroei randen

Groen-beplanting-rozen-snoeibeeld en vitaliteit (RAW-hoofdcodes 70.16.32/70.16.82)				
A+	A	B	C	D
				
De rozen zien er zeer verzorgd uit.	De rozen zien er verzorgd uit.	De rozen zien er redelijk verzorgd uit.	De rozen zien er nauwelijks verzorgd uit.	De rozen zien er onverzorgd uit.
takken met uitgebloeide bloemen	takken met uitgebloeide bloemen	takken met uitgebloeide bloemen	takken met uitgebloeide bloemen	takken met uitgebloeide bloemen
0 % per 100 m ²	0 % per 100 m ²	0 % per 100 m ²	≤ 25 % per 100 m ²	> 25 % per 100 m ²
verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. rozenstruik	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. rozenstruik	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. rozenstruik	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. rozenstruik	verhouding aantal hoofdtakken t.o.v. rozenstruik
zeer goed	goed	voldoende	matig	slecht
wildopslag en uitlopers	wildopslag en uitlopers	wildopslag en uitlopers	wildopslag en uitlopers	wildopslag en uitlopers
0 % per 100 m ²	≤ 2 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 15 % per 100 m ²	> 15 % per 100 m ²

snoeibeeld en vitaliteit

VASTE PLANTEN

Groen-beplanting-vaste planten-overgroei randen verharding of gras (RAW-hoofdcodes 70.17.14/70.17.64)				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei	gemiddelde lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 5 cm per 100 m ¹	≤ 15 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	> 25 cm per 100 m ¹
maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei	maximale lengte overgroei
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 45 cm per 100 m ¹	> 45 cm per 100 m ¹

mate van overgroei randen

Groen-beplanting-vaste planten-staat van verzorging (RAW-hoofdcodes 70.17.32/70.17.82)				
A+	A	B	C	D
				
De beplanting ziet er zeer goed verzorgd uit. De beplanting is volledig sluitend.	De beplanting ziet er verzorgd uit. De beplanting is goed sluitend.	De beplanting ziet er voldoende verzorgd uit. De beplanting is redelijk sluitend.	De beplanting ziet er matig verzorgd uit. De beplanting is nauwelijks sluitend.	De beplanting ziet er onverzorgd uit. De beplanting is niet sluitend.
sluitend	sluitend	sluitend	sluitend	sluitend
100 % per 100 m ²	> 90 % per 100 m ²	> 80 % per 100 m ²	> 50 % per 100 m ²	≤ 50 % per 100 m ²
verzorgingsgraad	verzorgingsgraad	verzorgingsgraad	verzorgingsgraad	verzorgingsgraad
zeer hoog	hoog	redelijk	laag	zeer laag

staat van verzorging

HAGEN EN BLOKHAGEN

Groen-beplanting-haag-kale plekken (RAW-hoofdcodes 70.14.31/70.14.81)				
A+	A	B	C	D
				
Er zijn geen gaten in de haag.	Er zijn weinig gaten in de haag.	Er zijn hier en daar gaten in de haag.	Er zijn redelijk veel gaten in de haag.	Er zijn veel gaten in de haag.
gaten	gaten	gaten	gaten	gaten
0 % per 100 m ¹	≤ 2 % per 100 m ¹	≤ 5 % per 100 m ¹	≤ 15 % per 100 m ¹	> 15 % per 100 m ¹

mate van geslotenheid

Groen-beplanting-haag-snoeibeeld geschoren hagen (RAW-hoofdcodes 70.14.15/70.14.65)				
A+	A	B	C	D
				
De strakke lijnen van de haag zijn duidelijk zichtbaar. Er steken geen uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn goed zichtbaar. Er steken weinig uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn redelijk zichtbaar. Hier en daar steken kleine uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.	De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken veel uitlopers uit de haag. De haag heeft zich ontwikkeld tot losse heesterrand.
gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers	gemiddelde lengte uitlopers
0 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 20 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	> 30 cm per 100 m ¹
maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers	maximale lengte uitgroeiende uitlopers
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	≤ 50 cm per 100 m ¹	< 50 cm per 100 m ¹

snoeibeeld

GAZON

Groen-gras-gazon-zwerfafval fijn (RAW-hoofdcodes 70.31.01/70.31.51)				
A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen fijn zwerfafval.	Er ligt weinig fijn zwerfafval.	Er ligt redelijk veel fijn zwerfafval.	Er ligt veel fijn zwerfafval.	Er ligt zeer veel fijn zwerfafval.
fijn zwerfafval (≤10cm)	fijn zwerfafval (≤10cm)	fijn zwerfafval (≤10cm)	fijn zwerfafval (≤10cm)	fijn zwerfafval (≤10cm)
0 stuks per m ²	≤ 3 stuks per m ²	≤ 10 stuks per m ²	≤ 25 stuks per m ²	> 25 stuks per m ²

zwerfafval in gazon

Groen-gras-gazon-kale plekken (RAW-hoofdcodes 70.31.32/70.31.82)				
A+	A	B	C	D
				
Er zijn geen kale plekken.	Er zijn weinig kale plekken.	Er zijn hier en daar kale plekken.	Er zijn redelijk veel kale plekken.	Er zijn veel kale plekken.
kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak	kaal oppervlak
0 % per 100 m ²	≤ 2 % per 100 m ²	≤ 5 % per 100 m ²	≤ 10 % per 100 m ²	> 10 % per 100 m ²
oppervlakte per kale plek	oppervlakte per kale plek	oppervlakte per kale plek	oppervlakte per kale plek	oppervlakte per kale plek
0 m ² per 100 m ²	≤ 0,1 m ² per 100 m ²	≤ 0,4 m ² per 100 m ²	≤ 2 m ² per 100 m ²	> 2 m ² per 100 m ²

mate van geslotenheid

Groen-gras-overgroei randen beplanting (RAW-hoofdcodes 70.30.34/70.30.84)				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de beplanting is volledig zichtbaar. De kant is recht gestoken.	De rand van de beplanting is goed zichtbaar. De kant is recht gestoken.	De rand van de beplanting is redelijk zichtbaar.	De rand van de beplanting is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de beplanting is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras
0 cm per 100 m ¹	≤ 5 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	> 25 cm per 100 m ¹
maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	> 40 cm per 100 m ¹
recht gestoken kanten	recht gestoken kanten	recht gestoken kanten	recht gestoken kanten	recht gestoken kanten
ja per 100 m ¹	ja per 100 m ¹	nee per 100 m ¹	nee per 100 m ¹	nee per 100 m ¹

Groen-gras-overgroei randen verharding (RAW-hoofdcodes 70.30.35/70.30.85)				
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding is goed zichtbaar.	De rand van de verharding is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras	gemiddelde lengte overhangend gras
0 cm per 100 m ¹	≤ 5 cm per 100 m ¹	≤ 10 cm per 100 m ¹	≤ 25 cm per 100 m ¹	> 25 cm per 100 m ¹
maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras	maximale lengte overhangend gras
0 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 30 cm per 100 m ¹	≤ 40 cm per 100 m ¹	> 40 cm per 100 m ¹

mate van overgroei randen

Voor wat betreft onkruiden in gazon wordt een aangepast kwaliteitsniveau gehanteerd omdat de kruidengroei in gazons hoger is dan het niveau wat past bij het vastgestelde kwaliteitsbeeld. Vanwege de ecologische waarde wordt dit niet bestreden, maar wordt juist nagegaan of dit verder te stimuleren valt ten gunste van de biodiversiteit.

Met het verlagen van het kwaliteitsniveau is er ook voor gekozen minder frequent natuurlijk afval te verwijderen in groenvoorzieningen, zodat de hoeveelheid bladafval/bloesem groter kan zijn dan het niveau wat past bij het vastgestelde kwaliteitsbeeld.

BOMEN

Groen-boom-stamopschot (RAW-hoofdcodes 70.20.33/70.20.83)				
A+	A	B	C	D
Er is geen stamopschot.	Er is weinig stamopschot.	Er is in enige mate stamopschot.	Er is redelijk veel stamopschot.	Er is veel stamopschot.
bedekking stamoppervlak door stamopschot	bedekking stamoppervlak door stamopschot	bedekking stamoppervlak door stamopschot	bedekking stamoppervlak door stamopschot	bedekking stamoppervlak door stamopschot
0 % per stuk	≤ 5 % per stuk	≤ 25 % per stuk	≤ 50 % per stuk	> 50 % per stuk
gemiddelde lengte stamopschot	gemiddelde lengte stamopschot	gemiddelde lengte stamopschot	gemiddelde lengte stamopschot	gemiddelde lengte stamopschot
0 cm per stuk	≤ 20 cm per stuk	≤ 50 cm per stuk	≤ 100 cm per stuk	> 100 cm per stuk
maximale lengte stamopschot	maximale lengte stamopschot	maximale lengte stamopschot	maximale lengte stamopschot	maximale lengte stamopschot
0 cm per stuk	≤ 40 cm per stuk	≤ 70 cm per stuk	≤ 120 cm per stuk	> 120 cm per stuk

hoeveelheid stamopschot

Groen-boom-wortelopschot (RAW-hoofdcodes 70.20.35/70.20.85)				
A+	A	B	C	D
Er is geen wortelopschot.	Er is weinig wortelopschot.	Er is in enige mate wortelopschot.	Er is redelijk veel wortelopschot.	Er is veel wortelopschot.
bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot	bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot	bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot	bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot	bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot
0 % per stuk	≤ 20 % per stuk	≤ 50 % per stuk	≤ 100 % per stuk	> 100 % per stuk
gemiddelde lengte wortelopschot	gemiddelde lengte wortelopschot	gemiddelde lengte wortelopschot	gemiddelde lengte wortelopschot	gemiddelde lengte wortelopschot
0 cm per stuk	≤ 20 cm per stuk	≤ 50 cm per stuk	≤ 100 cm per stuk	> 100 cm per stuk
maximale lengte wortelopschot	maximale lengte wortelopschot	maximale lengte wortelopschot	maximale lengte wortelopschot	maximale lengte wortelopschot
0 cm per stuk	≤ 40 cm per stuk	≤ 70 cm per stuk	≤ 120 cm per stuk	> 120 cm per stuk

hoeveelheid wortelopschot

Groen-boom-leiboom-snoeibeeld (RAW-hoofdcodes 70.23.32/70.23.82)				
A+	A	B	C	D
Geen snoeiachterstand.	Geen snoeiachterstand.	Geen snoeiachterstand.	Enige snoeiachterstand.	Veel snoeiachterstand.
leeftijd scheuten	leeftijd scheuten	leeftijd scheuten	leeftijd scheuten	leeftijd scheuten
≤ 2 jaar per stuk	≤ 2 jaar per stuk	≤ 2 jaar per stuk	≤ 4 jaar per stuk	> 4 jaar per stuk

snoeibeeld leibomen

Groen-boom-knotboom-snoeibeeld (RAW-hoofdcodes 70.22.32/70.22.82)				
A+	A	B	C	D
Geen snoeiachterstand.	Geen snoeiachterstand.	Geen snoeiachterstand.	Enige snoeiachterstand.	Veel snoeiachterstand.
leeftijd uitlopers	leeftijd uitlopers	leeftijd uitlopers	leeftijd uitlopers	leeftijd uitlopers
≤ 3 jaar per stuk	≤ 3 jaar per stuk	≤ 3 jaar per stuk	≤ 5 jaar per stuk	> 5 jaar per stuk

snoeibeeld knotbomen

7 BOMENBELEID

7.1 Algemeen

Een belangrijke basis voor het omgaan met bomen ligt er in het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte. De verschillende facetten hiervan zijn weergegeven in een criterialijst.

Om het bomenbeleid en vooral de bescherming van houtopstanden handen en voeten te geven, is goede regelgeving belangrijk. In de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Tholen (APV) is een onderdeel opgenomen voor het bewaren van houtopstanden. In het kader van deze regelgeving is het voor particulieren verboden zonder kapvergunning een boom te kappen die op een hoogte van 1.30 m. een stamdiameter heeft groter dan 40 cm, en voor bomen die geplant zijn in het kader van een herplant- of instandhoudingsverplichting. Op openbare terreinen is het verboden zonder kapvergunning een boom te kappen die op een hoogte van 1.30 m. een stamdiameter heeft groter dan 20 cm.

De APV geeft aan dat voor beoordelingen zoveel mogelijk verwezen zal worden naar het groenbeleidsplan of gemeentelijke bestemmings-, groen-, bomen- of landschapsplannen. Dit hoofdstuk in dit groenplan is hiervoor het verwijzingsdocument.

In dit hoofdstuk zijn wettelijke, planmatige en beheersaspecten rond bomen beschreven. In hoofdzaak geeft dit hoofdstuk aan hoe omgegaan moet worden met verzoeken tot handelingen ten aanzien van gemeentelijke bomen. Voor wat betreft klachten over overlast zijn voor een aantal veel voorkomende klachten beleidsuitgangspunten opgesteld. Verder wordt aangegeven in welke situaties bomen mogelijk kunnen worden gekapt, zowel openbare bomen uit beheersoogpunt, als bij individuele overlast. Met de nadruk op 'mogelijk', omdat in de meeste situaties wordt aangegeven dat door maatregelen in de preventieve sfeer, boomvriendelijke oplossingen of acceptatie, er niet tot kappen hoeft te worden besloten.

Het beoordelingsformulier om de aanvraag van een kapvergunning te beoordelen maakt de afhandeling van aanvragen eenduidig en kan daarnaast ook gebruikt worden om te toetsen of al dan niet ingegaan kan worden op het verzoek van (een) inwoner(s) tot het kappen van een gemeentelijke boom.

Met dit boombeleid wordt ernaar gestreefd een gezond en gevarieerd bomenbestand in de gemeente Tholen in stand te houden en verder te ontwikkelen, die belangrijk is voor onder meer het straatbeeld, het woongenot, ecologie, het klimaat en als structurerend element.

7.2 Ontwerp en inrichting

Uitgangspunten standplaats (boven- en ondergrondse ruimte)

De duurzaamheid van een boom en zeker ook de overlast die een boom veroorzaakt, worden voor een belangrijk deel bepaald door de manier waarop bij aanplant rekening is gehouden met de juiste soortkeuze, de standplaats en de beschikbare ruimte. Doordat bomen relatief klein worden aangeplant en pas na jaren uitgroeien tot hun uiteindelijke omvang worden de gevolgen van foute keuzes hierin pas na jaren duidelijk.

Toepassingscriteria

Om de beschikbare kennis op dit gebied optimaal te gebruiken en toegankelijk te maken zijn in dit groenstructuurplan criteria opgenomen voor de aanplant van bomen. De gestelde eisen en criteria zijn gericht op het ontwikkelen van een duurzame boomstructuur. Hiertoe zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vitaliteit van de boom moet optimaal kunnen worden gegarandeerd. Een gezonde boom is over het algemeen veilig en duurzaam. Naast externe omstandigheden (stambeschadigingen bijvoorbeeld) zijn standplaats, groeiruimte, bodem en waterhuishouding en natuurlijk de juiste soortkeuze essentieel voor een vitale boom.
- De boom moet kunnen uitgroeien tot de soorteigen habitus (groeivorm). Dat wil zeggen dat de boom bovengronds en ondergronds de ruimte moet hebben om uit te groeien tot de vorm die de soort van nature ontwikkelt. Hierdoor blijft het beheer beperkt en ontstaat een fraaie verschijningsvorm van de boom.
- Het beheer van de boom (bijvoorbeeld snoeien, boomcontroles, ziektebestrijding) dient waar mogelijk te worden beperkt. Door te streven naar vitale bomen met een soorteigen habitus wordt hier grotendeels aan voldaan. Andere aandachtspunten hierbij zijn de aanplant op de juiste uiteindelijke afstand, beperking van het aantal boomspiegels (in gazons en verharding) en de aanplant van gezonde soorten.
- De eventuele overlast van bomen aan omwonenden moet zoveel mogelijk worden beperkt om draagvlak voor de instandhouding van de boom, ook bij uitgroeien tot uiteindelijke omvang, te behouden. Naast de omvang van de boom zijn zaken als vruchtdracht, drup, bezonning en bladoverlast hierbij van belang.

De technische en ruimtelijke criteria zijn verdeeld in algemene criteria en criteria voor bomen van verschillende afmetingen (zie schema hierna)

Algemene criteria

Voor de toepassing van bomen kunnen verschillende algemene criteria en aanbevelingen worden gehanteerd. Door alle plannen en studies vanaf de eerste schetsen hieraan te toetsen kan een betere boomstructuur worden bereikt.

Geen bomen planten die er eigenlijk niet kunnen staan; Het centrum van Tholen is erg compact gebouwd, met als gevolg dat er weinig ruimte is voor bomen. De nieuwere wijken hebben een wat grootschaligere opzet en zijn daardoor meer geschikt voor de aanplant van bomen.

Soms geen bomen planten versterkt de ervaring van de bomen die er wel staan; het omringende landelijke gebied van Tholen kenmerkt zich door openheid. Er zijn weinig wegen voorzien van een begeleidende boomstructuur, daardoor vallen de wegen die wel voorzien zijn van een begeleidende boomstructuur meer op in het landschap.

Beter één grote boom dan meerdere kleine; bomen van de eerste grootte kunnen uitgroeien tot imposante, grote en monumentale bomen. Kleinere bomen zijn over het algemeen sneller versleten en worden eerder vervangen. De meest waardevolle bomen in de openbare ruimte zijn in Tholen de oude, grotere bomen.

Bomen bij voorkeur in beplanting of gras; ongeacht de groeiplaatsverbeteringen bij bomen in verhardingen blijven bomen beter groeien als ze in beplanting of gras staan. In Tholen zijn weinig beplantingen of grasvakken in de bebouwde kom te vinden, er zijn dus weinig mogelijkheden om bomen aan te planten binnen de kom met uitzondering van de nieuwere wijken.

Inrichtingseisen voor bomen

Bomen dienen zoveel mogelijk toegepast te worden in groenstroken of gras. Alleen in uitzonderingsgevallen worden bomen in verharding toegepast. In dergelijke gevallen dient er meer ruimte te worden gereserveerd, zowel onder als bovengronds, door bijvoorbeeld voldoende afstand te bewaren t.o.v. rioleringen, kabels en leidingen en particuliere eigendommen. Hiervoor worden de volgende afstanden in acht genomen:

	Eerste grootte	Tweede grootte	Derde grootte	
<u>Bovengrondse ruimte</u>				
Afstand tot gebouw/gevel uitgegaan wordt van de halve hoogte van de uiteindelijke boom als minimale afstand. Voor leilinden geldt een afstand van > 1,5 m1	> 10,00	> 7,50	> 4,00	m1
breedte straatprofiel voor één rij uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel, deze afstand is twee maal de minimale afstand tot gevel	> 20,00	> 15,00	> 8,00	m1
breedte straatprofiel voor twee rijen uitgaande van bovengrondse maat van gevel tot gevel, maat is berekend op basis van twee maal afstand tot gevel en minimale tussenmaat (bij driehoeksverband)	> 25,00	> 19,00	> 10,00	m1
afstand tot kavelgrens (wettelijke minimale maat is in de gemeente Tholen vastgesteld op 0,5 m.)	> 2,00	> 2,00	> 1,00	m1
afstand tot rijbaan 30-50 km/uur-weg (tevens afhankelijk van opkroonhoogte)	> 1,00	> 1,00	> 1,00	m1
afstand tot rijbaan 60 km/uur-weg (tevens afhankelijk van opkroonhoogte)	> 2,00	> 2,00	> 2,00	m1
afstand tot rijbaan 80 km/uur-weg (tevens afhankelijk van opkroonhoogte)	> 4,00	> 4,00	> 4,00	m1
afstand tot openbare verlichting (uitgezonderd situaties waarbij de onderzijde van de kronen zich boven de armatuur bevindt)	> 7,00	> 5,00	> 3,00	m1
onderlinge afstand (afstand in de rij, gebaseerd op uitgroeimogelijkheden tot natuurlijke habitus)	> 15,00	> 10,00	> 7,00	m1
boomspiegel (bij standplaats in verharding)	> 4,00	> 2,25	> 1,00	m2
<u>Ondergrondse ruimte</u>				
afstand tot kabels en leidingen ☑criterium is gebaseerd op behoud van een acceptabel en veilig wortelgestel wanneer een sleuf gegraven wordt ten behoeve van kabels en leidingen. Dit geldt voor alle reguliere kabels en leidingen uitgezonderd de huisaansluitingen. Geldt tevens voor afstand tot hoofdtracé rioleringen, incl. IT-riolen (hierbij geldt wel dat er wortelwerende maatregelen genomen moeten worden). Voor regionale transportleidingen en bovengrondse hoogspanningsleidingen gelden aanvullende eisen)	> 3,00	> 2,00	> 1,50	m1

Structuurverbeterende projecten

Om de groenstructuur te verbeteren zijn projecten opgesteld welke zijn aangegeven in hoofdstuk 5 (groenstructuur). Deze projecten zijn bedoeld om de groenstructuur van elke kern op de lange termijn aanzienlijk te verbeteren. Veel van deze projecten hebben betrekking op het aanplanten van bomenrijen. Voor een aantal van deze projecten is realisatie (in de huidige situatie) niet haalbaar door bijvoorbeeld ligging van kabels/leidingen/riolering, onvoldoende beschikbare ruimte in het straatprofiel, onderhoud van watergangen e.d. Bij een reconstructie zullen deze projecten indien mogelijk meegenomen worden.

Wanneer projecten niet uitgevoerd kunnen worden wegens (een van) bovengenoemde redenen, kan van de plannen afgeweken worden, dan wel kan het plan in aangepaste vorm uitgevoerd worden.

7.3 Beoordeling kapaanvragen

Alle aanvragen voor het kappen (of eerste keer kandelaberen) van bomen worden beoordeeld, waarbij een beoordelingsformulier wordt ingevuld om af te kunnen wegen wat het belang van boombehoud is en het belang van de aanvrager (het verzoek om de boom te kappen).

Voor het kappen van bomen welke zijn aangegeven in de gewenste boomstructuur (groenstructuurkaarten) worden (ongeacht of deze door stamonttrek al dat niet vergunningsplichtig zijn) in beginsel niet gekapt, tenzij sprake is van een ernstige bedreiging van de openbare veiligheid, noodtoestand of andere uitzonderlijke situaties, zoals een zwaarwegend maatschappelijk belang. Ook kan hierbij gedacht worden aan situaties die tijdens natuurgeweld zich voor kunnen doen of voorgedaan hebben. Tot deze categorie kan ook aantasting door ziekten en plagen worden gerekend wanneer dit de boom dusdanig aantast dat daardoor de veiligheid van de directe omgeving in gevaar wordt gebracht, danwel hoge onderhoudskosten nodig zijn zonder uitzicht op duurzaam behoud van de boom.

Voorts wordt beoordeeld op:

- groeistoornissen (ziekte, groeiplaatsproblemen, etc.)
- hinder of overlast die de boom veroorzaakt:
  - Mate van schaduwwerking
  - Mate van blad- en/of bloesem- en vruchtval
  - Mate van overige hinder/overlast
- Mate van gevaar / risico (schade die boom veroorzaakt / kan gaan veroorzaken)
- Afstand tot de erfgrans (vgl. APV)
- Samenloop met ander procedures

Het belang van het boombehoud wordt beoordeeld op basis van de volgende onderdelen:

- Betekenis van de boom/bomen (Onderdeel groenstructuur, beeldbepalend, cultuurhistorische waardevol)
- Conditie van de boom/bomen
- Of de boom in geval van slechte conditie weer in goede conditie te krijgen is
- Stabiliteit / breukvastheid van de boom/bomen

Beeldbepalendheid en waardevolle bomen

Beeldbepalende waarde

Er sprake van een beeldbepalende waarde van een houtopstand als deze:

- onderdeel uitmaakt van een rijksmonument;
- onderdeel uitmaakt van de gewenste boomstructuur;
- onderdeel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur of groenstructuur op wijkniveau;
- nationaal monumentaal is (landelijk register);
- lokaal waardevol is.

Lokaal waardevolle bomen

Om als lokaal waardevolle boom in aanmerking te komen dient een boom te voldoen aan de navolgende eisen:

- de boom is zichtbaar vanaf de openbare weg (moet direct opvallen);
- de boom is opvallend door grootte en stamdoorsnede, gecombineerd met bijvoorbeeld silhouet, bladvorm, bloei, bladkleur, stam;
- de boom heeft een goede conditie, of is bij afname daarvan, weer in een goede conditie te brengen;

en/of:

- De boom heeft grote ruimtelijke betekenis (blikvanger) als solitaire boom, of als boomgroep, bomenrij; hierin spelen de begrippen ensemblewaarde en cultuurhistorische waarde mee.

Daarnaast zijn er nog een aantal specifieke kenmerken, bomen die aan een van deze kenmerken voldoen kunnen eveneens als lokaal waardevol aangemerkt worden.

- zeer weinig voorkomend in de gemeente, dendrologisch waardevol of van een bijzondere variëteit;
- de boom is geadopteerd door, bijvoorbeeld door een stichting, vereniging of school;
- de boom is cultuurhistorisch waardevol (herdenkingsboom, behorend bij een monument).

Herplantplicht

Het behouden van beplantingen is mogelijk door het weigeren van een kapaanvraag of het opleggen van een herplantplicht. De herplant kan vrijblijvend gevraagd worden, maar kan ook als voorwaarde aan de kapvergunning worden gekoppeld. Het opleggen van een herplantplicht is een beperking voor de grondgebruiker en moet dan ook gemotiveerd worden toegepast.

Herplantplicht wordt in de kapvergunning opgelegd als een of meerdere van de onderstaande gevallen van toepassing is:

- Kappen van een beeldbepalende boom ten gevolge van een slechte vitaliteit van de boom waarbij gevaar voor de omgeving bestaat;
- Kappen van één of meerdere bomen om de bouw van een bouwwerk, waarvoor bouwvergunning is verleend, mogelijk te maken;
- Verwijderen van bomen of beplanting voor de bouw van opstallen in het landelijk gebied, die voor de bedrijfsvoering noodzakelijk zijn;
- Verwijderen van bomen of beplanting die als visuele afscherming of geluidsscherm zijn aangebracht;
- Verwijderen van bomen of beplanting die deel uit maakt van de groene hoofdstructuur.

Indien een herplantplicht wordt opgelegd, dient deze binnen één jaar na de kap te zijn gerealiseerd rekening houdend met het plantseizoen. In de vergunning zal worden aangegeven welke boomsoort, aantal en maat moet worden geplant. Ook zal een datum worden genoemd waarop controle op de herplant zal plaatsvinden.

Wanneer inwoners de gemeente verzoeken om een boom in het openbare gebied te kappen zal niet direct kapvergunning worden aangevraagd, maar wordt allereerst gezocht naar andere oplossingen van de klacht die aan het verzoek tot het kappen van de boom ten grondslag zal liggen. Vervolgens kan aan deze beleidsnotitie getoetst worden of er kapvergunning verleend kan worden, waarbij het beoordelingsformulier (zie bijlage) als hulpmiddel gebruikt kan worden. Het afdelingshoofd is gemandateerd om namens het college op basis van deze beleidsuitgangspunten te besluiten geen kapvergunning aan te vragen danwel om een verzoek om te kappen te weigeren.

7.4 Hinder/overlast

Regelmatig worden er in onze gemeente klachten gemeld over overlast van bomen op openbaar terrein. Deze klachten variëren van overlast van vallende vruchten, overlast van luis tot overlast door wortels die bestrating opdrukken of ingroeien in kabels, leidingen of riolering. Niet elke klacht is aanleiding om maatregelen ten aanzien van de boom te treffen. Soms is het direct duidelijk of er wel of niet iets met een klacht gedaan kan/moet worden. Soms is het echter moeilijker te zeggen of het bomenbelang boven de klacht gaat of andersom.

Bij de beoordeling van klachten over bomen staat het behoud van de boom voorop. Bomen hebben bijvoorbeeld een ecologische functie, ze dragen bij tot de kwaliteit van de leefomgeving en hebben een belangrijke functie in de herkenbaarheid van de kern. Van belang is dus om vast te leggen hoe er met klachten van overlast van bomen in het openbaar gebied om moet worden gegaan.

Met betrekking tot het omgaan met overlastgevende bomen in het openbaar gebied worden in deze paragraaf beslissingen inzichtelijk gemaakt over het wel of niet kappen van een overlastgevende boom. Daarbij wordt duidelijkheid verschaft over de vraag of een klacht reden is of zou moeten zijn om de boom waarover geklaagd wordt te verwijderen of andere maatregelen te treffen.

Voor een aantal veel voorkomende klachten gelden de volgende beleidsuitgangspunten:

Vallende bladeren (en bloesem)

De piek van de jaarlijkse bladval ligt tussen eind oktober en eind november. Sommige mensen ervaren het opruimen als veel werk, of het nu is van hun eigen boom, of van openbare bomen. Anderen vinden het een plezierige en ontspannende bezigheid die bij het tuinieren hoort. Meestal is het blad in een periode van vier tot zes weken voldoende opgeruimd door zowel gemeente en particulieren. Blad is in feite een natuurlijke bodembedekker en bodemverbeteraar en kan op veel plaatsen blijven liggen. Dit geldt natuurlijk niet voor bijvoorbeeld straten, trottoirs, grasvelden etc., maar wel voor stroken met beplantingen.

Normale blad- en bloesemval kunnen geen aanleiding zijn om tot het verwijderen van bomen over te gaan.

Allergie voor bomenstuifmeel

Iedere boomsoort heeft zijn eigen, specifieke bloeitijd en de meeste allergiepatiënten zijn niet allergisch voor alle bomen, maar voor één soort of groep van soorten. Als een boomsoort eenmaal bloeit, zit de lucht overal vol pollen van die soort. Het omzagen van de boom voor het huis helpt de patiënt op geen enkele manier, want die ene boom heeft maar een minimaal aandeel in de totale hoeveelheid stuifmeel in de lucht. Zelfs het omzagen van alle bomen in de wijde omgeving helpt om dezelfde reden heel weinig. De overlast zal niet ieder jaar even heftig optreden, want het weer speelt een grote rol. Een regenbui op het juiste moment slaat veel stuifmeel neer. Te concluderen is dat allergiepatiënten niet gebaat zijn bij het weghalen van bomen die veel stuifmeel geven. Voor problemen van deze aard wordt een boom niet verwijderd.

Zware zaden en vruchten

Eikels, kastanjes en noten, soms ook de vruchten van sierappels en sierperen kunnen hard neerkomen op mensen, auto's en andere 'kwetsbare' bezittingen. In bestaande situaties kan bij extreme overlast het kappen en vervangen van de bomen een optie zijn. Er dient dan sprake te zijn van relatief grote vruchten, die het gebruik van een trottoir beperken en er zijn geen of onvoldoende alternatieven voor parkeren in de omgeving.

Bij nieuwe plannen dient de soortkeuze erop gericht te zijn om géén bomen met zware zaden of vruchten langs openbare wegen te planten.

Lichte zaden en vruchten

Er zijn boomsoorten die enorme hoeveelheden zaad maken om dat door de wind te laten verspreiden. Dit komt voor bij ondermeer berken, iepen, wilgen en populieren. Ook dit 'probleem' is van tijdelijke aard, zeker als het weer meewerkt. Bij warm en droog weer wordt al het zaad in enkele dagen of weken losgelaten; bij koel en vochtig weer komt het zaad vaak niet eens van de boom. De 'rommel' verdwijnt snel door wind, regen en straatreiniging, en doordat zaden of pluis verteren. Gezien de geringe werkelijke overlast kan dit geen reden zijn om tot kap over te gaan. Er zal in nieuwe situaties terughoudend omgegaan worden met het planten van deze soorten in woonstraten. Het kan voorkomen dat bomen overmatige zaadvorming hebben, dit heeft dat vaak te maken met een groeistoornis (ziekte/groeiplaatsproblemen). Wanneer de conditie niet verbeterd kan worden kan in dergelijke gevallen tot kap overgegaan worden.

Honingdauw (met of zonder roetdauw-schimmel) door luisaantasting

Veel straat- en laanbomen, zoals diverse lindesoorten, zijn een aantrekkelijke gastheer voor luizen, die de plantensappen opzuigen en daarna zoete druppels uitscheiden. Deze honingdauw is een plakkerige substantie die op alles terecht komt dat enige tijd onder de boom aanwezig is. Honingdauw maakt weliswaar alles onder de boom vies, maar richt voor zover bekend geen schade aan, ook niet aan autolak. De plakkerigheid kan afgewassen of afgespoeld worden. De ergste overlast duurt in een gemiddelde zomer niet meer dan drie maanden, namelijk van half juni tot half september. In de overige maanden van het jaar waarin de bomen bladeren hebben zijn de luizen veel minder actief. Iedere regenbui in de zomer vermindert de overlast. In koele natte zomers zijn er minder klachten, terwijl droge, warme zomers leiden tot een echt 'luizenjaar'. Een ernstige luizenaantasting heeft al snel tot gevolg dat een leger van natuurlijke vijanden aantreedt, waardoor de plaag vermindert.

In nieuwe plannen dienen geen luisgevoelige bomen geplant te worden:

- op plaatsen waar auto's onder of nabij de bomen geparkeerd worden;
- in straten waar de huizen direct aan een trottoir of groenvakken met bomen grenzen;
- op en rond speelterreinen;
- op pleinen met terrassen en winkels met uitstalruimtes.

Voor bestaande situaties geldt dat er in geval van klachten over honingdauw in principe geen bomen worden gekapt. Op de bekend zijnde locaties waar bomen dergelijke overlast veroorzaken wordt er biologische luisbestrijding toegepast. De bladluizen worden dan bestreden met behulp van één van de natuurlijke vijanden van de bladluizen: de larven van het inheemse lieveheersbeestje, die hiervoor worden uitgezet. In de meeste gevallen heeft dit voldoende effect. Wanneer door één boom overlast wordt veroorzaakt op minimaal 4 parkeerplaatsen kan overwogen worden om deze boom te kappen en te vervangen door een boom die niet luisgevoelig is. Indien het echter een beeldbepalende boom betreft (zie paragraaf 5.1) is kap niet aan de orde.

Schaduw of lichtbeperking

In nieuwe plannen dient gerekend te worden met een plantafstand tussen een boom in het openbaar groen en gevels zoals is aangegeven in tabel paragraaf 6.2. Wanneer bij bestaande situaties de criteria zoals aangegeven in de eerder genoemde tabel niet gehaald worden zal de mate van overlast beoordeeld worden door de volgende normering:

Schaduwobjectnormering:

- Schaduw in (hoofd)woonruimte	- ernstige hinder
- Schaduw in tuin/terras	- matige hinder
- Schaduw overige locaties	- geringe hinder

Windroosnormering:

- Schaduwgebied valt volledig op zuidzijde perceel	- ernstige hinder
- Schaduw valt deels op west- of oostzijde perceel	- matige hinder
- Schaduw valt deels op noordzijde perceel	- geringe hinder

In geval van ernstige hinder kan kapvergunning verleend worden, mits de boom niet beeldbepalend is.

Indien het een beeldbepalende boom betreft zal allereerst de mogelijkheid onderzocht worden of snoei een oplossing kan bieden. Dit kan alleen als het gaat om begeleidingssnoei, zoals het verwijderen van een enkele tak, of het verwijderen van de onderste takken van een boom. Het drastisch inkorten van de gehele kroon (kandelaberen) staat gelijk aan het vellen van de boom.

In bestaande situaties kan bij beeldbepalende bomen tot het overgaan tot kandelaberen worden besloten, na beoordeling van de mate van overlast (volgens de normering zoals hierboven aangegeven) en als er een wens bestaat van een meerderheid van directe belanghebbenden. Bij niet beeldbepalende bomen kan tot kap/vervang worden besloten nadat er een beoordeling heeft plaatsgevonden.

Schade aan bebouwing

Wanneer takken een gebouw gaan raken en snoei geen oplossing biedt (boom wordt misvormd) kan indien het een beeldbepalende boom betreft tot het overgaan tot kandelaberen worden besloten, na beoordeling van de mate van overlast (volgens de normering zoals hierboven aangegeven) en als er een wens bestaat van een meerderheid van alle bewoners in een straat.

Bij niet beeldbepalende bomen kan tot kap/vervang worden besloten nadat er een beoordeling heeft plaatsgevonden.

Om schade te voorkomen dient er in beplantingsplannen een plantafstand aangehouden te worden tussen de stam en een gebouw zoals aangegeven in de tabel tabel paragraaf 6.2.

Slecht groeiende bomen in verhardingen, vanwege zuurstofgebrek, verkeerde grond, te veel verdichte grond, te hoge grondwaterstand of toestromend straatwater.

Dit kan ontstaan bij bomen in groenvakken en bij bomen in verhardingen, waar onvoldoende doorwortelbare en voedzame grond aanwezig is. Een hoge grondwaterstand of lage ligging van het groenvak kan het afstervingsproces proces versnellen.

Bij beeldbepalende bomen en lokaal waardevolle bomen zal indien mogelijk groeiplaatsverbetering toegepast worden. Overige bomen kunnen in dergelijke gevallen gekapt worden. Bij het ontbreken of onvoldoende aanwezig zijn van groenvakken en voortuinen, kan overwogen worden om in een straat met bijvoorbeeld 7 tot 8 slecht groeiende “verhardingsbomen” er 2 of 3 in de verharding terug te planten.

Daarbij dient er veel aandacht te zijn voor de groeiplaats en open ruimte rond de boom, zie ook de criteria zoals aangegeven in de tabel paragraaf 6.2. Wanneer echter, door welke omstandigheden dan ook (verkeer, leidingen, waterstand), de vereiste ondergrondse groeiruimte niet gegeven kan worden, is het niet zinnig om een boom in de verharding te planten.

Schade aan riool/gresbuizen

Bij nieuwe plannen dienen bomen uit voorzorg op afstand (zie criteria tabel paragraaf 6.2) uit leidingstroken te worden geplant. In bestaande situaties is er alleen een geldige reden om te kappen als aan de onderhoudsplicht voor riool/gresbuizen is voldaan, bijvoorbeeld het tegengaan of voorkomen van scheurtjes in rioolbuizen. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat een wortel nooit in een in tact zijnde buis groeit.

Wortelopdruk

Wanneer bomen met ruime groeiplaatsen in openbaar groen een voet-, fietspad of straat onder hun kronen hebben/krijgen, kan in de loop der tijd de verharding door wortels opgedrukt worden. Bij het beheer van dergelijke straten en paden dient dit in de beheerskosten te worden meegenomen. Er zal vaker een geringe ophoging met herbestrating moeten plaatsvinden dan bij een straat of pad dat niet onder kroonprojecties ligt. Er zal in haalbare gevallen groeiplaatsverbetering plaats moeten vinden en de verharding zal hersteld worden. Indien dit onvoldoende resultaat heeft kan dit een reden zijn om bomen te kappen. Wanneer deze bomen binnen de hoofdgroenstructuur en de groenstructuur op wijkniveau staan is herplant nodig. Hierbij dient er veel aandacht te zijn voor de groeiplaats en open ruimte rond de boom, zie ook de criteria zoals aangegeven in tabel paragraaf 6.2. Wanneer echter, door welke omstandigheden dan ook (verkeer, leidingen, waterstand), de vereiste ondergrondse groeiruimte niet gegeven kan worden, is het niet zinnig om een boom in de verharding te planten. Bij het ontbreken of onvoldoende aanwezig zijn van groenvakken en voortuinen, kan overwogen worden om in een straat met bijvoorbeeld 7 tot 8 wortelopdruk veroorzakende “verhardingsbomen” er 2 of 3 in de verharding terug te planten.

Daarbij dient er veel aandacht te zijn voor de groeiplaats en open ruimte rond de boom, zie ook de criteria zoals aangegeven in de tabel paragraaf 6.2. In principe worden er wegens wortelopdruk geen bomen geroid anders dan om bovengenoemde redenen beschreven. Ook in verband met meldingen van overlast door wortelgroei van gemeentelijke bomen geldt dit principe aangezien een huiseigenaar toezicht moet houden of onderhoud aan boom(wortels) nodig is. Daarnaast geeft het wortelkaprecht (art. 5.44 lid 2 BW) huiseigenaren het recht zelf doorschietende wortels weg te hakken (Zie ook art. 3:13 BW Er mag slechts een beperkt deel van de wortels worden verwijderd.). Van de gemeente kan niet worden verwacht dat zij bijhoudt of boomwortels problemen kunnen geven (mede omdat ondergrondse inspecties op andermans terrein nodig zouden zijn).

Uitzondering hierop vormen boomsoorten waarvan bekend is dat deze overmatige wortelopslag kunnen hebben die schade kan veroorzaken (zoals o.a. abelen, canadese populier en ratelpopulier). Wanneer dergelijke bomen schade (dreigen te) veroorzaken zullen maatregelen genomen moeten worden.

Klachten door overlast van bomen zullen per geval worden behandeld indien deze niet vallen onder de algemene uitgangspunten zoals in dit hoofdstuk staan vermeld.

Soms is het rooien van een boom de enige manier om ernstige overlast tot een acceptabel niveau terug te brengen. Tot het rooien van een boom als uiterste maatregel voor het oplossen van een terechte klacht kan worden overgegaan als:

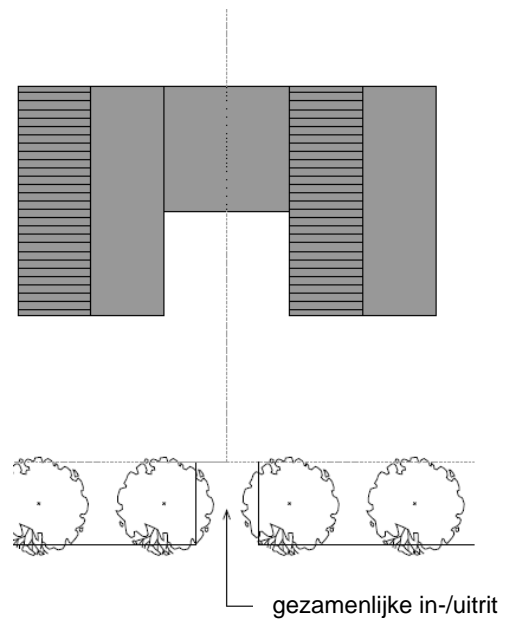
- Het bomen zijn die een direct gevaar vormen, omdat ze kunnen omwaaien of er takken van kunnen breken;
- Het zieke bomen zijn die een gevaar kunnen vormen voor andere bomen als infectiehaard. Hierbij valt te denken aan de iepenziekte, de watermerkziekte (met name bij wilgen), bacterievuur (bij vruchtbomen) en loodglans;
- Het nieuw geplante bomen betreft waarvan na een aantal jaren blijkt dat de beheerskosten onevenredig hoog zijn, terwijl dit niet in de lijn der verwachting lag. De hoge beheerskosten betreffen zowel het snoeien van takken en wortels, als het herstellen van verhardingen;
- Het bomen zijn waarvan het behoud vanwege stedenbouwkundige veranderingen in het kader van de reconstructie van leef- en woonomgeving niet mogelijk is gebleken;
- Het bomen zijn, waarvan de vitaliteit duidelijk terugloopt en er de verwachting bestaat dat de vitaliteit van deze bomen zich niet meer zal verbeteren.
- Het bomen zijn buiten de gewenste groenstructuur, waarvoor verzocht wordt deze te kappen en waarbij er voldoende draagvlak is onder bewoners.

7.5 Bomen en uitritten

Bij aanvragen voor het aanleggen van inritten (waarbij soms bomen moeten wijken) geldt de beleidsregel van één inrit per woning, met de optie om in een woonwijk een aanvraag te weigeren (inritten van twee woningen combineren als het belang van een boom dat wenselijk maakt). De maximale breedte van nieuw aan te leggen in-/uitritten bedraagt 4.00 meter. Voor bomen uit de gewenste boomstructuur wordt in beginsel geen omgevingsvergunning voor de activiteit kappen verleend.

Het is niet vanzelfsprekend dat bij het verlenen van een omgevingsvergunning activiteit uitrit aanleggen of veranderen, automatisch een vergunning wordt verleend voor de activiteit kappen. Dit blijft te allen tijde een zelfstandige belangenafweging. Indien de aangevraagde vergunning voor de activiteit kappen verband houdt met een vergunning voor een andere activiteit wordt in de voorwaarden opgenomen, dat pas van de vergunning voor de activiteit kappen gebruik mag worden gemaakt als daadwerkelijk tot bouw of aanleg van een inrit wordt overgegaan.

Principetekening gezamenlijke in-/uitrit

8 AANBEVELINGEN

8.1 Budgetneutrale aanbevelingen

8.1.1 Maatregelen groenstructuur

In 2013 is besloten dat maatregelen voor verbetering van de groenstructuur uitsluitend worden uitgevoerd als dat kan meeliften met andere werkzaamheden en als de uitvoering daarbij in later stadium tot meerkosten zou leiden. Dit betekent dat het jaarlijkse budget van 10.000 euro, dat hiervoor aan de voorziening wegen is toegevoegd niet jaarlijks wordt benut. Door te redeneren vanuit het jaarlijks beschikbare budget kunnen ook andere projecten (die zonder mee te liften kunnen worden uitgevoerd, zonder dat dit tot meerkosten leidt) ook in uitvoering komen.

Voorgestelde prioritering hiervoor is als volgt:

- Projecten die mee kunnen liften krijgen voorrang boven andere projecten;
- Budgettaire mogelijkheden leveren een selectie op van overige projecten die vervolgens aan bod kunnen komen;
- Van deze overige projecten komen de projecten die meerdere waarden vergroten het eerst in aanmerking;
- In het bijzonder betreft dit de ecologische waarde (het vergroten van de biodiversiteit) en toekomstwaarde (projecten die een bijdrage leveren aan de aanpassing aan klimaatveranderingen)

8.1.2 Bomen in voortuinen

Vanwege de waarde van een groen straatbeeld kijken we bij herinrichtingen in overleg met de bewoners naar ruimte voor groen. Mocht er in de openbare ruimte geen of weinig ruimte zijn voor bomen of ander groen dan wordt aanbevolen om een boom te schenken aan de bewoners. Daarbij is de voorwaarde dat bewoners de geschonken boom planten in de voortuin. Uiteraard is deelname hieraan op basis van vrijwilligheid. De eventuele nieuwe eigenaren worden zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van de boom. In samenhang met bovengenoemde aanbeveling is er budget beschikbaar als er meegelift wordt met andere (meestal civiele) werkzaamheden om hieraan invulling te kunnen geven.

8.1.3 Beleidsregels opstellen voor groencompensatie

Wanneer blijkt dat bij een ontwikkeling het onvermijdelijk is dat groen (gras, planten, struiken, bomen) moet plaatsmaken voor een andere invulling of functie, is het gewenst dat dit groen gecompenseerd wordt. Het is wenselijk om dat volgens een bepaalde standaard te doen en dus zouden daar dan spelregels voor moeten worden bepaald. De aanbeveling is dus om beleidsregels vast te leggen, zodat duidelijk is welk groen in aanmerking komt voor groencompensatie, hoe de beoordeling plaats gaat vinden en wat de voorkeursvolgorde is van compenseren.

8.2 Overige aanbevelingen

8.2.1 Zelfbeheer zichtbaar maken

Diverse groenlocaties zijn in beheer overgedragen aan bewoners(groepen). Voorgesteld wordt om dit zelfbeheer zichtbaar te maken door plaatsing van bordjes of een logotegel, waaruit blijkt dat op die locatie het onderhoud door bewoners wordt uitgevoerd. Dat als waardering voor hun inzet en als stimulans voor anderen.

8.2.1 Zonering toepassen

De groenvisie maakt onderscheid in zones die een verschillend beeld en beheer zouden moeten hebben. Door de doorgevoerde hervormingen en bezuinigingen is dit onderscheid afgevlakt. Het intensieve niveau (A-niveau CROW) is komen te vervallen. Recent is voor wat betreft het onkruidbeheer op verhardingen weer een beweging terug gemaakt door in de zone (centrum en ontsluitingswegen) weer naar dit A-niveau te streven. Aanbevolen wordt om het onderhoud van het openbaar groen hierop te laten aansluiten door vanaf 2020 opnieuw A-niveau te gaan hanteren, maar dan uitsluitend in de centrumgebieden. Voor het groen langs de ontsluitingswegen wordt aanbevolen om het B-niveau te behouden en de biodiversiteit en belevingswaarde te vergroten door omvormingen en aangepast beheer. Aan de hand van nader onderzoek moet blijken welke aanpassingen hiervoor precies nodig zijn.

8.2.2 Zeeuwse Bijenstrategie ondertekenen

Het is een speerpunt om de biodiversiteit en ecologische waarde van het groen te vergroten. Het belang van bloeiende kruiden voor insecten als bijen, hommels en vlinders is groot. De intentieverklaring van Zeeuwse Bijenstrategie is: *“Met de ondertekening van de Zeeuwse Bijenstrategie verklaren wij een bijdrage te zullen leveren aan de ambitie om Zeeland de meest bijvriendelijke provincie van Nederland te maken. Wij beloven bovendien om binnen 9 maanden na ondertekening één of meer concrete acties / maatregelen / projecten te melden die in de twee jaar daarop volgend zullen worden uitgevoerd.”* In dit groenplan wordt de het probleem van de bijensterfte, het belang van bijen voor bestuiving en de aandacht die gevraagd wordt voor de insecten benoemd en worden concrete maatregelen genoemd die in het groenbeleid en -beheer ingepast worden. Door ondertekening van deze bijenstrategie wordt nog eens onderstreept dat we dit belang zien en dat we ons scharen achter het gezamenlijke doel van de partners van het platform bijvriendelijk Zeeland. Concrete investeringsmaatregelen en aangepast beheer kunnen hieraan verder invulling geven, waarvoor de volgende maatregelen worden aanbevolen:

8.2.3 Pilotproject en onderzoek bloemrijk gazon

Zoals hierboven aangegeven past behoud en verdere ontwikkeling van bloeiende kruiden in gazons dus juist bij de doelstelling om de biodiversiteit te bevorderen. Door bloemen in gazons te accepteren en te bevorderen kan ook de belevingswaarde vergroot worden. Aanbevolen wordt om intern onderzoek te doen naar de mogelijkheden om binnen het huidige beheer, of met geringe aanpassingen, de kruidengroei te stimuleren en te laten uitbreiden, door lokaal onderzoek te ondersteunen, kennis in te huren om kansen voor vergroten van de biodiversiteit te kunnen benutten en het genoemde onderzoek te faciliteren door hiervoor een pilotproject uit te voeren.

8.2.4 Het inzaaien van braakliggende gronden met bloemenmengsels

Een andere maatregel om de biodiversiteit en ecologische waarde van het groen te vergroten is het toepassen van bloemenmengsels die gunstig zijn voor insecten: Veel mengsels zorgen voor genetische floravervalting doordat ze bestaan uit soorten van exotische oorsprong die veel grote bloemen geven, maar weinig nectar produceren. Het is dus van belang goede mengsels te kiezen en het ecologische belang voor te laten gaan boven de belevingswaarde. Het effect zal kortdurend zijn doordat er geen maa- en afvoerbeleid wordt toegepast. Dat kunnen we voor braakliggende terreinen accepteren omdat die gronden mogelijk weer snel in gebruik worden genomen. Door aangepast maaibeleid zou het effect lang in stand gehouden kunnen worden (zie volgende aanbeveling).

8.2.5 Het inzaaien van grasvlakken in dorpsbossen met bloemenmengsels incl. de toepassing van ecologische maaibeheer voor de instandhouding ervan.

Door hun ligging, grootte en inrichting bieden de dorpsbossen veel potentie voor ecologische waarde die vergroot kan worden door diverse maatregelen (zie de projectenlijst per kern: pag. 20 t/m 37 en paragraaf 6.3: pag. 40-41). Door het (deels) inzaaien met geschikt bloemenmengsel wordt de ecologische waarde verder vergroot. Voor de instandhouding en verdere uitbreiding ervan wordt aanbevolen om het totale areaal gras, ca. 1900 are, in die gebieden wat niet begraaasd wordt, maar geklempeld wordt, anders te beheren. Te weten hier een maa- en afvoerbeheer op toe te passen. In combinatie met een lagere maaifrequentie en gefaseerd maaibeheer (toepassing van sinusbeheer) kunnen de meerkosten relatief beperkt blijven. Door jaarlijks 80 % te maaien en 20 % te laten staan blijven er zoomranden gehandhaafd, van belang voor overwintering van soorten.

8.2.6 Het verhogen van het budget voor structuurverbeterende maatregelen

In aanvulling op paragraaf. 8.1.1. wordt aanbevolen om het budget voor de projecten van de groenstructuurkaarten (pagina 20 t/m 37) op te hogen, zodat de gewenste groenstructuur eerder bereikt kan worden en een gerichte uitvoeringsplanning opgesteld kan worden. De verschillende waarden van groen nemen daardoor sneller toe. Aanbevolen wordt om het huidige budget van 10.000 euro per jaar te verdubbelen.

9 FINANCIËN

Bij de in hoofdstuk 8 genoemde aanbevelingen horen de volgende financiële consequenties. Er wordt ook een aanbeveling gedaan qua prioritering. Daarbij wordt uitgegaan van het principe om klein te beginnen om zo het ecologisch groenbeheer zo stapsgewijs te introduceren en te laten vergezellen van duidelijke uitleg. Onderstaand overzicht biedt globaal inzicht in de financiële consequenties van de aanbevelingen. Vanuit een nadere uitwerking kan pas gericht begroot worden.

Enmalige investeringen:

- Pilotproject en onderzoek bloemrijk gazon uitvoeren (1ste jaar) € 5.000,--
- Pilotproject en onderzoek bloemrijk gazon uitvoeren (2de jaar) € 2.500,--
- Niet begraasde delen van ruw gras in dorpsbossen omvormen naar bloemrijkgras.
In totaal gaat het om ca. 19 ha. De kosten voor het inzaaien van 10% van deze locaties, waar dit het meeste effect oplevert, worden geraamd op: € 8.000,--
(een keuze voor een hoger percentage levert uiteraard groter effect op de ecologische waarde op)
- Op braakliggende gronden bloemenmengsels inzaaien die gunstig zijn voor insecten, in het bijzonder voor bijen, hommels en vlinders. In totaal gaat het om ca. 28 ha.
De kosten voor het inzaaien van 10% van deze locaties, worden geraamd op: € 11.500,--
(een keuze voor een hoger percentage levert uiteraard groter effect op de ecologische waarde op)

Structurele verhoging beheerbegroting:

- Hoger beheerniveau beplantingen in centrumgebieden: ca. 4.400 m² op A-niveau beheren in plaats van op B-niveau: Hiervoor is nodig: Een extra onderhoudsronde, een extra knipronde en hogere eisen aan de mate van geslotenheid en belevingswaarde betekent benodigde ophoging van renovatiebudget voor eerder vervangen, jaarlijks 5%: € 8.500,--
- Maai en afvoerbeheer toepassen op het gras in de dorpsbossen, meerkosten van dit aangepaste beheer bedragen ca.: € 11.000,--
- Het verhogen van het budget voor structuurverbeterende maatregelen € 10.000,--

A. Algemeen

1. Datum aanvraag _____

2. Gegevens aanvrager _____

3. De vergunning is aangevraagd voor:

- Eén boom
- Meerdere bomen   Aantal: •   stuk(s)
- Aaneengesloten houtopstand   Oppervlakte: •   m²
- Rooien / kappen
- Verplanten
- 1ste keer Kandelaberen

4. Gegevens boom / bomen / houtopstand _____

5. Is aanvrager eigenaar of zakelijk gerechtigde van de grond waarop de boom staat?

- Ja
- Nee, dan kan de aanvraag alleen in behandeling worden genomen met schriftelijke toestemming van de eigenaar of zakelijk gerechtigde.

6. Kapvergunningvrije houtopstand? (vgl. art. 1 lid 4 en art. 15 lid 2 en 3 en A.P.V. art. 4.11)

- Ja, dan is geen kapvergunning vereist
- Nee

7. Betreft de aanvraag een houtopstand waarvoor in principe geen kapvergunning wordt verleend?

- Ja
Specificatie _____
- Nee

Zo ja, is er sprake van een ernstige bedreiging van de openbare veiligheid, noodtoestand of andere uitzonderlijke situaties (zoals een zwaarwegende maatschappelijk belang).

- Ja
Specificatie _____
- Nee, dan kan geen kapvergunning verleend worden.

B. Belang van de aanvrager

1. Reden van de aanvraag _____

2. Verhouding boom/beschikbare groeiplaats

Huidige grootte van de boom	Klein / gemiddeld / groot
Toekomstige grootte van de boom	Klein / gemiddeld / groot
Huidige ruimte bovengronds	Voldoende / onvoldoende
Huidige ruimte ondergronds	Voldoende / onvoldoende
Toekomstige ruimte bovengronds	Voldoende / onvoldoende
Toekomstige ruimte ondergronds	Voldoende / onvoldoende

3. Zijn er groeistoornissen (ziekte, groeiplaatsproblemen, etc.)

Ja	3	..
Nee	0	..

Specificatie

hinder of overlast die de boom veroorzaakt:

4. Mate van schaduwwerking

Schaduw in (hoofd)woonruimte

Ernstige hinder	3	..
-----------------	---	----

Schaduw in tuin/terras

Matige hinder	1	..
---------------	---	----

Schaduw overige locaties

Geringe hinder	0	..
----------------	---	----

Schaduwgebied valt volledig op zuidzijde perceel

Ernstige hinder	3	..
-----------------	---	----

Schaduw valt deels op west- of oostzijde perceel

Matige hinder	1	..
---------------	---	----

Schaduw valt deels op noordzijde perceel

Geringe hinder	0	..
----------------	---	----

5. Mate van blad- en/of bloesem- en vruchtval

Overmatig

Ernstige hinder	3	..
-----------------	---	----

Normaal

Matig/geringe hinder	0	..
----------------------	---	----

6. Mate van overige hinder/overlast

Ernstige hinder	3	..
-----------------	---	----

Matig/geringe hinder	1	..
----------------------	---	----

Geen of nauwelijks hinder	0	..
---------------------------	---	----

Specificatie:

7. Mate van gevaar / risico (schade die boom veroorzaakt / kan gaan veroorzaken)

Groot risico / grote schade	5	..
-----------------------------	---	----

Matig risico / grote schade	3	..
-----------------------------	---	----

Gering risico / geringe schade	1	..
--------------------------------	---	----

Geen of nauwelijks risico / schade	0	..
------------------------------------	---	----

Specificatie

Verwijzing bewijs / deskundigenrapport

8. Afstand tot de erfgrens te klein?

Ja / Nee

Zo ja, staat de boom er langer dan 20 jaar

Ja / Nee / n.v.t

9. Samenloop met ander procedures

Ja / Nee

Zo ja, welke:

Bouw- / aanleg- / inrit vergunning

anders:

Bouw-, inrit of aanlegvergunning al verleend?

Ja / Nee

Indien ja, nummer van de vergunning

n.v.t.

10. Ernstige bedreiging van de openbare veiligheid, noodtoestand of andere uitzonderlijke situaties (zoals een zwaarwegend maatschappelijk belang)

a. ja	25	..
b. nee	0	..

C. Belang van het boombehoud

1. Betekenis van de boom/bomen

Onderdeel groenstructuur

a. onderdeel van gewenste boomstructuur	5	...
---	---	-----

b. onderdeel van hoofdgroenstructuur	3	..
--------------------------------------	---	----

c. onderdeel van groenstructuur op wijkniveau	1	..
---	---	----

e. Staat niet in groenstructuur	0	..
---------------------------------	---	----

Specificatie

Beeldbepalende waarde

a.	beeldbepalend	10	..
b.	niet beeldbepalend	0	..

Specificatie

Een boom is beeldbepalend als deze direct zichtbaar is vanaf de openbare weg. Dat is hier niet aan de orde.

Cultuurhistorische waarde

a.	Cultuurhistorisch waardevol	10	..
b.	Cultuurhistorisch niet waardevol	0	..

Specificatie

2. Conditie

a.	goed	5	..
b.	redelijk	3	..
c.	matig	2	..
d.	slecht	0	..

Specificatie

3. In geval van slechte conditie is de boom weer in goede conditie te krijgen?

a.	ja	2	..
b.	nee	-5	..

Specificatie

nvt

4. Stabiliteit / breukvastheid

Wortelstelsel	Slecht / matig / redelijk / goed / niet beoordeeld
Stam	Slecht / matig / redelijk / goed
Kroon	Slecht / matig / redelijk / goed
Beoordeeld door:	Ambtenaar / (extern) boomspecialist

D. Afweging

Analyse **belang aanvrager (B)** _____ .. punten

Analyse **belang boombehoud (C)** _____ .. punten

Specificatie van eventuele overige afwegingen: _____

Inventarisatie mening derden/belanghebbenden

Naam: _____

Belang: _____

Conclusie groenbeheer:

- Geen kapvergunning vereist
- Kapvergunning verlenen
- Kapvergunning verlenen met voorschriften
- Kapvergunning weigeren.

E. Herplant

Wenselijkheid/mogelijkheid herplant ter plaatse Ja/ Nee

Omschrijving herplant _____

